

Haen, A. C.

EWBERRY
LIBRARY
CHICAGO

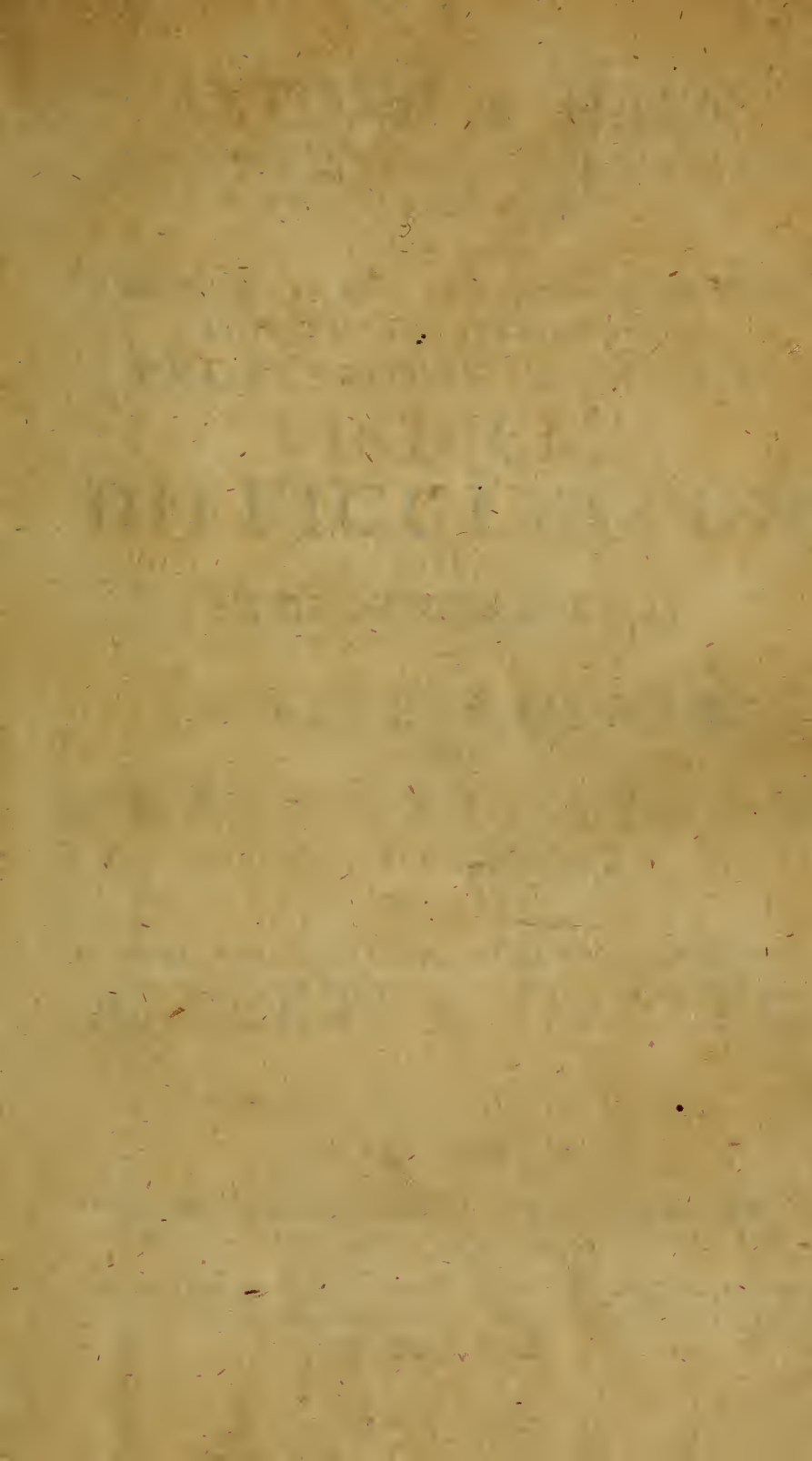
Q

SENN COLLECTION

BOSTON MEDICAL LIBRARY

PURCHASED FROM FUNDS GIVEN BY

DR. JOHN MARTYN HARLOW

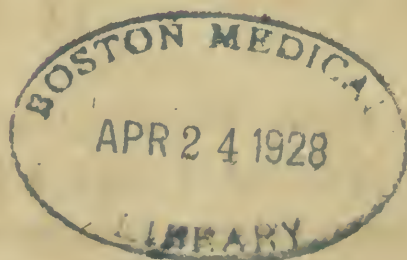
ANTONII DE HAEN
S. C. A. MAJESTATIS CONSILIARII
ET ARCHIATRI,
NEC NON
MEDICINÆ IN HAC ALMA ET ANTIQUISSIMA
UNIVERSITATE VINDOBONENSI
PROFESSORIS PRIMARII,
VINDICIÆ
DIFFICULTATUM
CIRCA
MODERNORUM SYSTEMA
DE
SENSIBILITATE
ET
IRRITABILITATE
HUMANI CORPORIS,
CONTRA
VIRI PERILLUSTRIS, ATQUE CLARISSIMI
ALBERTI V. HALLER,
AD
EASDEM DIFFICULTATES
APOLOGIAM.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
SUMPTIBUS HERMANNI JOSEPHI KRÜCHTEN.

M. DCC. LXII.

2.3979 Haw, 180

19. E. 112.

Uscepi, Perillustris, ac
 Celeberrime HALLERE,
 quam adversus meam
 Difficultatum Disserta-
 tionem, composueris, Apologiam.
 Dolui legendo Te causam tueri vel-
 le, quæ, ut tua ita vocata Apolo-
 gia manifeste docet, nullam omnino
 Apologiam admittat. Interim minus
 læsæ famæ per te meæ intuitu, quam
 Artis amore, respondebo: ut de-
 mum per ipsam hanc tuam ita voca-
 tam Apologiam, vera tua intentio,
 & agendi in medicis ratio, clare in-
 notescat. Si brevitatis causa sensum
 modo, non verbotenus, quæ hic di-
 cis,

7189^{A 2}

~~214084~~

cis, referam, prævideo ut, qui Apologia tua carentes, meum responsum legent, suspicentur demum me subinde jocari, subinde falsa referre: hinc operæ pretium fore judicavi, ut verba ipsissima tua referam, ad quæ respondeo; utque ita tota Apologia tua caractere *curfivo*, quo a meis responsis discernatur, legatur expressa. Sic præfari:

Non absque dolore Clarissime HAËNI tuas, quas vocas Difficultates, circa Modernorum Systema de Sensibilitate & Irritabilitate, vidi, quas ineunte an. 1761. edidisti. Amavi Te, Vir Clar., ornavi, ut potui, omnibus, quæ in bene meritum virum possent cadere, laudibus. Nunc id amoris pretium retuli, ut a Te proprio libro, & ea dictione scripto, impugner, quam Tu ipse fatearis duriolem & significantiorem, quam usus toleret.

Ad hanc tuam Præfationem , Vir Ill. , multum boni ab ipso opere hoc tuo augurare non debui. Conquereris de eo , quod laudare debuisses ; quodque laudare convenisset , vituperas. Conquereris scilicet quod , dum cunctis me ornaveris honoribus , in scriptis tuis , ego proprio Te opere impugnem. Vilisne adeo animi homo a Te existimabar , ut propter laudes mihi datas , tributosque honores , proprii officii & conscientiæ immemor , ea & laudarem , & promulgarem , quæ bene , maleve , erronea crederem ? Expostulare certe hanc ignominiam tecum debeo ; gaudeoque illam & scribendo olim , & nunc respondendo , a me depulisse. Noli , quæso , tanto prætio tuam vendere amicitiam ! Equidem magni illam facio , & continuatam eandem mihi vehementer exopto ; haud vero condi-

tione tam turpi. Si amicitiam non nisi hac conditione colas, impedies quoscumque honestos viros amicitiam posse ambire, servareve, tuam.

Notam hic addis : *Eo refer FAMOSI titulum Operi meo impositum pag. 150. cujus vocis puto odiosam vim Clar. Vir non intellexit.*

*Quod mæchus foret, aut ficcarius, aut
alioquin*

FAMOSUS. *Horat. Satyr. IV.*

Utinam hanc notam non apposuis-
ses ! Non coegisses me ad Autores Le-
xigraphos te remittere debere. Hos
si vel obiter percurras, videbis FA-
MAM, FAMOSUM, GLORIOSUM, &c.
a Cicerone, C. Nepote, Seneca,
Tacito, ipso, quem laudasti, Hora-
tio, T. Livio, Plinio, in bonam,
malamve partem sumi; sensum autem
ipsum, modumque loquendi, tan-
dem

dem indicare , in bonamne , an malam partem , illa intelligant. *Famosos* igitur hos Autores consuluisse Te oportuisset , antequam Adversarium tuum *famosum* redderes. Doleo sane Tui causa , ob iniquam hanc notam ; Lectores enim , dum ipso in limine videbunt Te jam nodum in scirpo quærere , suspicabuntur Apologistæ defectum debitæ ac justæ adesse materiæ.

Acerbius est , ais , *ab iis pati* , quos *amaveris* , quos *inter amicos numeraveris* , *jactura est amicum amittere* , *deterius quid ipsa jactura experiri inimicum*. Constitit paulo superius de veris amicitiaë fundamentis inter nos non convenire. Adeoque , Vir Ill. desine hos , qui veritatem Tibi dicunt inimicis , illos , qui fraudulenter adulantur , amicis annumerare. Crede mihi , si turpi hac conditione amicitiam metiris , qui nunc multos , eos-

que veros, amicos habes, brevi solus eris.

Ais autem Vir Cl. verum Tibi defendendum fuisse, ad eam tutelam Te a conscientia (in Præfat.) cogi, negas morituro gravius peccatum futurum, nisi omissa aliqua erroris Medici refutatio. Nec dixi, nec cogitavi. Lege, quæso Te, Vir Celeb. quam citas, præfationem meam, & convince Te ipsum, quod ibi dico, id totum spectare ad ipsarum opellarum mearum, quos forte suspicor, errores; quosque ne alios inficiant, emendandos Eruditis commendo. Quod igitur ne cogitavi quidem cum mihi imputes, cumque ut fidem Tibi imputanti adhiberent Lectores tui, qui forte mea Dissertatione carent, literis Italicis hæc verba ponas, veluti mea, NISI OMISSA ALIQUA ERRORIS MEDICI REFUTATIO, quorum ne umbram quidem mea habent,

bent, doleo sane hinc confirmari, quæ HAMBERGERUS, quæ VANDELLIUS, aliique, de Te conquesti fuerint, nimirum Te, dum censuram in Adversarios edis, verba ipsorum solere, sensumque mutare. Meministi HAMBERGERUM exprobrasse Tibi, quod ea tua Methodus fuerit, dum cum B. COTSCHWIZIO, Cel. KRAMERO, Ill. HUBERO, disputares. Transiturus hanc ingratam notam fuisset, nisi ad mutata mea hæc verba, plura in proxime subsequentiis accommodasses. Videamus quid huic, quam infers mihi, injustitiæ superstruas.

Patere sincere, ais, tecum agam, id est: patere, ut quo te impugnem, verba tua, sensusque mutem, absque amarore, & absque fraude, & eodem stylo, quo mecum velim agi. Id est, sub verborum blandimentis aculeo pungere.

Credo nos ad vera docenda officio teneri, & omnino grave fore in honesto viro vitium, si aliter scriberet, crederet aliter. Intellego etiam sæpe, & ab iis imprimis, qui integrum artis ambitum amplectuntur, vitari non posse, quin ab aliis etiam bene meritis viris dissentiant, dissensumque suum cogantur propalare. Sed in omnes errores ut insurgas, Te religione tueri, noli Tibi hoc imponere opus.

In tota mea, quam indicas, quam oppugnas, Præfatione nil simile unquam dixisse me jam ostendi; ut monere debeam, Te, quod false imputaveras mihi, denuo tueri. Siquidem ad errores proprios spectat, quidquid ibi dico, de alienis ne verbum quidem. In Dedicatione autem Operis, Artis tamen, ejusque ab erroribus purificationem, ab Officio dixi inseparabilia ita meo, ut si alterutri deessem, quod
in-

inde damnum Arti emergeret , impu-
tandum id omne mihi arbitrarer. Id
porro si assumas , videamus quæ inde
deducas.

*Noli Tibi, inquis, hoc imponere
onus, Haeni Clarissime, etiam Tuis hu-
meris nimium futurum, ut validi sint.
Sufficere saltem credo, in quantum
valeant, me annisum fuisse: ultra pos-
se obligatur nemo. Nimium est erro-
rum, quos vel tangere omnes neque ætas
feret Tua; id si sic, ut mox dixi, suf-
ficiet pro virili egisse. Et erunt alii,
qui Artis, qui Veri amore, quos ego
tangere nequeo, tangant ipsi. Ne-
que in meliore certe munere utilius collo-
catum Otium. Non bene capis, HAL-
LERE Clarissime, conditionem meam.
Archiatri munere occupatiorem me
habes, quam ut hisce invigilem. Pos-
tuissem tamen melius capere, qui in De-
dicatione mei V. Tomi Rat. Med. me*

videris gratias AUGUSTÆ agentem „ quod dum immeritum me honorificentissimo Archiatri SUI honore bearit , id ita moderarit , ut munus Professorium commodissime, curatissimeque, sustinere pergam. „

Si igitur id ita se habet, vides illico otium Professorio muneri dicatum fere totum. Muneris autem hujus est genuinam Pathologiam ex Cathedra, & ad Lectos ægrorum, docere. Ad hanc rite docendam Physiologia inservit assiduo. Hanc tutam, hanc expurgatam, hanc optimam adhibere ad pathologica explicanda, nitor, debeo. Inevitabile proinde vides mihi, dum Tyronibus varia innotuerint Physiologiæ systemata, id, quod probabilius, feligere; minus probabilia & fallacia taxare ita, ut capiant hi, cur hoc illis præferam. Sic intelligis facile, Vir Celeb. otium meum ad erro-

errores in quacumque Medicinæ parte tangendos utilissime collocari, errorumque refutationem a munere meo fere inseparabilem esse, idque ita a me peragi, ut in quibusdam credam sufficere, intra Academiae, atque Nosocomii, id effecisse parietes; in aliis vero, qui latius serpsissent, etiam edito scripto monere. Capis igitur „ neque in meliore certe munere utilius „ collocatum otium, quam in capitalioribus refellendis erroribus. „

Nonne vides, prosequeris, cum Tibi error videatur, quod mihi verum est, ex eo Tuo novo & inaudito officio universalem HOBBSII statum in republica Literaria nasciturum, ut Tu contra omnes, omnes contra Te exurgant, & literatorum virorum cuilibet cum omnibus sit depugnandum.

Comparisonem tuam, inter HOBBS, Religionis, Virtutisque hostem,

omniumque aggressorem, & me, factis odiosam, meliore jure ad Te deferre possem, cum HOBBSII instar, omnem Eruditorum Chorum, æque venerandæ Antiquitatis, quam præsentis sæculi, hostis infensus aggrediare. Hoccine impune facturum Te, arbitraris? Errasti plurimum. Coacti importunitate tua arripuimus, quotquot adversum Te scribimus, calamum. HOBBSII proinde statum, Tu, HALLERE, ipse es, qui in Remp. literariam invexeris.

Ego vero omnia alia edoctus sum. Si quid morituro grave incumbet, erit NON AMASSE PROXIMUM, quæ ipsa Religionis medulla est : erit nocuisse famæ commodisque virorum bene de re publica meritorum. Ut video, optime HALLERE, quemadmodum me Latinitatem antea docueris, ita jam Religionem. Vereor ne adhuc infelicius

cius hanc, quam illam. Convenio Tecum in amore proximi sitam esse Religionis medullam; convenio Tecum famæ, commodisque virorum, de Republ. bene meritorum nocuisse, grave esse peccatum: sed in utriusque hujus concessi definitione multum forte discrepamus. Quippe Proximum meum ita amare, ut malim cum ipsum in perpetuo errore versari, tum ipsius errantis exemplo universam Societatem seduci, quam quidem corrigendo ipsum impedire ne & ipse, & mundus universus, ultra aberrent; non est amare proximum, sed odisse, sed veras ignorare regulas amandi, sed omnibus boni tum Civis, tum Christiani, renunciare Characteribus. Deinde si famæ hominis commodisque nocere vocaveris, ipsum monuisse erroris, idque, si errore suo universam Societatem invol-

verit, publice; fateri oportet, quemadmodum præcepti amoris in proximum, ita hujus præcepti moralis, ejusmodi definitionem Te dare, ut nulla Christianorum Religio sit, quæ admittat eandem. Decuisset tamen Religionis, quam Latinitatis præcepta, rectius caluisse.

Cum errorum alterum alter generet, miror minus sequentia tua. *Laborum nostrorum literariorum fere justa civium & sæculi æstimatio est pro salario. Id eripere homini innocenter laborioso, quod nonnihil erroris cum vero miscuerit, id quidem cum præceptis DIVINI LEGISLATORIS ita pugnare videtur, ut non aliam culpam majori cura evitandam putem.* Hisce partim respondi, partim nunc respondebo.

Si justam civium & sæculi æstimationem pro laborum tuorum salario paciscere, utique Tecum, Perillustris

HAL-

HALLERE, nequaquam partior. Quod omnium sæculorum Historia, quod Patrum nostrorum memoria, quod nobis quotidiana experientia demonstrat, omnium inconstantissimum vilissimumque esse; quo hodie cumularis, cras destitueris; quod ne perdas, ingrata nunquam proferre, & conscientiæ dictamina sæpe suffocare debeas; id mercedem, HALLERE, tuam, id tuum reputas exoptasque salarium! Meliora edoctus, salarium tuum non ambio, sed floccifacio. Laboro, scriboque, quæ vera esse credo, sæculo, civibusque, placeant-ne an displiceant; conscientiæ dictamini postponendam ratus amicitiam, famam, fortunam, emolumenta, honores.

Si tamen pertinaciter hoc vile salarium tuearis, rogatum Te velim, sitne inter viros de Rep. bene meri-

tos BOERHAAVE annumerandus ? Certe annuis. Licuitne igitur Tibi justam Civium ac Sæculi existimationem, unicam mercedem laboris, turpiter ipsi auferre ? Nec abstulisse negaveris. Clamant id omnia tua, & in ipsa hac Apologia tua fateris, ut brevi patebit. Cur præterea omnibus qui a Te dissentiunt, hoc detrahis salarium ? Igiturne amoris erga proximum præceptum non tenebat Te solum, tenebat autem cæteros omnes ? Videris sane hoc præceptum sic intelligere, ut unico Tibi liceat existimationem sæculi omnibus, etiam quibus omnia debes, impune detrahere, nemini vero idem erga Te liceat.

Erroris minus grave onus est, nam in errorem præter voluntatem incidimus. Haud perpetuo. Sunt, qui errent humana fragilitate : sunt, qui præ-
per-

pertinacia in tuenda opinione propria, arrogantique sapientiorum despectu, errent : hi præter voluntatem errare non dicendi. Dantur tandem qui scientes volentes errent, quo famam Principis in secta adipiscantur. Igitur num, qui errat, præter voluntatem, an volens erret, sub iudice lis est. *Si tamen morienti gravis aliquis incumbit error, non credo alienum fore errorem, qui ultimas horas amaras reddat, meum credo.* Iterum alludis ad ea quæ ex mea præfatione Te falso attulisse supra demonstravi. Diserte de propriis erroribus ibi loquor, non de alienis ; & iterum inducis me veluti de alienis, non de propriis loquentem. Sed monente suis in scriptis HAMBERGERO, mentem jam capio tuam. Gestiebas aliquid in me proferre, vehementer tibi placens, quod commode non posses, si verum

meorum sensum sequereris. Proferre tamen ardebas. Ergo contorquebas, & invertebas ita mea verba, ut id dicerent, quod non ego, sed Tu, volebas. His ita visis, audiamus quæ contra me inde deducis.

Tu vero videris, inquis, an non variolarum naturalium minuendo pericula, augendo in variolis insitis; miliarem morbum tribuendo calido regimini, quod in nostris regionibus rusticis familiare, nunquam miliares gignit pustulas: cum iisdem miliaribus confundendo diversissimum carcerum morbum, aliis etiam modis, & cum periculo ægrotantium summo, erraveris. Confer JOH. PRINGLE Cl. Viri postscrip. ad ultimam editionem egregii libri de morbis militaribus. Eos errores omnes ne Tibi quidem mortem amarum reddituros fore confido, mihi certe ne in mentem quidem recurrent, etiamsi pervicaciter statutum est mihi, nunquam

eos

eos refutare, eique, quod vocas officio, renunciem obstinatus.

Primo accusas me, Vir Celeber. quod variolarum naturalium pericula minuerim, insitarum auxerim. Patere me defendam ab hac iniqua censura. Edidi anno 1757. meas super INOCULATIONE DIFFICULTATES, quibus, allato quovis historiarum, observationumque genere, ostendi, & demonstravi, ab insitionis Patronis pericula variolarum naturalium plus justo augeri, illa insitivarum plus æquo minui. Egregius Tyssot anno 1759. ad meas Difficultates respondit, putavitque & autoritate, & ratiocinio, & experientia, se delevisse easdem. Respondi eodem anno 22. Julii titulo, REFUTATION DE L'INOCULATION, qua puto me contra Tyssoti responsiones sufficienter priora vindicasse. Confirmavi, anno sequenti TRACT. DE

FEBR. DEFIN. , necrologiis variis, quam rara ex variolis mors , si bene tractentur. Ex illo tempore non novi quemquam contra me ex professo scripsisse. Tu ergo accusaturus me, primo tenebaris ostendere inanem quam in REFUTATIONE dederim, Apologiam meam esse. Sed cum facta omni probationis genere munita, negare ; adeoque nec TU, nec Tyfotus, nec quisquam, meam REFUTATIONEM refellere, potueritis ; iniquissima sane est accusatio tua. Tene igitur solum in mundo credideris, qui contra luculentissimam defensionem accusationes formare, citra ullum argumentum probationemve, possis, debeasque ? Tantæque Te credas esse autoritatis, ut accusantem iuste cuncti credant, licet nullas dederis accusandi causas ? Nimiam arrogantiam, nimiosque spiritus, Tibi
sum-

sumpsisti. Injustum accusatorem te omnes habebimus, donec probaveris.

Secunda accusatio est de morbo Miliari, quem calido regimini tribuisse dicor; quod tamen regimen calidum Helvetis rusticis familiare, nunquam ipsis miliares pustulas gignit.

Resp. 1. Calido regimine miliaria gigni, testari potui, ac debui, tum quod plurimi Autores, iique potissimum Germani, ubi hic morbus frequentissimus, id evicerint; tum quod idem in hac civitate sæpius viderim. Omnino vero hæc observata confirmabat summa morbi raritas, ac fere absoluta absentia, in regimine temperato. Unde in variis Opusculis meis, præsertim in eo de FEBRIUM DIVISIONIBUS, Aeris temperati necessitatem statuminavi, & sane multorum Medicorum ore, scriptisque, inde laudatus fui. Hucusque proinde non-

dum video , quo meus , quem infimulas , error lateat.

Hinc rogo 2. an quodvis calidum regimen Miliaria gignere docuisse me putas ? Velle saltem videris , Vir Ill. , me ita docentem Tui credant Lectores. Quid enim conclusio tua insinuat aliud ? „ Quod (regimen ca- „ lidum) in NOSTRIS REGIONI- „ BUS rusticis familiare , nunquam „ miliares gignit pustulas : „ & hinc quia calido Helvetorum rusticorum regimine Miliaria non prodeunt , in errore versari me statuis , miliarem morbum calido regimini tribuendo. Qui hanc tuam accusationem tua fide admittunt , errantem me dubio procul arbitrabuntur , cum contrarium Rustici doceant tui. Qui vero , ut multi sunt , fidem tuam suspectam habentes , in Opusculis meis , quid scripserim , examinent , quantopere deside-

rabunt , quem ubique jaetas , quem nemo Te frequentius , magnificentius-que laudat , tuum inquam , HALLE-RE , candorem ! Videbunt hi ubique me scribentem calido regimine oriturum Petechias , tum Miliares pustulas ; Variolas vero , Morbillos , atque Scarlatinas , in pejus verti ; deinde in Inflammatoriis morbis sanguinem reddi spissiore , nasci demum sic in Acutis decantatam malignitatem. Nonne famam tuam sic perditum is ? Nonne cogis Adversarios tuos vera ut credant , quæ HAMBERGERUS , quæ VANDELLIUS , de impermissis tuis in disputando technis , amare conquesti sint ?

Sed nondum hic mitto Te. Si Rustici in vestris Regionibus miliarem a calido regimine morbum non habent , habentne alium nullum ? Etenim ex hac Tua Apologia debent concludere

Lectores tui Rusticos Helvetos calido regimine impune uti. Interim aliquanto antequam hanc Apologiam adornares, edidit egregius tuus, meusque amicus, TYSSOT suum laudabile opus, AVIS AU PEUPLE SUR LA SANTÉ, meque longe acrius in calidum hoc regimen investus, quæcumque de eodem ego dixeram, confirmavit, & postquam inter cætera pag. 266. aëra calidiorem humidiorumque tanquam malignorum morborum causam taxasset, demum pag. 269. hæc addidit: „ La peau se couvre SOUVENT „ de taches Petechiales, ce sont de „ petits taches d'un rouge livide, „ sur tout au col, aux epaules, au „ dos. D'autres fois ce sont de plus „ grandes taches brunes, (vibices „ significat) comme apres des coups „ de baton.

Quando igitur in VESTRIS REGIONIBUS, a calido regimine, teste TYSSOT, (qui plus ægrorum in mense, quam Tu per annos, videt, cujusque librum legere potuisti,) omnes Acuti morbi pejorantur, & sæpe „ SOUVENT „ varia petechiarum genera nascuntur, nonne luce clarius patet a calido Regimine idem in Helvetia, quam in Germania, progigni? Et si idem, cur litem inde moves mihi, atque rusticos vestros calido regimine impune uti significas?

Tertio errorem meum taxas, quo cum Miliaribus inepte confundissem diversissimum ab eo Carceris morbum. Utinam intactam hanc accusationem relinquere possem! sed me adigis, me urges. Nunquam, HALLERE, nunquam hæc docui, dixi, scripsive. Similitudinem habere Carceris morbum cum Petechiis, cum Miliaribus,

mecum, credo, opinaris; attamen illum diversissimum ab istis me credentem & statuentem clare videre debuisti, quando LIBR. DE FEBR. DIVIS. PAG. 52. FAMOSUM illum Carceris morbum, de quo ex veteribus Angliæ monumentis PRINGLE, pro Miliari haberi noluerim, asserendo morbum miliarem Anglis, non nisi sub finem XVII. sæculi, innotuisse. Igiturne oportuit verba mea hic invertere, illic sensum mutare, nunc iterum fingere, quæ dicta a me nunquam, quo tueare causam adversum me tuam! Erubesco causa tui; & ne in Te, ut mereris, declamando, alios quoque abs Te alienem, en manum de tabula.

Sed ubique tui similis, injustitias cumulas: aliis etiam modis, & cum periculo ægrotantium summo, ais, erraveris. Potuisse errare, fateor;

er-

errasse demonstranti gratus ero : sed errasse me, idque cum periculo ægro- tantium summo, accusantem, sine ul- lo erroris allato testimonio, Calum- niatorem habeo. Sed heus Tu! Hoc- cine nomine intelligeres, quod casus meos infortunatos, omnes meos elu- dentes conatus, cum publico com- municare soleam? Rodere ergo me ob talia si lubeat, habebis quo ro- dendi animum expleas, dum Tom. VI. Rat. Med. evolves. Sed in toto or- be terrarum qui ob id me rodas, so- lus eris.

Ad rem ipsam perventurus, sic in- fis : *Nunc quidem accedit, quod certe sedere velis iudex, non lectis titulis cau- sã & argumentis. Legisti primum meum & alterum sermonem de irritabilibus par- tibus & de sentientibus. Verum multa erant, quæ omnino Te oportuerat præterea legisse, tum quæ in FABRI RACCOLTA*

annis jam 1757. & 1759. prodierunt, tum quæ in tribus tomis DES MEMOIRES SUR LES PARTIES SENSIBLES ET IRRITABLES, Lausannæ ineunte anno 1760. excusa sunt. Multas, pene omnes, objectiones Tuas jam ab aliis propositas fuisse cognovisses, & solutas aut ab amicis, aut a me ipso.

Primo igitur conquereris, quod haud lectis omnibus Tuis; animum ad scribendum appulerim. Lubens fateor librariorum nostrorum socordia me plura tuorum ignorasse; sed simul addo me pluribus tuis circa præsentem quæstionem lectis, Dissertationem contra te ponderosiorum editurum fuisse. Vidissem quippe posteriora legendo, nunc negantem præfracte Te, quod disertis verbis docuisses; nunc quæ negasses, docentem: vidissem Te in Adversariorum sententiis, verbis, sensu, immutandis argu-

gutum ; egregiorum Anatomicorum
 dissectiones spernentem, si tibi con-
 traria loquerentur ; dissectiones vero
 Ecclesiasticorum, Barbitonforumque,
 in cœlos efferrentem, modo Tibi fa-
 verent : longo etiam sermone interfe-
 rentem multa ad quæstionem nihil fa-
 cientia, modo Adversariorum famam
 inde obfuscari intelligeres. Vidissem
 Te, dum decem contra Te argumen-
 ta ponuntur, interque illa unicum re-
 peritur, quod parum probet, nisi cum
 ceteris junctum, astute illud sejunge-
 re, & omnem ingenii vim, qua sub-
 vertas id, intendere ; sicque incau-
 tos Lectores fascinare, ut unico illo
 occupati, non advertant hoc artificio
 te feliciter palmaria argumenta præ-
 teriisse. Vides igitur si omnia hæc
 antea legissem, non modo contra Te,
 sed etiam longe animosius me scriptu-
 rum fuisse. Candide Tibi fassus sum,
 qui

qui multa alia tua legeram, ea, quæ circa irritabilitatem & sensibilitatem legissem; PRIMAM ET ALTERAM DISSERTATIONEM, CUM PRÆF. TYSSOTI, ET ADJUNCTIS 567. EXPERIMENTIS, tuæ & ELEM. PHYS. TOM. I. Cum igitur sexcentis fere experimentis doctrina tua hic suffulta daretur, cumque doctrinam tuam adeo certam atque confirmatam, inexpugnabilemque crederes, ut in PRÆF. EXP. in hæc verba sis ausus erumpere: „ Ce n'est pas la reflection, ni „ la lecture, qui m'a oté ces prejugsés, c'est le temoignage reiteré de „ mes sens. ET J'AVOUERAI QU'IL „ ME PAROIT BIEN CRUEL de me re- „ fuser creance dans les faits, a moi, „ qui en ai tant vu. „ Systemate igitur tuo ita stabilito, ut ultra dubitantibus in antecessum irascereris, jure, puto, credidi id ita explicitum ha-

haberi, ut intelligere idem, measque opponere difficultates, possem. Porro frustra me accusari abs Te, quod posteriora tunc nondum legissem, quemadmodum jam probavi, ita id sequentia clarius docebunt. Simulque vanitas apparebit ejus, quod pag. hac 8. asseris. „ Multas, pene omnes, objectiones tuas jam ab aliis, propositas fuisse, cognovisses, & solutas aut ab amicis aut a me ipso. „ Id sane si ita se haberet, pro omni hac Apologia tua, cur me ad has solutiones non remiseras? Et si tam pulcre, ut jaetas, ibidem refutatae sunt, cur saltem hic non refutas easdem? Refutasse, fateor, videris; sed consueto tuo, cujus mox memini, artificio; ut evidenter patebit.

Vidisses imprimis dudum me conqueri de vagis experimentis, in quibus a dolore partis corporis non definita contra ex-

perimenta in nuda & detecta parte facta arguitur. Et tamen tu ipse, & sapissime, ejusmodi vaga experimenta proponis. Jure, Vir Ill., conquerere, si, ut dicis, res se habet; injuria, si contra. Re autem probe pensitata, evincam & experimenta tua omnia vaga & non definita esse, & Adversariorum hucusque tuorum experimenta plurima, non vaga, sed determinata, & in nuda ac detecta parte, facta esse.

1. Igitur recordaris me monuisse, quod aliorum determinata experimenta ad singulam quaestionem adplicata subintelligerem, etsi brevitatis studio non enarrarem. Hæc nunc ad singula repetam, eaque addam, quæ & ante, & postea, nunc ab Adversariis tuis facta intellexi. Sic se habent experimenta 26., quorum in vivo homine 9., quæ in nuda & detecta parte ab egregio Medico & Anatomico RAD-

NICZKY Pragæ publice facta sunt, & edita anno 1756. Demonstrarunt hæc sentire Tendines, Periosteum, Duram Matrem, Peritonæum, Pleuram.

2. A. CAAW BOERHAAVE in suo IMPETUM FACIENTE, an. 1745. edito, non vago experimento, sed dedita opera nudatas partes tangendo, scribit Duram Matrem integram oleo vitrioli, acu, cultelli cuspide, pungendo, dissecandoque, dolentem se reperiisse, minus dolentem cerebri corticem, minime cerebrum.

3. Doctissimus Philosophus & Medicus Patavinus VANDELLI in Epist. 1. habet experimentum publice, deditaque opera factum, a solertissimo Professore MEZZAVIA, canis scilicet robusti, qui a cute in crure anteriore, & in abdomine juxta longitudinem ejus percissa, nihil doluerit. Alterum experimentum VANDELLI

in Nosocomio fecit parvi canis, cui cutem supra bicipitis musculum cruris anterioris dextri, & supra Abdomen, tum etiam Achillis tendinem, incidit citra vel minimum doloris signum. Similiaque quinque experimenta sequuntur, in quinque diversis canibus, citra doloris sensum, instituta. Octavo refert simile experimentum a BIANCHO institutum. Nono vidit, ut Tu, canem ambulans Achillis tendine in crure sinistro vulnerato; verum vidit, quod Tu vidisse nondum fassus es, lapide infernali tangens nudum Nervum cruralem, Vaginam tendinis, ipsumque tendinem, demum vero cutim vulneratam comburens, nihil animal sentiisse. Decimo, idem fere experimentum in robusto cane vidit.

Pergens VANDELLI ad Pericranium, laudat primum Autores septem, HEL-

LIODORUM apud ORIBASIAM, CELSUM, JOANNEM A CRUCE, A. PARÆUM, JOAN. DOLÆUM, SIM. ROHAULSIUM, ELIAM COLIUM DE VILLARSIS, qui omnes ob symptomata, a læso Pericranio orta, ejusdem agnoverint sensibilitatem. Enarrat deinde Viri Clarissimi, discipuli, cognati, atque amici tui, ZIMMERMANNI, experimenta idem docentia : tum experimenta quinque in hominibus habita Clariss. LAMBERTI, quæ idem arguant ; tandem quinque propria sua, duo quidem in hominibus, tria autem in animalibus, quæ priora confirment.

Periosteum deinde examinat. PARÆUM, BELLINUM, qui illud summe dolens propria in Tibia expertus esset, CLOPTONEM HAVERS, FAYÆUM, WINSLOWUM, quinque scilicet auctores, quibuscum omnes fere Chirur-
gos consentire ait, recenset, ut perio-

stei sensibilis testes. Posthac enarrat duo sua in brutis facta experimenta, quæ idem evidenter demonstrent. Demum notabilis casus Comitum PLOVENII sequitur, cum Epistola Italica præclari Chirurghi FR. STELLA, digna sane, quam hic totam insererem, nisi veritus prolixitatem: Tres historias continet diversorum hominum; quæ & Periosteï, & Pericranii sensibilitatem, ab ipso manifesto deprehensam, evincant. Addit deinde nonnulla, quæ jubent ut credamus Cl. CASTELLI feminam, plus doloris a cæteris percussis partibus habentem, quam a periosteio, ideo minus, aut nihil, esse de periosteio conquestam, quod major dolor alterum obscuraret. Id quidem probabile, sed ita non semper obtinet. Inter laudata antea Clariss. RADNICZKY experimenta femina est, quæ plus de periosteï, quam de car-

nium,

nium, nervorumque percussione, conquesta est.

Medullæ ossium sensibilitatem tractat, & experimentis D U V E R N A Y I indubitatis confirmat,

Duræ Matris sensibilitatem primo experimento in homine capto, binisque brutorum, probat. Septemdecim quoque, qui idem sic deprehenderit, laudat autores. Exponit deinde ANTONII DE HEYDE experimentum in cane factum, quando trebrato cranio sinus falciformis sine indicio doloris aperiebatur, non absolute docere Duræ Matris insensibilitatem, sed tantum, vulnus dexterima manu de industria inflictum, non producere symptomata illa, quæ alias a tali vulnere observentur; perinde ac de pericranio CELSUS notarat. Cæterum aperturam D. Matris in necessitate præscriptam, non magis ejus

arguere insensibilitatem, quam quod abscessuum necessaria judicata apertura cutis insensibilitatem doceat. Ea-que occasione FALLOPII meminit, testantis in aperiundis abscessibus SÆPE indolentem veluti cutem se deprehendisse, die vero sequenti dolentissimum.

Quatuor deinde experimentis in homine, & quinque in brutis, probat pellucidæ Corneæ sensibilitatem.

Tandem Tendines aggreditur. Docet SEBEZII & GOELIKII experimentis nervos in tendines ingredi, deque eo Achillis ex WINSLOWO probat. Vaginæ tendinis, tendinisque ipsius, sensibilitatem duplici experimento a se in muribus capto evincit. Idem tunc publice in Nosocomio, in homine, quatuor indubitatis probat experimentis. Ut etiam & testimonio, & experientia, expertissimi Chirurghi ZARINI, qui ante elapsos 42. annos de

eo scripserat. Postea novemdecim Auctoribus, ducto initio ab HIPPOCRATE, idem confirmat, simul ostendens horum plurimos male a Te accusari, ac si Nervos inter Tendinesque haud sufficienter distinxissent. Tandem incomparabilis MORGAGNI experimento, ADV. ANAT. N° 8. c. 19. refellit experimentum tuum de Rana, se movente post cor abscissum; unde Tu concludis, Vir Celeb. citra Arteriarum concursum, sanguinisque auxilium, musculos nervis moveri solis. Certe VANDELLI docet ibi 1. Ranam, fatentibus STENONE, BARTHOLINO, MORGAGNI, nimium ab homine differre, quam ut Conclusio inde ad hominem ducatur: 2. experimentum Ranae Tuæ in Cane minime verum MORGAGNIO visum.

Idem VANDELLI in Epist. ad LAMBERTI plurima exempla habet primo

fenfibilitatis pellucidæ in homine Corneæ, fecundo fenfibilitatis in D. Matre. Experimentum repetitum ibi cernis in binis Mulieribus, ubi a leviffimo tactu nullam incufare compressionem potes.

En nunc Tibi, Vir Perill. experimenta bene multa, quæ clari Viri, ad ea edenda aptiffimi, fecerint, non vago modo, ut injufte objicis, fed dedita opera, fed de industria, fed in nudatis partibus; quæ experimenta fola admittis. Si obtinere abs Te poffis, ut moderato animo ea examines, deprehendes, habita experimenti utrinque facti proportione, longe numerosiora in hominibus, quam a Te, Tuisque, capta fuiffè; adeoque dum potiffimum de homine quæftio eft, ea longe præftantiora, valentioraque tuis omnibus efferre.

Respondisti ad hæc , Vir Cl. , seu potius rescripsisti ; eaque scripta , contra hæc edita , legisse me debuisse , antequam me Tibi opponerem , nunc mones. An serio ? Vix crediderim. Nullum enim argumentum solvisti , & si ovantem alicubi te video , est modo , dum consueto artificio usus , hinc inde aliquid refellis , quod non satis caute enunciatum , quodque ad rem non facit. Cur tamen mones id ? Ut hominem negotiis submersum ab ulteriore examine deterreret , dum antequam quis aggrediatur Te , mare librorum plenum exhauriendum sit ; utque ita Apologeticus sermo tuus certam decrevisse Tibi victoriam videretur. Permisere tamen occupationes Tua responsa ut legerem , quæ in summam collecta sic se habent.

Primo , video Te numerum ingentem observationum experimentorum.

rumque Tuis opponere Adversariis. Id jam feceras antea : crevit interea tuorum Adversariorum numerus , numerusque experimentorum : videre mihi inde obrui , & ad pleraque ; ut mox monui , utque ultra patebit , nihil solidi regeris.

Secundo , disputatur , utrum Nervi V. paris ad D. Matrem accedant , nec ne ? Negas Tu , idque quia nec Tu , nec MECKEL , nec TOSSETTI , nec Clericus quidam , nec Bononienses , eosdem invenire potueritis. Sed tres postremi non sunt Anatomici : atqui alibi audire testes recusasti , qui boni Anatomici non essent. Ergo stas hic a Tua parte cum optimo MECKELIO solus. Cum igitur vestra amborum autoritate ea WINSLOWI & HEYSTERI longe major sit , qui ambo viri id , quod vos nondum invenire potueritis , dudum invenerint , atque demon-

monstrarint , video vos nihil ad tantorum virorum demonstrationem regerere posse.

Tertio , video Te numerum Affectuarum vehementer jaectantem. Sed
 1. id ad convincendum nihil facit. Quotiesne a majore parte non error defensus ? 2. VANDELLI , licet Adversarios omnes tuos nondum norit , opposuit Tibi horum æque magnum fere numerum.

Quarto , invenio Te artificiose asferentem , quod Cl. MOLINELLI D. Matrem insensibilem deprehendisset. Sed dum hunc Virum (Tom. I. Exp. Anat. Comm. de Bonon. Scient. Inst. & Acad.) consulo , intelligo contrarium ; dumque Vandelliana examino , video ipsum MOLINELLI sensibilitatem D. Matris VANDELLIO insinuassee.

Quinto, deprehendo peregregium ZIMMERMANNUM in cerebri sensibilitate, R. Patrem POZZI, & Cl. MOLINELLI, in insensibilitate tua D. Matris, alia a Te sentire: & cum animi mœrore dum Cl. LORRY, & G. DE VILLARS, minorem D. Matris sensibilitatem esse declarent, Te præfractæ scribentem lego ambos hos Viros D. Matris sensibilitatem negare.

Sexto, deprehendo Te magna R. Patris TOSSETTI autoritate asserere ausum esse, quod in Italicis experimentis circa Tendinem factis, ille Vagina, aut tela cellulosa, adhuc tectus fuisset. Attamen ex Vandellianis, contra quæ scribebas, tam bene noras hæc falsa esse, quam existere Te noras.

Septimo invenio Te statuentem, quod VANDELLI nonnullorum symptomata, interitumque, D. Matri læ-

sæ

fæ tribueret , interea dum ulcera Cerebri agnosceret. Rem examinavi. In Epist. 2. §. 30. 32. 34. ubi hac de re agit , video ipsum ex Cerebri ulceribus , Cerebri quidem insensibilitatem concludere , verum nullam facere eo tempore de D. Matre mentionem : video eundem , dum de sensibilitate D. Matris sermonem habet , de casibus ulcerati cerebri ne cogitare quidem. Potueras idem jam intellexisse ex ejusdem ad Cl. LAMBERTI epistola.

Octavo , percipio Te accusantem Clarissimum LACHI , quod ambiguitate circa telam cellulofam aut sensibilem , aut insensibilem , abuteretur , quandoquidem illam ambiguitatem correxisses in Erratis. Inhumaniter quidem ! Optimus ille vir primam duntaxat editionem DISS. I. ET 2. DE SENS. ET IRR. viderat , ad quam editionem nulla Errata subjunxeras , adeoque ille bene

fecerat sic scribendo , Tu malitiose
cum accusando.

Nono , deprehendo difertis verbis
asserentem Te , quod Pericranii sensibi-
lilitatem negaveris unquam. „ On a
„ accumulé des experiences contre
„ moi , que le Pericrane est sensible,
„ & je n'avois jamais dit le contraire.„
Tamen in utraque Editione tractatus
DE SENS. ET IRR. sic scribis : „ Je
„ n'ai point été surpris de trouver le
„ periofte insensible dans les nom-
„ breuses experiences , que j'ai faites
„ sur le tibia , le femur , le metatarse,
„ & le pericrane , qui est de la mê-
„ me nature , que le periofte. „ Hic
igitur video ex experimentis numero-
sis super pericranium factis te ejusdem
sensibilitatem negare. Attamen fa-
tendum est , non ubique negas , non
ubique affirmas : post experimentum
57. anno 1752. factum, ais experi-
men-

menta circa Pericranium dubiam ejusdem relinquere sensibilitatem, adeoque prudentiæ esse in hac incertitudine nihil adhuc determinare.

Igitur anno 1752. experimenta dubiosa erant. Anno 1755. & 1756. numerosa experimenta insensibilitatem Pericranii docebant. Anno 1759. ajebas te nunquam ejusdem sensibilitatem negasse. Quam egregiam facis, Vir Celeb. Apologiam meam! Dixeram experimenta tua veritatem non enuntiare, sed modo id, quod velles, ut enuntiarent; ita ut per eadem experimenta rem nunc negares, nunc affirmares, prout erga Adversarios, aut affirmantes, aut negantes, responsione indigeres. Qui declamatione in Apologia tua contra me facta in me inveci sunt, videbunt hic novo argumento priora confirmata. Quæ fides ultra experimentis tuis?

Lubens adderem egregium TYSSOTUM, dum eleganti præfatione dissertationes tuas de Sens. & Irrit. honoraret, ex iis quoque Pericranii insensibilitatem conclusisse, & concludere debuisse; volo tamen potius de TYSSOTO tacere, ne dum mihi respondes, hunc tuum amicum relinquas, & nimia dixisse accuses, eoque Lectores ita occupes, ut non advertant incauti ea sola de causa TYSSOTUM Te accusare, ut ad opposita Tibi palmaria argumenta, quæ nihil ad TYSSOTUM spectent, respondisse videaris. Lectores mei evidens hujus exemplum brevi videbunt.

Decimo, accusas Cl. VANDELLI quod tendinibus tribuat cutis nervos. Inquirens per omnia ejusdem opera, nihil inveni simile. Quare & ille jure videtur id negasse in sua contra Te Apologia.

Undecimo, quo Adversariorum tuorum experimenta contra tuam partium insensibilitatem elidas, accusas eosdem quod vicinos nervos ad Achillis tendinem, ad Flexores cruris, ad Capsulas in genere, ad Pleuram, ad Pericranium, ad Parotidem, non separaverint, dum hasce partes sensibiles esse demonstrarent. Noveras tamen inter illos & aptissimos viros esse, & æque, quam Te, candidos; quos non licebat loco tam turpi habere. Et si adhuc dubitas, lege attente quæso §. 30. Apologiæ VANDELLIANÆ.

Interim desperatam causam tuam magis ostendis, magisque. Vaga Tibi opponi experimenta conquerebaris; opposita tunc fuere innumera, quæ de industria, in detecta viva parte animalis, imo hominis, capta fuere. Nondum bene: quippe adeo in-

eptos fuisse ais, ut vicinos a tendine, reliquisque partibus nervos, non separarint. Sed separarunt, saltem in brutis; quid nunc respondebis? Interim hac occasione intelligo, ut de partium quas Tu insensibiles statuis, insensibilitate certum iudicium feratur, vicinos oportet nervos separare. Cum id in vivo homine fieri nequeat, alterutrum probas; vel experimenta in hominibus capta, quæ sensibilitatem Tendinis, Capsulæ, &c. demonstrarunt, male a te negata, male suspecta fraudis, errorisve, habita esse, & saltem ob nervorum vicinitatem honeste admitti a Te debuisse; vel nervos ipsos, quod tamen ubique negas, esse insensibiles. Videas, HALLERE, & perpendas, ad quasnam rerum angustias redigaris! Quo Te veritas tandem!

Omitto de industria, ne longus sim, quæ in RACCOLTA Affectuæ tui, ad rem passim minus apti, afferant; cum nihil veri, nihil in illis solidi habeatur.

Qua igitur mente potuisti me, Vir Celeb. ad ejusmodi scripta remittere, ut objectiones meas dudum „ pene „ omnes „ & propositas ab aliis, & a Te, amicisve tuis, dudum detritas esse intelligerem? Ad scripta, inquam, talia, quibus systematis tui incertitudo & fallacia evidenter patefcunt? Veram rationem forte supra dedi.

Præmissis, quæ de vagis experimentis inaniter conquestus fueras, sic ad particularia capita descendis: *Ajo, inquis, peritonæum, dum ob herniam secatur, insensibile esse. Tu repertum esse hominem, in quo non alia causa reperta sit colici doloris, præter gangrænam exiguam Peritonæi.*

Duo enarras ex Difficultatum meorum n^o quarta, de indolente dicto Peritonæo; alterum quod Tu ponis, alterum quod ego. Mirum iterum artificium adhibes. Tu posueras tria in Brutis facta experimenta, unumque in homine, cui facta abdominis paracentesis dolorem non creaverat. Respondi primo eodem argumento Te probare cutis insensibilitatem, quo eam peritonæi; si enim utrumque in punctura non doluerit, utrumque insensibile esse: secundo, si dolor in paracentesi aut perceptus, aut non perceptus, peritonæi sensibilitatem vel insensibilitatem, te iudice, demonstrat; tunc, me iudice, sensibile esse peritonæum adparere, quum hydropticorum meorum plerique a punctura doluerint.

In Apologia ad hæc respondere tenebaris. Sed quid facis? Vidisti argu-

gumento meo confossum Te, & convictum undecumque. Candor notissimus tuus ad Veri confessionem Te adigere vi quasi debuisset. Sed nihil horum. Quasi ratiocinia & argumenta in Dissertatione mea non extarent, substituis callide novum experimentum, quasi illud demum esset, quod in mea Dissertatione contentum, refellendum haberes : tamen ibidem de paracentesi, & ne verbo quidem de hernia, agebatur.

Dum igitur conclusio mea de paracentesi, tuo silentio confirmatur, respondebo ad præsentem de insensibilitate peritonæi, in secunda Hernia, quæstionem, te rarius, me frequentius, huic operationi interfuisse, meque aliquoties ejusdem deprehendisse sensibilitatem : adeoque nec præsens astute subrogatum experimentum quidquam definire.

Alterum quod ponis, est exemplum a me allatum hominis, in quo non alia causa reperta fit doloris colici, præter Gangrænam exiguam peritonæi. Iterum mutaſti verba mea: ſcripſi: „ in ipſa vero plaga doloris „ Peritonæum, ſed id unicum, LA- „ TISSIMA EXPANſIONE gangræno- „ ſum. „ Quo, quæſo, conſilio, qua fide, quod ego LATISSIMUM ſcripſi, tu refers EXIGUUM? O candorem!

Videamus quid contra hanc hiftoriam affers. *Quaſi vero in ejusmodi turbulenta & veloci incifione, qua cada-ver morboſum aperitur, omnium viſcerum abdominis vitia accurate poſſent cognoſci. Sed & doloris ſedes potuit fuiſſe in minimis, Tuis oculis inacceſſis, partibus, & in acrimonia, quæ nervos irritavit, quos Tu ne quaſiſti quidem, aut in tenſione, quæ per mortem ſubſedit.*

Re-

Respondeo 1. historiam hanc, nescio quo consilio, ut a me visam & examinatum a te poni; ais enim: „ Tuis oculis inaccessis „ & „ quos „ Tu ne quæstivisti quidem „ interea dum aperte scripsi „ Celeberrimum „ Poliatrum ac Senatorem Haganum „ C. H. VELSE, subtilissimum æque „ Anatomicum, quam præclarum Medicum, & ægrum tractasse, & ejusdem denati cadaver examinasse. „ Quid lucreris, Vir Celeb. hac mutatione personarum? Vix video.

Resp. igitur 2. Viro huic in Anatomicis expertissimo, & frequentissimo, tum & candidissimo, fidem adhibendam esse, aut nec Tibi, nec mortalium cuiquam.

Resp. 3. dum causam manifestam, conspicuam, latissime expansam, in ipsissima dolente plaga, a morte deprehendimus, utique non opus est ad

causas , oculis non patentes , confu-
gere , nec solem in meridie quærere.
Provoco ad omnes Anatomico-Patho-
logicos.

Subjungis demum : *Non oportet cer-
tis & manifestis in viso tactoque peritonæo
experimentis , objicere alia mere negati-
va.* Utiq; ; atque ideo hoc meum
exemplum mere positivum , non nega-
tivum est. Præterea dixeram sæpius
me brevitatis causa non enarrare ex-
perimenta positiva omnia , sed ut , nar-
rata supponere. Non videris amare
brevitatem in hisce. Ergo quædam,
quæ olim supposueram Tibi notiora
esse , quam ut repeterem , cum me co-
gis , dabo. Doctiss. RADNICZKY
Sect. 4. Exp. 4. ad binas usque vices
nudatum magni canis peritonæum olei
vitrioli tangens ; deinde idem Exp. 5.
in alio cane , in Vervece , & in Cat-
to , repetens , ejusdem sensibilitatem

magnam publice demonstravit. En igitur opposita Tibi, non mere negativa, sed certa & manifesta in viso, tactoque peritonæo, quinque experimenta, adeoque tuis plura; quæ id affirmant, quod negas. Siccine satisfeci?

A peritonæo ad D. Matrem pervenis. *Ita mecum egisti, ais, in dura membrana cerebri. Ego sensu carere vidi in brutis animalibus, in homine, viderunt multi & eximii viri, Zinnius, Verna, Fontana, Gesnerus, Archiater Polonicus, alii, & nuper vicinus mihi Chirurgus Ricou in femina, cui duram matrem repetito rasit & incidit. Tctigerunt nudam, viderunt ægrum non sentire tangentis chirurgi instrumentum, & ne radentis quidem aut incidentis ferra-
menta.*

Quia antiquam cantilenam repetis, cogis me iterum factis facta opponere.

re. Sect. 3. Exp. 1. & 2. Cl. RADNICZY in tribus canibus D. Matrem aut scalpello irritans, aut oleo vitrioli urens, sensibilitatem vidit, & demonstravit; ea differentia animadversa, quæ licet directe ad rem non faciat, nosse juvat tamen, quod nempe bini canes ægerrime quidem, unus vero admodum patienter, separationem integumentorum usque ad pericranium tulerit: argumento quam sæpe variant inter sese experimenta, & quam cautos oporteat in concludendo esse.

Idem Medicus. cum famosiore Pragensi Chirurgo in judæa puella, cui cranium fractum, vidit, ablatis demum fragmentis, quadruplici experimento in parte visa tactaque, D. Matris sensibilitatem tantam, ut in miserandos ejulatus puella, etiam a levissimo styli tactu, erumperet. Junge, quæso, hisce eâ, quæ antea ex

C A A W B. & V A N D E L L I enarravi,
 & habebis experimenta certa & mani-
 festa in visa tactaque D. Matre, quæ
 Tuis Tuorumque experimentis æqui-
 parari, si non præponderare, possint.

Laudatis experimentis tuis, mea
 deprimere conaris, hoc modo: *Tu
 contra ais post magnos dolores capitis pag.
 40. 41. nihil Te invenisse culpæ, præter
 aneurysmata in arteriis duræ membranæ.
 Credisne ergo post hemicraniam mortuum
 hominem si incideres, vitium Te reper-
 turum in cerebro? Manifesto malum in
 capitis est tegumentis, subjectisque ner-
 vis. Hinc muscoli oculorum convellun-
 tur, & tacta tempora dolent. Sæpe ex-
 pertus tutus adfirmo. Non ideo in du-
 ra membrana vitium est, non in cerebro,
 cum idem sævissimus dolor sponte remit-
 tat, & absque vestigio evanescat. In-
 venies Tu sectione, quæ paucissimis ho-
 ris continetur, nervulum, qui post ca-*

taraçtæ depositionem adeo intolerabiliter dolet?

Nunc demum Vir Ill. altercaris, vitiligitas, cavillas, mirum in modum. Expediam me nihilominus. Ac primo quidem puto inquirendam causam esse, quæ ad cavillandum adigat Te?

In opusculo meo opposueram Tibi pro D. Matris sensibilitate demonstranda primo Experimenta RADNICZKYANA, 2. Hominum a Brutis differentiam. 3. Incertum etiam sensibilitatis in homine experimentum. 4. Historiam medicam Chronicorum Capitis morborum. 5. Inanitatem argumenti, quod ex D. Matris Chirurgica percussione sæpius urges.

Ad primum nihil respondes, ac si experimenta PRAGENSIA non existerent. Videntur displicere Tibi, ignotaque ut maneant eruditis velle

videris. Hinc cum illa in priore tractatu in genere modo laudavi, ea tanquam non visa transis. Ad Brutorum ab homine differentiam & mancum, quod inde fit, argumentandi genus, quoque files. Ad tertium pariter. Ad quintum nihil: solum quartum meum argumentum aggredis miro ratiocinio, & argutia. Suppono igitur ad quatuor illa capita respondere Te non posse; & num ad unicum hocce utcumque responderis, examinabo.

Scripseram ego sic pag. 39. „ Intueamur modo historiam medicam
„ chronicorum capitis morborum apud Casuum Collectores; obruimur pene crebritate observationum, quæ horum causas unice detexerint in vitiis Membranarum Cerebri: (1.) exsiccationem earum; (2.) Aneurysmaticam ac Varicosam illarum

„ rum Vasorum Diathesin ; (3.) Cal-
 „ culosam in earum substantia mate-
 „ riam ; (4.) parvos, utramque Me-
 „ ningem inter, Calculos ; (5.) of-
 „ fis cariosi Cranii ichorem, quæ D.
 „ M. roderet.

Ad hæc responsurus, solam secun-
 dam capitis doloris causam ponis me
 dedisse, „ nihil te invenisse culpæ,
 „ dicis, præter aneurysmata in Arte-
 „ riis Duræ membranæ „ . Et vi-
 tiose adhuc refers, cum de D. M. non
 solum, sed & de Pia dixerim. Reli-
 quæ quatuor causæ cur non tangun-
 tur? Quia omnes junctæ hæ causæ
 pondus argumenti augerent, & ex ob-
 servationum frequentia, quæ in Ce-
 rebri membranas sensiles demonstnan-
 das omnes coirent, mea thesis firma-
 retur.

Allatis his quinque causis addide-
 ram: „ (1.) idque omne sæpe deter-
 „ mi-

„ minato in loco, quem æger in vi-
 „ ta præcipue indicaverat. (2.) Cum
 „ nunc frequentissima ejusmodi ob-
 „ servata sint; (3.) cum alia morbi
 „ causa absolute defuerit; nonne ar-
 „ gumenta, ex hisce causis petita,
 „ infinito plus stringunt iis, quæ
 „ HALLERUS ab homine unico, cæ-
 „ terum a solis desumfit Brutis? „
 Quid igitur jam hic cum tuis Cavilla-
 tionibus? Si id evictum, quod quin-
 que variis modis D. Mater in morbis
 capitis patiatur; si ab observatoribus
 id centies & plus ita inventum fuerit;
 si affectus locus a morte sæpius idem
 detectus, quem in vita homines in-
 dicassent; & si denique nulla alia in
 corpore labes reperta sit; quæro ab
 omni Medico rationabili, num de-
 beam ad manifestissima hæc morbi te-
 stimonia adeo numerosissima, oculos
 claudere, & in phantasia mea causam

statuere iis in partibus, in quibus nec video quidquam, nec videre unquam possim? Claudamus, & comburamus Observatorum volumina; renuntiemus sensuum nostrorum dictamini; edocemur a claro viro causas fingere morborum in partibus nec conspicuis, nec examini subjectis, quidquid centeni oculi, manusque, e contrario demonstrent.

Sed fatis nugarum. Justo ratio-
cinio Medico nos ad hæc omnia, sic in
vita ægrorum, sic a morte inventa,
jungentes indubitatissima experimen-
ta tum practica tum anatomica, quæ
D. M. sensibilitatem demonstrarint,
credimus tuto & certo nos dolorum
originem a D. M. affecta deducere;
quique aliter statuunt, eos nec physi-
ce, nec medice procedere.

Et audes tamen pergere: *Eodem
modo ubique mecum egisti. Non nudas
par-*

partes, de quibus negabatur, tetigisti unquam, ut videres sentire; sed aliorum auctoritatem produxisti, & contra experimenta opiniones, & dolores late fusos, quorum nullo modo sedes certa sit. Vidi ego, quæ enarro. Tu legisti non contraria meis, sed quæ ingenio tuo conaris contraria reddere. Et tamen absurditatem sententiæ meæ increpas, pag. 53.

Credo in prægressis me hanc acrem altercationem abunde refutasse; inest tamen illi aliquid peculiare, quod examinandum. Scilicet jactas, Vir Ill. te omnia per Te vidisse, me ab aliis duntaxat habere. 2. Dicis id, quod ab aliis habeo, non esse contrarium Tibi, sed me conari modo, ut ingenio meo id Tibi contrarium reddam. Facile capis hic multa dici posse, ac debere; sed multa trans-eundo brevis ero.

Supponam pro momento nullum experimentum me per me ipsum tentasse unquam, quid inde? Lego experimenta HALLERI, & in Chartam conjicio. Lego experimenta & casu detecta, & de industria capta, multorum clarorum virorum. Noto illa e regione HALLERIANORUM. Suppono utrinque Viros honestos, qui id mihi dicant, quod vere observaverint. Igitur ego nullo partium studio ductus, & alterutram sententiam amplecti vi officii coactus, confero hæc opposita adnotata, & matura deliberatione adhibita sic procedo:

1. Sunt ab una parte experimenta capta potissimum in Brutis, quæ videntur insensibilitatem multarum in corpore partium demonstrare; sunt ab altera parte similia experimenta magna parte Brutorum, quæ earundem partium sensibilitatem docere videntur.

dentur. Ergo res hucusque mihi dubia, cum rationem non habeo, cur fidem hujus partis fidei alterius præferam.

2. Attonitus lego ab utraque parte experimenta proferri, quibus in eodem animali, in eadem corporis plaga, alio tempore sensibilitas, alio iterum insensibilitas apparet. Dubium mihi augetur, & vix novi ultra, quid de tota credam quæstione.

3. Video tamen esse experimenta multa, quæ ab una parte perpetuo idem affirmant; quæ ab adversa parte idem perpetuo, aut passim saltem, negent. Hinc dubium meum mutatur ita, ut circa ipsam quæstionem ultra non hæsitent, sed modo quamnam partem amplecter, ambigam.

4. Proportione experimentorum habita, video ab una parte plurima experimenta capta in Brutis imo in

Amphibiis, in Homine rarissima; ab altera parte inter multa Brutorum, etiam Hominum non pauca reperiri. Statuo mecum experimenta hujus partis momentosiora Medicis, quam illius, esse; adeoque dubius quantumvis fluitans, tantillum incipio ad hanc partem inclinare. De Homine quippe agitur, non de Brutis, aut Amphibiis.

5. Sententia & experientia sæculorum omnium, a nata Medicina ad ortam quæstionem præsentem, examinatis, deprehendo illam partem disputantium, quæ parum in homine, potissimum in Animalibus, ab homine diversissimis, experimenta cepit, contradicere observatis priorum sæculorum; quæ vero plura in homine experta pars sit, eam cum Majoribus nostris convenire. Cum nunc de sensibilitate & insensibilitate partium hu-

ma-

manarum maxime agatur ; cum ea pars , quæ plura in hominibus experimenta tentavit , conveniat cum Antiquorum omnium in homine captis observationibus , ut Medicus sane accedo ad horum sententiam.

6. Attentiore ad utriusque partis experimenta animo , demum adverto unius partis experimenta ita variare , ut eadem nunc rem affirmant , nunc negent eandem ; adeo ut hujus sententiæ patroni iisdem experimentis sensibilitatem , aut insensibilitatem , negent , statuantve , prout animus fert ; sed ab altera parte video summam & relationis & conclusionis constantiam , tum & quorundam notabilium experimentorum varietatem candide relatam , ne quis ex iisdem imprudenter concludat. Dum igitur ab horum parte omnia in Physicis requisita reperiam ad credendum , amplecti ean-

dem jam tuto videor, licet experimenta ipse non fecissem.

At vero jam experimenta feci ipse. His ego consultis, quam partem amplexus sim in hac disceptatione moderna, videor tuto, prudenterque amplexus; maxime si consideres eadem dedita opera in hominibus capta. Hæc me sensibilitatem Ossis, Periostei, Pericranii, Duræ Matris, Telæ cellulosa, Corneæ pellucidæ, Iridis, docuerunt. Interim quam sæpe variant experimenta, quamque fallere possint, didici quoque. Vidi citra ullum fere doloris testimonium Calculum secari, adeoque Vesicam, Musculum transversalem penis, sive transversum perinæi, Nervos, Cutim, sensu videri carere; vidi sæpe cutim, vidi musculos plane insensibiles; quod ipsum quoque Patrum nostrorum memoria notatum fuerat. Didici quam im-
pru-

prudenter hinc quis quidquam concludat, artis regulas formet, aliisque obtrudere conetur. Igitur ego in experimentis meis vocem audivi Naturæ humanæ, quam Canicidia Tibi tua, Vir Celeb. exhibuere nunquam.

Atque ita respondisse me arbitror ad primum Tuæ accusationis caput, quo propriis experimentis Tibi carere videbar : ad alterum vero, quo adstruere conaris me apud alios contraria Tibi non invenisse, verum ingenio meo ita contorfisse, ut Tibi contraria viderentur, brevis utique responsio erit. Vel enim scripsere alii contraria Tibi experimenta, vel non scripsere : si Tibi contraria non scripsere, qua de causa tantopere in iisdem refutandis es ? Si igitur vel inde patet ea Tibi contraria esse, non is sane ego, qui illa Tibi contraria ingenio fingere potuerim, sed suapte

natura Tibi contraria erant; ut talibus contra Te usus sum.

Æque vaga sunt, prosequeris, quæ ex carie contra Periostei indolem præfers. Nullam nudi, puri certe Periostei, læsionem ne nominas quidem; sed cariem quæ incumbentes Periosteo nervos (pag. 81.) utique exedat, aut ad profundos euntes musculos.

Jam capis, Cl. HALLERE, etiam te sic vera non proferre, ob ea quæ mox memini. Supposui, toties jam dixi, aliorum experimenta in detecta & viva parte de industria facta subintelligi, tanquam præmissa, in DISS. MEA pag. 37. Sed tanquam nihil ejusmodi præmonuisssem, negas me positiva de periostei sensibilitate experimenta dedisse. Cogis me longum esse præter voluntatem. Adscribam namque illa. Egregius RADNICZKY experimentis in tribus Canibus, in Equo,
in

in Femina, & in Chirurgo vulnerato, captis, periostei & pericranii sensibilitatem tam clare demonstravit, ut sol in Cælo lucet. Vide ejus sectionem alteram, Discursumque ad hanc Sectionem; & eximii viri, ne fraus involuntaria, aut vitium quidquam, experimenti fidem labefactare posset, mirare prudentiam. Nonne ipse optimus & tuus & meus amicus ZIMMERMANNUS, de tua Periostei & Pericranii insensibilitate dubitare cepit, in suo SPEC. INAUG. ? Dum igitur jactabundus scribis : „ Je n'ai point été surpris „ de trouver le perioste insensible, „ dans les nombreuses experiences „ que j'ai faites sur le tibia, le femur, le metatarse, ET LE PERICRANE, QUI EST DE LA MEME „ NATURE, QUE LE PERIOSTE „ Cent fois j'ai laceré, piqué, brûlé, „ le perioste, l'animal n'a jamais „ don-

„ donné de signes de douleur ; des
 „ petits chevreaux alaitoient pendant
 „ ce tems - là : si je touchois la peau,
 „ ils faisoient des cris, & tomboient
 „ dans des convulsions. DISS. SUR
 LA SENS. 1756. pag. 24. Quando
 hæc, inquam, scribebas, crediderim
 præoccupatum & proprio systemate
 infatuatum animum impedivisse Te,
 ne ea videres, observaresque, quæ
 tot alii optimi Viri, deindeque RAD-
 NICZKY, observarunt. Si hoc non
 ita se haberet, quo pacto potuisses in
 laudata mox tua Dissertatione perio-
 steum & pericranium absolute insensi-
 bile ex numerosis experimentis „ dans
 „ les experiences nombreuses „ de-
 clarare, & iterum postea contra VAN-
 DELLIUM scribere : „ On a accumulé
 „ des experiences contre moi, que
 „ le Pericrane est sensible, & je n'a-
 „ vois jamais dit le contraire. „

Dum

Dum igitur ex propriis iisdemque experimentis tuis & affirmes, & neges, doces sane nos omnes, ut tua cum prudentia legamus, nec fidem adhibeamus iisdem, ni ea prius cum aliorum experimentis contulerimus.

Junge nunc hæc certissima RADNICZYANA cum observatis practicis meis, & vide num medicum ratiocinium exactius possit formari?

Addis demum præcedentibus: *Nulum est de osse ipso testimonium.* Nulumne? Dum, præter multa alia, tibi stiti coram immedicabilis capitis doloris causam unice reperiri potuisse in humore, ambas inter Cranii tabulas collecto; in alio homine in Cranii carie cui D. Mater concreverat; in tertio in carie Ossis frontis, cum membranarum integritate; in quarto in carie ossis occipitis, membranisque integris: an tunc non dedi Tibi

non unum, ut conquereris, sed quatuor de osse ipso dolente testimonia? Tu dicis ossa non dolere; ego do tibi exempla quatuor, ubi homines unico hoc vitio ossis in eadem determinata plaga corporis immedicabiliter dolente, in vita laborasse a morte reperti sunt. Somnies pro consueta subtilitate hic, si placet nervulos, quos in osse non admittis, sed, quia Tibi hic convenit, iterum in osse admittere posses; finge subterfugia alia; nunquam tamen hæc pathologica ossis sentientis testimonia elides.

Conversatio nostra satis seria hucusque fuit. Oportune ad aliud deflectis parumper. Probo: varietas delectat enim. Sed nullamne materiam habebas gratiorem? Metuo ne nos adhuc plus defatiget. Primo namque Humanitati renunciaſſe parumper videris. Secundo Mortalium ingratissimi-

tissimum ostendis Te erga eos, quibus infinita debebas. Patere, Vir Clarissime, hæc paululum explicem, relatis prius quoad primum verbis tuis.

Etiam hoc vitio vertis HAENI Illustr. (passim, maxime sub finem) quod nimis bene de me senserit TYSSOTUS Vir Cl. imo non ipse solus, sed etiam CALDANUS, & CIGNA, & PETRINIUS, & alii plusculi, & tota schola belgica, quæ supernaturam irritabilem medicinæ suæ fundamenta struit (GAUBIUS pathol. pag. 71. 72. 74. WINTER: de BIKKER de vita pag. 47. 60. V. GEUNS de vita: MAN de natura human. pag. 10. &c.) quam eandem caput ejus scholæ, & ingenio, moribus, eruditione, practica laude princeps GAUBIUS a me constitutam, A ME CONSTITUTAM, adgnoscit, in eo diversus quod latius patere naturam irritabilem persuadeatur, ego, cui vitio impu-
tas

tas INVENTAM, in arctiores limites contraham.

Sit nimius TYSSOTUS, si ego non fui? non fuisse convinco, cum nihil, ne voculam quidem, mihi ipsi elapsam cites. Quid me odisti, quia nimis amarunt alii? Quanto æquior TAYLORUS, qui conquestus de oppressis GLISSONII sui honoribus, a meis rebus amici voces distinxit. (In orat. anniv. HARVEIANA.) cum tamen GLISSONIUS irritabilitatis auctor esset. Sed noli laudari, inquis. Oportebat encomia suppressere. Multa, noli negare, nam facile foret mihi Te convincere, elogia subpressi, in iis scriptis, quæ meas per manus transierunt FONTANÆ, CALDANI, aliorum. TYSSOTI præfationem cum prodiit, longe absens non vidi, erant forte, quæ ab optimo viro deprecatus fuissim. Nunc si placet, succense TYSSOTO.

NON PASSIM, ut dicis, id ægre fero, ter modo de TYSSOTO loquutus:

ut

ut qui erudita eleganteque præfatione tuum sensibilitatis & irritabilitatis opus honoraverit ; deinde refero sententiam ejus , irritabilitatem nihil commune cum anima habentem , statuentis ; tandem sub finem ægre fero quod , præ ignorantia status scholæ LEYDENSIS, ejusdem Physiologiam nimiam infra Tuam deprimat. Ergo PASSIM deleatur.

Cæterum ad quæstionem respondes sic , ut fateri videare TYSSOTUM opinionem quidem Tuam nimium extulisse , at vero , absente Te , Præfationem illam condidisse , præfixisse : præsens si fuisses , Te forte multa impediturum in illa , mutaturumve , fuisse. Hæc fassus , concedere etiam debuisses me , qui a quinquennio opus illud tuum viderim ea præfatione ornatum , me , qui nunquam Te contra illam reclamantem noverim , & merito cre-

didisse, & credere debuisse, præfationem eandem, Te approbante, editam esse.

Ea rerum conditione a Te, Viro humanitatem & candorem Tuum ita extollente, expectandum erat, ut rescriberes me bene judicasse; ejusdem mecum Te esse sententiæ; præfationem modestiorem futuram fuisse, præfens si adfuisses: petere proinde ea, quæ offenderent, veluti non scripta, haberem. Jam vero quid vis æqui judicent rerum æstimatores, dum Tu, idem quod ego, condemnans, tamen ea ipsa de causa mihi indigneris, in me irascaris, imo ironice respondeas: „ Quid me odisti, quia nimis amarunt „ alii Nunc si placet, succen- „ se TYSSOTO? Indignabuntur Tibi, & quidem merito.

Confecissem totum responsum, nisi obiter notandum esset. 1. Quod oportu-

tu-

tunam occasionem hic captaveris, ut quas laudes tuas deprimere viderere, egregie ampliaret. 2. Quod falso jactes *totam* scholam Belgicam irritationi subscribere tuæ; siquidem apprimè noris ingentem ALBINUM, ejusque eximium Fratrem, duo insignia ejusdem scholæ capita, luminaque, ab opinione tua alienissimos esse; ipsumque GAUBIUM, quem ita laudas, quemque laudare satis nunquam potes, Tuæ saltem sensibilitatis summum Osorem existere. Perge nunc Eruditus obtrudere, quod tota schola Belgica sentiat tecum.

Est quoque hic notandum, quod me accuses tanquam qui irritabilitatem a Te inventam scripserim, id quod de te ipso mox ante in hoc eodem textu affirmas quoque. Respondeo me passim de Tua, fateor, irritabilitate, locutum esse; at verò

propterea non negasse me, impium DE LA METTRIE irritabilitatem ante Te docuisse; quemadmodum Clariss. TAYLOR eandem, ante utrumque vestrum, docuisse GLISSONIUM, censuit.

Alterum quod pag. 12. argumentum aggredieris, inauditæ fane ingratitude exemplum, vellem, tua maxime causa, Vir Ill., non attigisses! Itane tandem larvam detrahere omnem placuit? Infensum intelligo Te mihi quod censeam scientiam Te tuam LEYDENSIBUS debere præceptoribus. Siccine graviter peccavi in Te? Judicabunt, qui lecturi sequentia erunt. Hic porro morari Te oportet, ne quid nimis. Sed primo æquum est iræ in me tuæ causas prægraves audire.

Nilil, ais, in hac tota re culpæ in me est: est aliqua in Te. Manifestam inju-

juriam mihi facis. Ais me scientiam meam me debere Leydensibus præceptoribus, & imprimis BOERHAAVIO; & patet undique, ideo Te mihi succensere, quod Scholam Batavam non satis magni TYSOTUS fecerit in re, in qua quidem nostri PRÆCEPTORES nihil proprii protulerunt, irritabili & sensibili.

Eone igitur, Vir Cl., deventum est, ut tuum Sensib. & Irrit. systema unicum Universitatis meritum faciat? Unicam ejus constituat laudem? Vide quam præclara possides, demto hoc systemate. Nulliusne momenti illa ad laudem & gloriam? Utique ad supremam. Hæc porro ajo Te Patribus LEYDENSIBUS debere. Hoc saltem volupe te passurum fuisse expectaveram. Doleo quod neges. Ino injuriam hinc Tibi a me illatam esse conquereris.

Causam injuriæ daturus, pro more deflectis a via, qua dicendorum tuorum acritudinemne dicam, an turpitudinem, diluas. Et primum quidem gravi peccato accusas me: *Nemo*, inquis, *mortalium*, dicam *præfiscine*, non intellexi quid hic PRÆFISCINE, Veterum adverbium ad fascinationes abigendas. Quis hic fascinationis metus? Consului teutonicum Apologiæ tuæ interpretem: dicam PRÆFISCINE, ich darf es mit gutem Gewissen sagen. Edoctus antea quid FAMOSUS, disco nunc quid significet PRÆFISCINE. Ergo *nemo mortalium*, dicam *bona conscientia*, neque *Tu ipse Cl. HAENI*, qui *turpes errores dixisti qui fuerunt BOERHAAVI Rat. Med. IV. pag. 222.*

Locus ex Rat. Med. allegatus sic habet: „ Utinam his exemplis de-
 „ mum sapientes desineremus huma-

„ no

„ no generi, nobisque ipsi, tam tur-
 „ piter imponere! Hoc totum quod
 eo loco objicere mihi potes. Re-
 spondeo 1. si turpem BOERHAAVI er-
 rorem dixerim, qui error non fue-
 rit, & gratias Tibi monenti agam,
 & errorem proprium revocabo publi-
 ce. 2. Si error fuerit BOERHAAVI,
 eumque turpem dixerim, male dixi;
 in tantum quippe Virum non turpis,
 sed levis, sed humanus, cadere po-
 tuit. Verum neutro sensu me hæc
 dixisse ipse verborum contextus do-
 cet. Lege totam paginam, si pla-
 cet, & non abstrahas a præcedenti-
 bus ultima verba. Non BOERHAA-
 VIUS, sed nos, qui post errorem ma-
 gnorum virorum, etiamque BOERHAA-
 VII, institutis variis admodum expe-
 rimentis, calorem non solo ab attri-
 tu pendere didicimus; nos, qui nu-
 merosioribus experimentis, quam

BOERHAAVE, & alii magni Viri, hanc veritatem nunc compertam habemus, utinam desineremus humano generi, nobisque ipsi, tam turpiter imponere, caloris causam pro more scholarum adhuc soli attritui tribuendo! Videbis relegendo aliam scribendi intentionem me habere non potuisse, adeoque interjectam hanc accusationem tuam omni fundamento, ne pejus dicam, destitutam esse.

Subjungis accusationi, in me injustissime illatæ, gloriationem tuam propriam, quam, an accusatione verior sit, videamus. *Nemo, inquam, mortalium me ipso frequentius, constantius, laudes suorum magistrorum repetit, famæque eorum, etiam cum dissentiret, ardentius studuit, majorique religione cavet, ne quidquam sibi tribueret, quod deberet ipsis.* Minime, quod jactas, HALLERE, fecisti. Non laudas

Præ-

Præceptores tuos, nisi ut ipsos deprimas, eosque deprimendo extollas Te ipsum. Rogas nempe ilico: *Sed ideo non mea erunt, quæ ego aliter, quam hi Viri, quæ præterea viderim?* Porro rogo Te, an ideo tua injuste non vocas, quæ tu aliter, quam hi viri, quæ præterea, vidisse te dicis, & tamen didiceris ab ipsis? Si mihi regeras EN RHODUS, EN SALTUS; probabo.

Prodiit 15. Dec. 1759. N^{rus}. 150. Indicis GOTTINGENSIS Teutonici, in quo quærelæ acerbæ contra Celeberrimum ALBINUM, eo quod inventa antiquorum Discipulorum suorum, & nominatim HALLERI, sua faciat. Patuit postea Te indicis, propria confessione, esse autorem. Inventa autem illa tua propria enumeras esse 1. de Cuticula, 2. de Periglottide, 3. quod omnia vasis non con-

stent in corpore humano, 4. de Valvula Coli.

Egregium Virum, B. S. ALBINUM, parcissimum fui laudatorem, & si quisquam alius, suum cuique tribuentem, ita iniquis tuis quærelis vexasti, ut contra morem, contra animum, ad justam iniquæ accusationis repulsionem, defensionem scripserit: quam iniqua sane importunitate tua ut non extorsisses, nos amore tui optassemus. Æterno dedecori tuo monumenta prostabunt, quod quatuor has res, quarum inventorem te jactas, olim longe melius, multoque castius, quam nunc easdem tenes, in Schola ALBINIANA didiceris; monumenta, inquam, ex ipsis anterioribus scriptis petita tuis; petita ex Dissertationibus Te, Leydensi Academico, prioribus, Tibique nihilominus propria citatione notissimis; quæ luce clarius demonstrant,

strent, etiam antequam inclytam illam Scholam accederes, easdem illas res quatuor, quarum Autorem publice Te jactas, ALBINIANIS in Scholis tradita esse, postmodum tradita & Tibi fuisse, & semper quotannis tradi. Testor ipse ego, quinquennio Te junior Academicus, res easdem me a ab inclyto Viro edoctas, demonstratasque fuisse; quas Tu, primo tuo tempore, ipsi, cui debebas, tribuisti publico testimonio; quas dein CAUWIO; quas tandem ipsi Tibi adscripsisti. Lege serio quæso in hanc rem mansueti ALBINI LIBR. V. ACAD. ADNOT. Hoccine ergo tuos appellas revereri Præceptores? Et adhuc audes a me rogare, „ sed ideo non „ mea erunt, quæ ego aliter quam „ hi Viri, quæ præterea, viderim? „ Pergis quo pede cepisti. Cogis me vera loqui, sane non falsa. Quæ tamen

maluiffem tacere, utinam Tui ipfius amore tacuiffes, & mihi hunc respondendi laborem peperciffes! *Ne de me ipfo loquerer*, quod mortalium nemo libentius te facit. *Leydam appulli annos nondum natus feptemdecim*; indicio felicis ingenii, quod ad ætatem illam Linguas, Phyficam, Mathefin, &c. poffideat, ut ad Medicinam nunc potuerit totum adplicari. *Disceffi annos nondum natus novendecim, Anno 1727. mense Julio, Doctõr renunciatus mense Majo, cum Anno 1726. ab explorante profectus meos BOERHAAVIO, tunc in Facultate fõlo, inter Candidatos fuiiffem receptus.* Careo Hiftoria vitæ tuæ, quam confcribi curafti, alioqui examinaturus in illa, nãm alibi Medicinæ haud ftuduiffes, antequam BATAVAS falutares ATHENAS: fed fi nullibi, ut hic faltem præfers, argumentum novum præbes felicis ingenii, biennii fpatio
ita

ita proficientis, ut nullus dubitaverit
BOERHAAVE Te inter Candidatos reci-
pere.

*Cadavera humana sex apud ALBINUM
vidi, quorum unum solus cum J. GO-
DOFREDO DU BOIS dissecui, ægrotante
ALBINO. Quinque ergo demonstnan-
te ALBINO vidisti. Plurima sane inde
discere potuisti, si consideremus bi-
nas ab illo Lectiones die dari, spatio-
que 3. aut 4. septimanarum singula
pro demonstratione cadavera servari,
imo & dies aliàs a lectione vacuos de-
monstrationi impendi.*

*Vidi myologiam, & ossa sicca, nitide
demonstrantem ALBINUM. Ergo vidi-
sti quid rari, quid elegantis, aliquid
ad Anatomem, ad Physiologiam, ad
Chirurgiam pulcre addiscendam, di-
recti operis. Caterum neque nervos,
neque vasa, neque recentia ossa; scilicet
non ita quidem, ut pro horum singu-
lo-*

lorum demonstratione integrum Cadaver destinaretur; sed ita tamen nervos, vasa, recentiaque ossa demonstrantem vidisti, ut inde necessaria tibi fundamenta caperes, quibus innixus minutiora dein profequi potueris; *neque viscerum WINSLOVIANAM aliquam historiam, non WINSLOWIANAM, sed ALBINIANAM, eamque egregiam; neque experimentum omnino ullum; temporis ad magis necessaria destinati penuria, experimenta quidem multa facientem Virum Cl. non vidisti; aliqua tamen, ut de valvula coli diversimode præparanda &c. cæterum infinita experimenta audisti enarrantem, quæ pro lubito imitari dato otio potuisti.*

Vidi vero non 112. (quæ testatus eram me vidisse) sed plura etiam quæ vocas præparata, aut RAVII, ut multa fuerunt, de RAVIANIS non agitur, sed
de

de ALBINIANIS, aut ALBINI, qui ipse, cum de Academia Leydensi discederem, erat annos natus 28. Quid toties magni Viri tunc temporis ætatem cavillas? Extorfisti sic illi responsum, quod ACAD. ANNOT. LIB. V. pag. 10. tibi dedit : ,, Sit : nihil ad rem ; nisi si-
 ,, gnificetur fuisse me, cum HALLE-
 ,, RUS adesset, tironem. Neque erat
 ,, ætas illa. Juvenis cum mortuis
 ,, fui totus, colligens quæ usui futu-
 ,, ra sint. ,, Si dubitas, HALLERE,
 vide quæ de ipso, sexennio minore, immortalis BOERHAAVE memorat in ORAT. FUN. Patris ALBINI : ,, Habuit
 ,, & præclari consilii in educandis li-
 ,, beris faustissimos eventus genero-
 ,, sus parens : domum ejus qui in-
 ,, grederetur, sacram honestæ Disci-
 ,, plinæ ædem venerabatur, Musis
 ,, severis junctas decentes gratias,
 ,, gratamque de pulcris venientem

„ corporibus virtutem, admirabatur.
 „ Prodiit inde, qui vigesimo & se-
 „ cundo juventutis anno grave mu-
 „ nus in hac Academia digne potuit
 „ sustinere, BERNHARDUS SIEGFRIED
 „ ALBINUS, exemplum dans, quid
 „ cultura faciat boni Patris ad matu-
 „ randum fertile ingenium, dum cru-
 „ da hujus ætas, & juvenia viridis,
 „ fructus non acerbos, sed coctos,
 „ & maturos, profert. „ Forte
 suspicaberis, suspicandi artifex, ni-
 mia dixisse BOERHAAVIUM. Repete
 ergo, quam legisti toties, ALBINI pu-
 blicam Orationem de ANATOMIE COM-
 PARATIVA, quam 20. annos natus,
 quum Anatomes Lecturatum aggres-
 surus esset, habuit; relege Orationem,
 QUA IN VERAM VIAM, QUÆ AD FABRI-
 CÆ HUMANI CORPORIS COGNITIONEM
 DUCAT, INQUIRITUR, quam annorum
 22. cum esset, professoratum auspi-

caturus, habuit; rélege, inquam, & erubefce de odiosa repetitione ætatis Cl. Viri. Vix Tu, triennio ipso major, opus momentofum, difficillimumque edere fufținebas; fueritne ideo ineptum Tironis conamen?

Sed adhuc Te paucis. Multa numeras, quæ apud ALBINUM didiceris, fed non omnia, non præcipua, non ipfam Phyfiologiam: & qualem? ALBINIANAM dixiffe fufficiat. Si ftudio omittis, ne Phyfiologiam ab ALBINO edoctus videare, vocasne, Vir Illuft. id, gratitudinem exhibere, qua majorem nemo mortalium? Apage cum tuis jaftationibus! Si autem mera oblivione; refrices, quæfo, debilem memoriam legendo ejusdem Libros Academ. Annot. & maxime Quintum, quo convinceris quatuor illa Phyfiologiæ capita, quorum Te gloriare Inventorem, in Collegio Phyfiologico ALBI-

NIANO Tibi ostensa, Tibi explicita, Tibi demonstrata fuisse.

Hæc Tibi, Vir Clariss., nuda debui ante oculos ponere, quo in respondendo ad sequentia temporis parcere. Pergis enim sic : *Nunc judica Tu HAENI, ad Te ipsum provoco, fueritne ea incredibilis adeo & portentosa diligentia, memoria, perspicacitas mea, ut ambitum difficillimæ scientiæ, si quamaxime edoctus accepissem, intra biennium recipere juvenili, & pene puerili, potuissem animo ?* Relege præcedentia, responsum habebis.

Sed aliud subjungis, quod perpendamus. *Quæ in Codices retuli a BOERHAAVIO percepta, ea edidi, Tu vitiosa vocas.* Vitiosa jure vocavi, quod mendis plena, cum maxime in pathologia, cujus vix pagina fit, quæ non contineat contra ingentis Viri mentem errores ; nec multis mendis immune

per

per totam Physiologiam exemplar tuum, ut me meum docet, quod quatuor variis Physiologiæ curfibus ex ore Præceptoris adornavi. Nihilominus, si vitiosum exemplar tuum habeo, ideone dixerim Te mentem ejus in multis affecutum non fuisse, ex iisque doctum Physiologum fieri non potuisse? Id sane non cogitavi. Doctissimum ex BOERHAAVIANIS Physiologum, quamvis in non paucis emendandum, Te lubens agnosco.

Sed alia de ALBINIANIS notis habes. *Quæ ab ALBINO pronuntiata consignavi, ea in chartas per summum frigus conjeci, & adeo ægre lego, ut subinde in legendo errarem, & denique laboris pertæsus desierim legere.* Hyeme, HALLERE, manus nobis cunctis frigebant, & tamen propria adversaria, si non verbotenus, sensu intelligimus saltem. Nunquid vero etiam Tibi manus, dum

æstate Physiologiam audires, frigebant? De ea enim potissimum sermo est. Tandem non semper est hisce Adversariis opus. Egregios viros nosco, qui felici memoria dicta Præceptorum recondentes, nulla in Collegiis Adversaria facerent.

Ab eo tempore dic nulla me secuisse cadavera, nulla experimenta fecisse, non audiisse WINSLOWUM, aut BERNOULLIUM, nullos legisse libros, nihil docere a BOERHAAVII placitis alienum, aut ALBINI dubiis. Miserum est male audire immeritum, multo miserius se ipsum laudare. Multas quærelas, egregie HALLERE, conjungis, inique tamen ex meis deductas. Relegendo mea, convincere erroris. Multa in anatomicis ac physiologicis fecisse Te faciles dabimus omnes, gratique agnoscemus. In multis tamen a Præceptoribus descivisse Te, & ipse fateris, & omnes

no-

novimus. Benene an male? Et si quandoque Bene, an inde tantam debuisses Tibi autoritatem arrogare? Examinabimus.

Multa & egregia in Anatomicis & Vivificationibus, quantumvis in multis erraveris, præstitisti, eximie HAL-
LERE, sed, communi multorum vitio, dum ex hisce ratiocinari inchoasti, prudentissimas a Præceptoribus nostris datas ratiocinandi leges, mihi multis-
que negligentius observasse videris. Utinam obtemperasses ALBINO! qui necdum 22. annis major, dum pag. 46. ORAT. PUBL. impense laudarat Anatomicorum in vivis animalibus detecta mysteria, tandem & Te, & omnes, admonuit, ne facile a brutis ad hominem concluderemus. Laudandus in eo es, quod Artis extendere pomeria ingenti labore coneris; sed quod minus exacte, sæpe tumultua-
rie,

rie, frequentissime erronee, inde concludis, vituperandus es. Animalia viva secta exhibuere ea Tibi, quæ scribis: sed an omnibus eadem? Minime, ideoque experimenta eadem ab aliis eodem modo capta immensum a tuis dissonant. Animalia viva secta exhibuere Tibi ea, quæ scribis: sed an inde id conficere debuisti, quod animalia illa has, quas vidisti, actiones, ea, quæ observasti phænomena, eadem prorsus ratione egerint, ediderint, exhibuerint, dum non læsa, non vulnerata, non aperta essent? Dum animal faucium, dolore contortum, metu perculsum, nervis convulsum, quanta in humoribus, in vasis, in omnibus, mutatio! Quantopere differat oportet Visceris actio, dum, vulnere factò, ablata resistentia est, ubi olim omni de parte compressio! Quam absimilis omnium condi-

di-

ditio, elabente cruore, femiabcisso
hic nervo, integre illic; enormique
humorum copia, secundum æternas
œconomix animalis leges, jam de to-
to corpore ad laceras fauciasque par-
tes determinata & derivata! Unde
aliter putas ejusdem experimenti, a
variis editi, discrepantiam, a WEPFERO
puta, BRUNERO, PEYERO, CHIRACO,
SENACO, CA AUWIO, multisque aliis
Viris in arte claris? Tandem Anima-
lia viva secta, repeto adhuc, exhi-
buere ea quæ scribis: sed, amabo!
si ex illis neutiquam concludere potui-
sti, quod eadem & non læsa, sed sa-
na, & integra, eodem modo functio-
nes illas exercerent, quomodo de-
mum eo absurditatis perveneris, ut
non modo in animalibus sanis, sed
etiam in hominibus eadem sic peragi
conficeres? Quot inania spatia, quan-

tas abyſſos, quales in hoc paradoxo tuo ſaltu tranſiſti hiatus!

Male ergo, HALLERE, omnino male deſciviſti a Præceptoribus, exempla hortatusque eorum negligendo: corrigere voluiſti illos; non correxiſti, imo potius quæ vera, quæ certa, quæ bona Tibi tradiderant, perdiſti. Quod unicum Tibi, ni fallor, remedium ſupereſt, hoc erit, ut eo redeas, quo clari illi viri duxerant Te; utque hic pedem figens, experimenta tua repetas, caſtiges, cum aliorum experimentis conferas, & non, niſi Præcticorum conſulto teſtimonio, unquam ex illis concludas quidquam.

Probavi, quod in multis injuſte deſciveris a magnorum Virorum Lectionibus. Probaturum me promiſeram, etſi in quibusdam rite ab iisdem deſlexiſſes, nimia tamen Te Tibi arrogare. Qui vi principiorum a Magiſtro

stro ipso datorum, ab ejus sententia quandoque deflectere cogitur, ita, si probus est, in eo gerere se amat, ut mutationis honorem tribuat ipsi. Vi veritatis compulsus ita adhuc egi in eo, quem contra Te tractatum conscripsi. Didiceram id a bonis omnibus. Tu vero, HALLERE Venerande, quo unquam animo legis titulum magni Physices operis Viri incomparabilis G. SGRAVESANDE, qui certe longe meliore jure, longeque plura, in Mathematicis & Physicis, SUA appellare poterat, quam Tu in Anatomicis & Physiologicis? Omnibus editionibus titulum semper præfixit in honorem NEWTONI, INTRODUCTION AD PHILOSOPHIAM NEWTONIANAM. Et quod confundere Te oportet, est id, quod in monitu ad alteram Editionem pulcherrime scribit: „ Quamvis IN MUL-
 „ TIS, ait, quæ spectant memoratas
 G 5 „ Theo-

„ Theorias a NEWTONIANA RECESSE-
 „ RIM SENTENTIA, non tamen Titu-
 „ lum INTRODUCTIONIS AD PHILOSO-
 „ PHIAM NEWTONIANAM, servare, &
 „ huic secundæ editioni inscribere,
 „ ullo modo dubitavi. Varia enim
 „ in hisce illustramus ex iis, quæ ab
 „ eximio illo Philosopho fuere tradi-
 „ ta; & pleraque, quæ hic explica-
 „ mus, eo conducunt, ut facilius in-
 „ telligantur a summis Philosophis in
 „ perpetuum celebranda, & a nemi-
 „ ne unquam sine admiratione legen-
 „ da, NEWTONI scripta philosophica.
 „ Qui tantum ex phænomenis, omni
 „ ficta rejecta hypothesi, in physicis
 „ ratiocinatur, & quantum in ipso
 „ est, caste hanc methodum sequi-
 „ tur, ille NEWTONI vestigiis insiste-
 „ re conatur, & merito NEWTONIA-
 „ NAM se sectari Philosophiam profi-
 „ tetur, non autem ille qui in verba
 „ ju-

„ jurat Magistri. „ Audistine Virum NEWTONIANUM, Vir Ill. qui in multis a NEWTONO recedens, nec jurans in verba Magistri, omnem nihilominus honorem illi defert, totumque immensum opus non suo, a quo tamen tam multa, sed illius, a quo præcipua, nomine honorifico insignit? Et Præses Ill. noster, dum tot labores ad BOERHAAVIANA adjecit, dum in multis a magno Viro recedere cogitur, nunquid minus ideo sibi honoris putavit, quod opus, ut meretur, BOERHAAVII nomine superbiat? Scio quoque ego quid BOERHAAVIO debeam, quid ALBINO; & quamdiu spiritus hos reget artus, gratus semper testabor.

Saltem mihi nihil magis volupe, quam eam totam Institutionum BOERHAAVIANARUM partem, quæ a Pathologia inchoat, singulo Biennali cursu

Aca-

Academico, pomeridianis pro suggestu lectionibus exponere, matutinisque ad lectos ægrorum accommodare. Nec fatior unquam pulcritudine admiranda libri, quem ingens, dum viveret, WINSLOW merito totius Bibliothecæ Medicæ præstantissimum pronuntiabat; libri, inquam, qui non nisi purus putus HIPPOCRATES est, sed ad lucem HARVÆANAM, cultioremque anatomen, inexhausto BOERHAAVII labore emendatus. Quæ, postquam ille hunc libellum ediderit, nova, quæ pulcra, quæ certa, quæ meliora, posteriores scriptores invenerint, aut detexerim ego, adjicio; integro semper honore Autoris, qui unus, id enim mortalium nemini datum, omnibus absolvendis, obscurioribusque elucidandis, non fuerit.

Tu vero, HALLERE, degener Præceptorum Discipulus audies, maxime postquam

quam in hac Apologia tua ingrati erga illos animi indebile testimonium universo dederis Orbi.

Sequuntur, quæ ad finem 14. & ad principium 15: paginæ habes; sed recensabo ut Apologia tota sit inferta responsioni, haud vero ut refutem; refutata namque hæc omnino sunt in præcedentibus. *Non ferent tamen alii Physiologiam 112. præparatis contentam, Agent abesse motum, quem sola experimenta patefaciant. Physiologiam ab anatome motu differre. Neque circuitum sanguinis, neque respirationem, neque musculorum motus, neque ciborum coctionem, neque generationem ex ejusmodi præparatis, etiam pulcherrimis, etiam ALBINIANIS, aut Tu disces, aut quisquam. Vivorum animalium incisiones, & nonnunquam mortuorum, solæ hic viam aperuerunt veri. Dixi refutata jam esse: Necessitatem scilicet atque utilitatem*

incisionis ejusmodi & Tibi, & nobis, a claris Præceptoribus abunde inculcatas fuisse; nec illos censuisse ex meris præparatis omnia adamussim intelligi; & priora demonstrarunt, & tu apprime nosti. Utinam modo necessarias, quas illi nobis adeo inculcarint, prudentiæ leges; utinam justos, quos intra bonum Philosophum ac Medicum manere debere docuerint, terminos, in tantum & tuum, & Artis detrimentum, non esses turpiter transgressus!

Post ambages tantas interpositas, abruptum Apologiæ telum retexturus, ad quæstiones peculiare redis, & occasione Historiæ BOERHAAVIANÆ antiquam de tendine crambem recoquis. *Ita me, inquis, quasi injurium BOERHAAVIO accusas, qui tanto viro indignum errorem imputem, habiti pro tendine nervi. Non recte legisti BOERHAAVII historiam.*

riam. Non ita narrat Ill. amicus Tuus (ex comm. Ill. v. ZWIETEN Tom. I. pag. 241.) eam Chirurgi culpam, ut necesse sit BOERHAAVIUM præsentem fuisse. MONUERAT, inquit, non monuit, neque monebat.

Non prævideram hanc tuam ingeniosissimam fingendi facilitatem, dum historiam hanc simpliciter enarrabam; alioqui certo addidissem historiam hanc me ab ipso BOERHAAVIO aliquoties sic percepisse, ut præsens viderit, atque monuerit; si igitur olim simpliciter rem narraverim, neminem fore qui de ea unquam cavillaret, suspicatus, jam addo meum proprium testimonium veritatis. Ergo patet, quam inane subterfugium quæsieris.

Sed non potuit nervus fuisse, quem Chirurgus arripuit. Ita Tu persuaderis. Sed ego tendines hominum vivorum volfella continui, pressi, vidi ferro stimulari,

ri,

ri , nihil inde vel sensus secutum est, vel motus. Viderunt similia alii.

Dudum ad hæc respondi ; paucis repetam. Vidisti , Vir Clarissime , tendines hominum vivorum nec sentire , nec moveri ; in quot autem hominibus ? præ paucitate non addis , ut videaris in plurali loquutus multa demonstrare ; sed cum hæc occasiones paucæ offerantur , multamque nunquam aut habueris , aut habeas præxi , suspicabimur in paucis admodum hominibus te hoc observasse. Nec explicas quo modo : vidi idem ego , & contrectationem meam in tendine Extensoris pollicis homo sine dolore ferebat ; at vero postea paruit tendinem hunc jam emori cepisse , ut & abscindendus posthac fuerit. Non dicis , quid hominibus tuis contigerit postmodum. Cæterum videris in nonnullis sanis tendinibus ; non obloquor :

constitit plures id Tecum observasse ,
 sed multo magis tendinis sensibilitatem.
 Male ab insensibilitate rariore ad uni-
 versalem te conclusisse , supra constitit.

Addis demum : *Quam facile fuit*
 BOERHAAVIO veros vidisse tendines ,
 & tamen Chirurgo promptum , decurren-
 tem proximo tendinibus tibialem posticum
 nervum , maximum quidem , volsella com-
 prehendere. Et denique homo fuit.

Subterfugia undique quæris , ut si
 unum obturetur , per aliud evadas.
 Si demum concedere cogaris præsen-
 tem monuisse BOERHAAVIUM , co-
 naris culpam in Chirurgum deflecte-
 re ; sed vide , egregie Vir , quam in-
 feliciter ! Dolente & convulso homi-
 ne , adeo in Anatomicis hospes BOER-
 HAAVIUS Tibi est , ut nesciat ner-
 vum vicinum , eumque insignem , pre-
 hendi potuisse , hincque hominem ; &
 neutiquam a tendine , doluisse. De-

sine tandem subterfugia quærere ; quo enim plura quæris, eo graviores contumelias in Sapientissimum mortalium congeris.

Supererat respondendum ad ignorantiam græcæ Linguæ , quam visus eras BOERHAAVIO affricuisse. *Non BOERHAAVIUS, ais, ob similitudinem nominis nervorum, sed ii errarunt, qui primi tendines a nervis deduxerunt, & pariter dixerunt sentire. Ab iis ad posterios error manavit.* Quo tandem pervenis Hallere ! Est, te teste, ipse, quem hic fugillas, BOERHAAVIUS : Lege DISSERT. DE SENSIBIL. pag. 9. & erubefce ! „ Quand Mr. Boerhaave „ eut établi, que les nerfs étoient la „ base de tous nos solides, IL EN VINT „ BIENTÔT à ASSÛRER, QU'IL N'Y „ AVOIT AUCUNE PARTIE DANS LE „ CORPS HUMAIN QUI NE FUT SENSI- „ BLE, & capable d'un mouvement „ pro-

„ propre, & ce système, dont j'ai
 „ fait voir ailleurs l'inexactitude, a
 „ ETE' ADMIS PRESQUE GENERALEMENT.
 Hoccine tandem vocas excusare, ac
 BOERHAAVII tueri honorem? Peto
 hanc a te gratiam, ut nunquam excu-
 sare me, meumve honorem tueri ten-
 tes. Pejora metuerem.

Quid quod ultimo hoc textu sciens
 & volens immortalem virum calum-
 nieris, quem alibi ipse narras *nervos*
quosdam insensibiles censuisse; quomodo
 ergo nunc asseris de eo talia? Affir-
 mas, negas, addis, demis, minuis,
 auges, mutas, substituis, in magnorum
 virorum sententia, prout libuerit, pro-
 ut in rem convenerit tuam.

Interponis pag. 16. novam in me
 criminationem. *Facile etiam perspi-*
cuum est ex omnibus paginis, Vir Ill.
voluisse Te me refutare, & cum eo animo
ad opus accessisse. Toties ostendi me

officio coactum scripsisse. *Nunquam alias a Te ipso impetrasses, ut in magno opere, in tot experimentis, nihil probares meorum, quæ tamen non auderes falsi arguere, quæ habuerint illustres, & gnaros non laudatores, sed testes.* Mirus mihi per omnia videris HALLERE, mirus omnino. Criminationem Nobilissimo ALBINO feceras, quod nullibi laudasset te, eandemque mihi renovas. Non laudavit ALBINUS opera tua, quo parceret tibi; reprehensus, si laudaret: eadem & mihi te non citandi ratio fuit. Cum enim omnia tua ad systema irritabilitatis & sensibilitatis, novarumque quarundam Anatomicarum rerum immeritam glorio-
 lam collinearent, magisne corrigendo, quam tacendo, placuissim? Minime sane: docet enim hæc tua Apologia, quod corrigentem non feras. *Jactas*
 APOL. pag. 5. „ Te ornasse me,

„ ut

„ ut potueris, omnibus, quæ in bene
„ meritum virum cadere laudibus
„ possint. „ Video id maxime in
Tom. III. ELEM. PHYS. Fecisti id,
non quod vili animo abs te petiissem,
sed quod experimenta mea, super san-
guine humano facta, tuis confirman-
dis apta censes. Quod si non fe-
cisses, utique ægre minime tulissem.
Edo mea, de futura eorum forte nihil
solicitus, apud Bonos aut laudem, aut
correctionem, aut indifferentiam, con-
secutura gnarus. Si me laudaveris,
quo a me laudare, falleris: solo rerum
pondere observata mea existimentur!
Nemini ea commendo.

Probaturus ultra quod solo te refu-
tandi animo calamum arripuissem, sic
prosequeris: *Nego tendinibus nervos
esse & sensum, tu affirmas*; idque so-
lo Te refutandi animo? Ad nauseam
usque ad futilem hanc objectionem

respondi. Es mihi, Vir Ill., Anatomicus solers, es in experimentis capiundis indefessus artifex. Hæc mihi de tendine dicis. Sed alii plurimi, eosque inter Anatomicorum vere principes, experimentis edendis indefatigati, plane contrarium mihi dicunt. Adjungitur his omnium sæculorum experimentis nata Autoritas. Praxis Medica atque Chirurgica cum his omnino facit. Igiturne a me, HALLE-RE, velles, ut horum omnium gnarus, tuum tamen systema ex Cathedra docerem, & dum Academicæ disputationes habentur, peremptoriis oppugnantium confunderer argumentis?

Dico cordi nervos esse, dicunt omnes, ergo & sensum aliquem; Tu negas cor sentire, ut mihi facias male, cujus e re est ab irritabilitate sensum removeere quam longissime. Nego, fateor, cor senti-
re;

re; sed cur nego? 1. Quia tot experimenta me id docent: dicis equidem paulo post a morbis cordis argumentum contra cordis sensum atque irritabilitatem non dari; an igitur in morbis cutis, in morbis musculorum, eorum & sensibilitas perit, & irritabilitas? Ita, dices, aliquando. Convenio Tecum, modo mihi concedas easdem partes functioni ineptas esse, adeoque cor secundum Te oportere per morbos ad functionem, quam ipsi assignas, esse ineptum. Ergo eo ipso fateri deberes alias dari, quam Tu admittis, motus cordis causas. Nego cor sentire, 2. quia, quamvis cor nervos habeat, habet tamen nervos sensui non destinatos, sed motui; quemadmodum BOERHAAVIUM docuisse nosti, ac olim docuisti ipse.

Multis contra cordis irritabilitatem disputas, anne serio credis non esse irrita-

bile? Potestne ullus mortalium in dubium revocare, num a stimulo vario, num a sanguine impulso, ad motum irriteretur? Num dubitas ipse solus, puto, hominum, certe meorum adversariorum?

Triste est ad ejusmodi confugere Te, quibus malam de me suspicionem Eruditis facias. Vel oportet nullam differentiam Te facere, inter sententiam quæ cor sola irritabilitate agere neget, & quæ nullam omnino irritabilitatem admittat. An vero unica Tibi altercandi voluptas, quod talia roges? Numne negaverim unquam? Vide quoties admiserim! sed insufficientem, sed ad opera, ad quæ volebas, perficiunda ineptam.

Et si non dubitas, quæris, neque enim eo Te crediderim erroris progredi, cur congeris scrupulos, quibus possis denique docere, non posse nos laqueis tuis nos solvere, sed nunquam conficies, ut

ea non vera sint, quæ sensus ipsi docent. Faciesne per morbos, per consequentias, ut ea quæ vidimus, non viderimus? Et ego, & viginti alii Cl. Viri, nullo mecum nisi communi veritatis vinculo uniti?

Intelligo hinc, quid laqueos voces. Nempe quod corpora morbosa opposuerim tibi, & inde CONSEQUENTIAS duxerim, quibus irritabilitatem, ut veram motus causam, considerandam non esse, arguerem. Mox dixi quod, si aliarum partium sensibilitas & irritabilitas morbis destruat, ut hinc argumentum contra sensibilitatem, irritabilitatemque, formari nequeat, etiam pereat illa cordis qualitas: adeoque deperdita illa qualitate, cor se movere per annos sine irritabilitate pergat in datis exemplis.

Nihilominus dabo tibi, Vir Clar., imperfecta illa experimenta esse, quæ ex morbofis, quæ ex vulneratis, sive

hominibus, five brutis, petantur. Ita a communibus nostris didiceramus præceptoribus. Idem nos 22. annos natus docuerat ALBINUS. Unde ea lege fatebor tibi mea morboforum experimenta imperfectiora esse, quam ut ex amissim id, quod sano, quod vegeto in corpore fiat, demonstrent, ut Tu, a tua parte, idem de tuis vulneratis fateare corporibus. „ Neque „ enim eo te crediderim erroris pro- „ gredi debere „ ut statuas, quod per Carnificinam tuam in semimaſtatarum victimarum cordibus contemplaris, idem statuas omnino in sano, integroque animali contingere. Statum utique penitus præternaturalem, & vulnera tuorum ponunt, & meorum morbi. Ergo neuter nostrum inde certo affirmare potest, quid in illibata contingat sanitate. Ambo tamen aliquid conclusimus. Sed differt admodum na-

tura conclusionis. Tu concludis in
 sanis & integris id fieri, quod in vul-
 neratis, quod in semimortuis, quod in
 expirantibus, observas; ego modo
 ex morboſis concluſi totum ſyſtema
 tuum mancum eſſe, longeque minus id
 ad hominem, cujus tota natura diver-
 ſa eſſet, adplicari poſſe; cæterum ex-
 plicans ego nihil, ignorantiam faſtus
 ſum. A Te, optime HALLERE, a Te,
 inquam, eo ſapientiore quondam,
 quo modeſtiore, didiceram „ mira-
 „ bilem aptitudinem ad motum, quæ
 „ in quibusdam animalibus ſit, in
 „ noſtro certe corpore non observa-
 „ ri; de Ranarum, piſciumque mo-
 „ tionibus ſollicitos nos non eſſe, qua-
 „ rum vel in Plantis analogia extet;
 „ indicio aliis legibus ea corpora regi.
 PRÆLECT. IN INST. BOERH. Vol. 2.
 pag. 601. Tui oblitus, jam in Me-
 dicina cum Anguillis repere videris,
 na-

natare cum piscibus, cum Ranis coaxare.

Si interim experimenta v. g. ranarum pergis in homine urgere, fies nobis mirificus demum autor. Est in præparatis Ill. B. v. SWIETEN Rana, cui ad tabellam ligatæ mucronem cordis Vir Illustrissimus absciderat, perque illam aperturam inducto siphone ceracea Ranam impleverat materie. Felix ita injectio fuit, ut nudo oculo cernas arteriolam a Retina ortam, per centrum Vitrei petentem postica lentis, ibidemque plures in ramos divisam. Porro injectum animal, repletum liquido prorsum alieno, jamque stagnare cœpto, in vasis suis, dum a tabella solveretur, mox aufugit alacriter, ut quæri demum comprehendique debuerit. Videas Tu, qui ab hoc Amphibio ad hominem consequentias

tias urges, quam paradoxum nobis hominem ficturus sis!

His interjectis, *eamus nunc per singula*, dicis. *Digiti undique nervis replentur, majoribus in flexoria, minoribus in extensoria sede, multis etiam ad latera. Hæc doloris sedes in Paronychia.* Nihil juvabit Te nervorum multiplicatio. In Paronychiæ specie frequenti dolor solvitur, non transversa nervi percussione, sed longitudinali, ad intimam sic penetrante phalangem, ut & officulum, & tendo (ambo tibi insensibilia) acri ichore, adeoque dolore, leventur. Ad hoc Tibi respondendum erat. Verum cavisti, cum victas debuisses manus dare.

Nervos insensiles me ais dicere pag. 13. Criminatio æque parum vera, quam omnes priores! Ubinam, amabo te! id dixi? Ad pag. meam 13. me remittis, jungisque; *Nunquam ejus-*

ejusmodi error ne per conjecturam a me traditus est, qui tot exemplis evicerim, quam acer sit nervorum sensus. En igitur quæ ego scripsi, ea pag. 13.

„ Multa experimenta Doctis. HALLE-
 „ RUS habet, quæ demonstrant ab-
 „ scissos integre tendines, IMO ET
 „ NERVOS, modo nervorum ramuli
 „ vulnere paulo superiores, a resi-
 „ liente trunco discisso non trahantur;
 „ minime dolere. Hæc omnia con-
 „ veniunt cum observatis omnium
 „ autorum. Vid. PETIT de Off. &
 „ ILL. PRÆS. in Comm. ad §. 164.
 „ pag. 241.

Atque hæc quidem scripsi. Cre-
 dideram tuto sic scribere me posse,
 dum Tu, Vir Ill. ita haberes pag. 46.
 47. DISS. DE IRRIT. 1756. „ Des
 „ qu'une partie du corps est sensible,
 „ on ne peut point conclure qu'elle
 „ soit irritable, & la dissection d'un
 „ nerf,

„ nerf, QUI DETRUIT LA SENSIBILI-
 „ TE, ne detruit point l'irritabilité. „
 Deinde apprehenso animalis nervo
 phrenitico, sic profeceris : „ Cette
 „ compression irritant le nerf, met
 „ le diaphragme en mouvement : si
 „ je lie le nerf, & que j'en irrite la
 „ partie inferieure a la ligature, la
 „ meme chose arrive ; si je le coupe,
 „ & que je l'irrite au deffous de la
 „ section, OU IL N'Y A PLUS DE
 „ SENTIMENT, parce qu'il n'y a plus
 „ de communication avec le cerveau,
 „ le diaphragme entre également en
 „ convulsions. En coupant le nerf
 „ crural d'un chien ON PRIVE SA
 „ JAMBE DE TOUT SENTIMENT, &
 „ on peut la déchiqeter fans le faire
 „ souffrir ; cependant si l'on irrite le
 „ nerf, que l'on a coupé, les mu-
 „ scles de la jambe fremiffent enco-
 „ re. Cette jambe est donc irritable,

„ QUOI-

„ QUOIQU'ELLE SOIT INSENSIBLE. Et
 pag. hujus Apol. 18. „ Nervus ab-
 „ scissus non dolet. „

Fateberis ergo statuisse Te nervi
 sub ligatura, abscissioneve, insensi-
 litatem; sed quid dixi aliud ego?
 Dum ergo nunc scribis „ Nervos in-
 „ sensiles me ais dicere pag. 13. „
 vel sic scribis ut Lectores tui credant
 me id ita universaliter de Te affirmas-
 se, quod ipsi melius norint, adeoque
 me credant mendacem; vel ut evites
 confessionem veritatis ejus, quam in-
 de deduxeram, conclusionis, dum sic
 agebam: „ Verum si abscissus inte-
 „ gre nervus, sub exposita mox con-
 „ ditione, non doleat, an ideo ner-
 „ vus est insensibilis? Negabit sane
 „ Autor, nosque cum illo. Cur er-
 „ go eandem ob causam ita conclu-
 „ dit circa tendinem integre abscis-
 „ sum? „ Vel denique, inde patet
 scri-

scripturum Te, neque quid refutare debeas, neque quæ antea scripseris, recordari. Igitur si primum; poterunt jam Lectores, qui primam meam Dissertationem non viderunt, intelligere me vera scripſiſſe: ſi alterum; ostendis cauſæ deſperationem tuæ: ſi tertium; rogaris aut ultra non ſcribas, aut curatius tum ſententiæ propriæ, tum adverſæ, refrices memoriam.

Pergis. *In homine tendinem tamen dolere ais, pag. 19. Non dolet. Vide experimenta in homine (experimenta præter noſtra, 17. Mem. &c. T. IV. p. 153. 154.) bene multa, quæ aliis nuperis Cl. RICOU, & Cl. PERENOTTI, & Chirurgus Tigurinus D. BURKART auxerunt. Ter tendo Achillis ſponte ruptus ſua eſt absque dolore. (J. Van den HAAR Verhand. der Hollandz. Maatſch. Tom. V.) Nervus ſi fuiſſet, doluiſſet omnino, nam*

I dum

dum præscinditur nervus, incredibilis est tortura, etsi paulo post dissecto nervo dolor quiescit. Abscissus non dolet, sed dolet dum abscinditur. Tendo & dum rumpitur, ne quidem sensum excitat.

In latum me ducis, Vir Ill. campum, per quem una parumper, quaeso Te, spatiemur. Notato errore leviusculo de tendine ter rupto, qui tamen bis ruptus duntaxat, ut & postea forte agnoscere videris; cerno armatum te & circumcinctum testium numerosorum turba, qui tendinum negent sensibilitatem. Ita saltem gloriaris. Ego autem id non ita video. Adfunt inter illos, ni fallor, qui moderantur naturæ vocem, sed non, ut Tu, suffocant, nam MODICUM adfuisse dolorem fateri coguntur. Nonne & Tu MODICUM interjectum ab illis deprehendisti? Sed præterea; sustine paululum meam,

HAL-

HALLERE, importunitatem ; cur laudando casum ex ACT. HARLEM. minus fuisti ingenuus, quam ut id; quod de egregio MONROO, Patre, ibidem adjungitur, enarres ? Bonæne fidei est citare omnes veluti tendinum sensibilitatem tecum negantes, dum 1. unus illorum non validum, ait, GEEN MERKELYKE, dolorem adfuisse; dum 2. optimus MONROO sedecim casus referens, diserte affirmet quosdam eorum testatos esse, quando tendo Achillis sibi rumpebatur, sibi visum fuisse ac si dolorosus ictus ceu lapidis, baculive, ad ipsum rupturæ locum adplicaretur. Nescio quo animo duceris. Quid, quæso, Te juvat innumeros testes laudasse, veluti tecum sentientes, & deinde ignominiose confundi, dum qui rem ipso in fonte examinandi facultate gaudent, eos minime Tecum sentire probent ?

Miserum, HALLERE, systema tuum, quod non nisi ejusmodi fulcimentis sustineatur !

Sed demus paulisper, quos laudas, Tecum omnes sentire; quid inde? Nihil profecto. Tot testes in contrariam sententiam attuli pag. 40. 118. quot Tu pro Tua. Nec suspicionem nobis facias ac si minus vera illi dixissent: quod enim alteri facis, fiet Tibi. Si ergo credas probitatem, & honestatem, etiam tuis ab Adversariis coli, omne, quod hic potes affirmare, unicum hoc est, quod, quemadmodum Tu, cum Tuis, insensibilitatem tendinis, ita Adversarii tui ejusdem sensibilitatem experimentis non vagis, sed de industria captis, demonstrarint. Si nunc hos omnes cum omnium sæculorum tum autoritate, tum experientia junctos videas, cave ne quid effutias inconsideranter. Tua

Ti-

Tibi paulisper dabimus, modo nostra nobis concedas. Stat ergo hucusque quæstio medios inter belligerantes. Ast ultra progrediendum est.

Tendo, ais, dum rumpitur, ne quidem sensum excitat. Et paulo supra : Nervus si fuisset, doluisset omnino. Numne nervos tendo non habet? An eorum saltem ratione dolere non debet? Nequaquam ais. Non tamen omnes, & Te quidem in arte majores, sic sentiunt. WINSLOW, heu quantillus Tu, cum ipso comparatus! varios nervos demonstravit toties ad Tendinem Achillis pergentes. Et de industria rem inquirens Clariss. VANDELLI, descripsit delineavitque nervos & extrinsecus, & per vaginam, & per mediam tendinis Achillis substantiam permeantes. Non negasti ipsi hos nervos dari, exprobras modo & copiosiores & grandiores de-

pingi. Respondit VANDELLI in eo cadavere, e quo depinxerat, copiosiores fuisse, eosdem vero paulo majores, quo accuratius conspicerentur, se depinxisse. Igitur ipsum factum Anatomicum VANDELLIO non negasti. Cur autem mihi idem neges, ac si nunquam ab Adversariis tuis tibi fuisset demonstratum? Quid Tibi prodest veritate convinci, eandemque postliminio præfracte negare? Et si speraveras VANDELLIANA me ignorare, cur saltem mihi ad WINSLOWI auctoritatem, quam, si Tibi favet, tanti facis, nihil regeris? Nihili Tibi facienda viri tanti autopfia?

At vero demus Tibi etiam Tendines nervis carere; nihil inde lucraberis. Cur toties a Viris fide dignis ante nostram ætatem, cur toties ab Adversariis tuis de industria experimentum capientibus, tendo inventus est

est doluisse? Cave ne neges, aut tua Tibi negabimus. A nervo id credis juxta vaginam, & forte in vagina reperto. Ita saltem fateris. Igiturne tendines animalium Tuorum perscidisti vagina illæsa? Etiamne omnium hominum Tuorum tendines vagina illæsa rupti sunt? Nullo sane modo: vagina rupta simul, una perscissa est. Dumque experimenta Tua tendinem roderent, scalperent, acrioribus irritarent, numne in mediam tendinis substantiam agebant illæsa vagina, an in vaginam etiam?

Si ergo nervi & per vaginam, & multi saltem fecus vaginam decurrunt, qui demum explices nobis Nervos hos sensibiles lacerari, femi abrumpi, abrumpi integre, eosdemque irritari, ac convelli adplicatis acribus, unguibus, scalpello, & tamen hominem nihil dolere omnino? Videsne ipsa experi-

menta tua nervorum clamitare indolentiam? Quidquid enim effugii quæris; dum tendo rumpitur, rumpuntur aliqui nervi simul: dum tendinem vellicas, irritas, rodis, fane una vellicas, irritas; rodis nervos plurimos supra vaginam, perque eandem dispersos, etiamsi omnes tecum statueremus Tendinis substantiam carere nervis.

Si nunc refumo mihi omnia, quæ Tibi paulisper concesseram, nempe animalia in experimentis BOHEMICIS & ITALICIS, multosque ubique homines, læso, ruptoque tendine doluisse; deinde nervos & in tendine, & prope tendinem, demonstratos multos esse, video fane ruere totum systema tuum, primo propria tua sententia de cunctorum nervorum sensibilitate; secundo propria tua aliorumque experientia

tia

tia de laceratis fractisque nervis citra ullum dolorem.

Hinc ad ea, quæ subjungis, facilis responsio: *Vide etiam ad ea, ais, quæ paulo post dicis (pag. 19.) quam facile sanati fuerint illi ægri JOHANNES VAN DEN HAAR, quibus tendo Achillis etiam repetito fuerat abruptus. Homines erant, non canes.*

Quod intra aliquot septimanarum spatium illi curati fuerint video; sed quid inde? an ideo tendo Achillis insensibilis? Tunc & nervi simul, & cutis, & muscoli, acinace divisi, etiam insensibilitatem suam curatione frequenti & sæpe faciliore, quam ea rupti tendinis est, demonstrant. Sed operæ precium attendere, quod hæc tua verba adplices ad ea quæ pag. 19. dixeram: „ HALLER exp. 22. 23. in „ INCOMPLETA tendinis ruptura de- „prehendit in animalibus nihil mo-

„ tus, nihil periisse agilitatis; ita ut
 „ currerent, saltarent, posticis cru-
 „ ribus incederent, eadem, qua eo-
 „ dem integro, alacritate. Idque
 „ tam in utriusque cruris femiabscif-
 „ so tendine, quam in alterutro. E
 „ contrario, & PARÆUS multiplici ex-
 „ perimento, & PETITUS, magno
 „ cum dolore, summaque cum diffi-
 „ cultate, motum peragi viderant,
 „ ubi unius modo pedis esset facta in-
 „ completa tendinis ruptura. Quam
 „ imprudenter ergo ab experimentis
 „ in brutis captis ad hominem conclu-
 „ dimus! „ Putasne Te, Vir Eximie,
 sic ad meam difficultatem respondisse,
 dicendo : „ Vide etiam ad ea, quæ
 „ paulo post dicis pag. 19. quam fa-
 „ cile sanati fuerint illi ægri J. VAN
 „ DER HAAR, quibus tendo Achillis,
 „ etiam repetito fuerat abruptus. Ho-
 „ mines erant, non Canes. „ Non

capio, quid hoc responso intendas. A tua parte canes saltabant, currebant, etiam posticis cruribus, tendine læso; homines in historia quam mihi ex ACT. HARL. opponis, habuere a principio ipso majorem minoremve movendi se difficultatem. Quid ergo vis cum hac tua comparatione? Si canes tui habuissent movendi difficultatem, argumentum tibi non opposuissem. Sed si canes tui nihil, homines multum in motu difficultatis habuere, quæ demum intentio argumenti tui?

Tandem ais: *Exemplum tendinis in dolore læsi nullum profers, HAENI, nullum inquam.* Ergo non protuleram experimenta RADNICZKYANA? non PARÆI? non PETITI? non SCHLIGTINGII? Relege mea, si placet. Multa protuli, HALLERE, multa inquam.

Antequam hanc materiam miserime defensam deferis, experiri vis adhuc unicum argumentum. *Sed, ais, possunt partes sensiles per morbum insensiles reddi (pag. 26. 27.) Hæc quid ad nos. Eratne morbus in canibus, quorum tendines discidi, in hominibus, quorum exempla excitavi. Videri oportet, quid ego indicatis a tē paginis 26. & 27. dixerim, ut responsi tui exactitudo patefcatur. Multus fueram in exemplis allegandis nervorum læsorum in integumentis, & musculis abdominis, in ipso abdomine, in artubus externis, in cerebro, quorum hominum quatuor, cum articulorum, nervorum, cerebrique insensilitate, integrum habuerant earundem partium usum; adeoque hasce partes morbofas non fuisse: erant præterea casus nonnulli morbofi. Pro consueta astutia inde feligis morbofos casus, ut ostenderes*

ner-

nervos morbo insensiles redditos, nullum contra te argumentum facere: casus vero ubi hoc effugium non habes, tacendo præteris; quo saltem qui non mea, sed tua legunt, me a te victum credant. Sed hem tu HALLERE! Quid ad casus non morbosos, in quibus nervi & cerebri functio integra mansit, absente sensibilitate? Sed præterea in casu morbofo Colicæ pictorum, quem potissimum hic velle videris, colica hæc, licet sævissima, non reddit nervos insensiles, sed immani dolore & anxietate perpetuo afficit. Porro in casu a me dato, in quo nervi acutissimum sensum habere solent, quæ causa demum insensibilitatis? Nec morbi impetu sedato nervi iidem insensiles fuere. Ergo perstat conclusionis meæ vis, quod de partium insensibilitate nonnunquam percepta, perennis & universalis insensilitas adstrui

nequeat. Sed de hac re postea latius.

De Cerebro acturus ais : *Cerebrum objicis pag. 26. 27. absque sensu læsum, aliasque partes, quas nominas. De istis pro me dicis : nempe ligamenta sequitur insensibilia esse. De illo ostendimus, per singula, quo usque cerebrum absque dolore lædi possit, & ubi læsum convulsiones faciat. Sed tu Vir Ill. noluisti expectare, quoad eo loco, quo demum proferri decuit, mentem meam protulissim. Elem. Physiol. T. IV. L. X. Sect. VII.*

An ergo, quæ de Cerebro toties jam dixeras, Vir Ill. non bene aut veritatem, aut saltem mentem tuam, exprimebant? Cur ergo edidisti? Si mentem tuam bene significabant, cur contra scribere mihi non licuit, vitiosa credenti? Monuisse oporteret, ut nemo tuis de cerebro fidem adhiberet, nisi prius vidisset Tomum IV. tuum.

tuum. Et potuisses nunquam dedisse. Igitur cum bona venia tua refello id, quod jam edideris, non vero id, quod adhuc in Cerebro tuo, chartisve lateat.

Cerebrum igitur objeci, ais, absque sensu læsum. Non objeci modo, sed exemplis demonstravi, idque læso eo satis profunde. Nescio, quantæ molis fuerit cultellus, cujus mediam partem Meretricula apud Z. LUSTANUM inculpate, integro octennio, intra ipsum Cerebrum gesserit. Fuerit minor; medius cultellus semper profunde penetravit. Cogita etiam CL. ZIMMERMANNI opposita experimenta de Cerebro esse. Expectabimus igitur Tomum IV.

Sed addis me etiam alias partes insensibiles objicere, & has pro te facere; demonstrare quippe ligamenta insensibilia esse: meque refers ad paginam meam 29., ubi lotricis historia

arguo sæpe male de insensibilitate aliquid statui. Sed argutiam tuam non prævidens, historiam integram non dederam, quæ tota data plus contra te facit, quam ego dederam. „ Uxor „ DAVIDIS FRANCISCI, Cerevisiarum „ Bajuli, anno 1654. lavando acum „ in carpi articulum impegit, altera „ ejus extremitate vix eminente, ad „ cujus extractionem, frustra tenta- „ tam, magna suboriebatur inflam- „ matio & tumor, qui ex præscripto „ Magistri mei, CORNELII VAN DER „ GRACHT, Diapalma dissoluto dispa- „ ruit; acum naturæ committendo, „ quæ mirum dictu post septem an- „ norum intervallum, eadem facilita- „ te, lintea constringendo, excutitur, „ qua impacta erat, NULLO DOLORE „ VEL INCOMMODO TOTO ILLO TEM- „ PORE PRODUCTO, VEL RELICTO. „ Igitur multa hic insensibilia per septem

annos, articulus, ligamenta, nervi supra decurrentes, vel inter tendines, tendinumque vaginas, & cutis ipsa. Et in angusto adeo articulo, ubi cavum spatium non est, acus septennio hæsit citra ullum incommodum, citra motus impedimentum. Videas nunc utrum Historia tibi, an mihi faveat?

Serio nunc incipis me alloqui. *Tendinèas fibras valvularum, pag. 35. cordis augere robur, dixi, Tuque vis me mihi contradicere ipsi. Relege quæso, & fatere, Te mihi facere injuriam. Gratulabor si fateberis, dolebo tuo nomine, si detrectas. Tendines valvularum fortissimi sunt, & ii tendines inter duas membranas valvularum subeunt, robustissimisque filis debilem alioqui membranam augment. Nihil hoc ad sensibilitatem: auxissent, si ex corio mortuo, exve cartilagine facti, valvulis potuissent innasci. Addunt crassitie, addunt resistentiæ, qua*

*valvulae ruptioni renituntur. Idemne est
robur ac sensus?*

Convincis magis magisque nos,
Vir Celeberrime, in bello, quod Ti-
bi excitasti, oblivisci Te armorum,
quibus tum ipse usus fueris, tum qui-
bus Adversarii tui: Teque eosdem
cæco plane impetu aggredi solere.
Quæstio nostra hæcce est: Ostende-
ram Tibi ex propriis verbis Tuis,
quod ubi Tendinibus omnem dene-
gasses irritabilitatem, sensibilitatem-
que, & motum, nihilominus egens
hisce qualitatibus in tendinosarum cor-
dis valvularum expositione, easdem
hisce redderes; unde totum tuum sy-
stema plane arbitrarium esse conclu-
debam. Hoc probaturus, propria
verba Tua ELEM. PHYS. TOM. I. PAG.
414. afferebam: „ A fibris vero
„ tendineis robur valvularum auge-
„ tur, ut eo facilius impetum retro-
„ ni-

„ nitentis undæ sustineant, ETSI VIM
 „ CONTRACTILEM ET IRRITABLEM
 „ NATURA TENDINEA NON OPTIME
 „ ADMITTIT. Hæc dicis TOM. I.
 ELEM. PHYSIOLOGIÆ illius, quam fu-
 turam æternam speraveras, tam cla-
 re ut negare nequeas : jam vero in
 Apologia hac negas omnino. Næ
 ipse æternum opus reddis mortale.

Negare, HALLERE præstantissime,
 fas erat ; at vero negando simul oportebat fateri te errasse, dum in ELEM. PHYS. sic scripsisses. Hoc mirati nunquam fuissetus, in Viro, sua qui toties mutet. Jam vero ita negare, ut potius me mendacii fugilles, quam ut proprium errorem fatearis, qui tamen luce clarior laudato in opere extet, genium minime laudabilem, honestisque viris minime sociabilem ostendit. Quid in ELEM. PHYSIOL. hæc verba : ETSI VIM CONTRACTILEM

ET IRRITABLEM NATURA TENDINEA
 NON OPTIME ADMITTIT, adjecisti, si
 mortuum corium, si ipsa cartilago,
 inter ambas valvularum membranas
 idem fecisset? Sed valvularum actio-
 nem & naturam illud ETSI VIM CON-
 TRACTILEM &c. demonstrat Te tunc
 non potuisse explicare, nisi contra
 principia Tua hanc vim, tendinibus
 necessario negandam, valvulis cordis
 pro hac vice concederes. His ita vi-
 sis æquo Lectori judicandum relinquo,
 num injuriosa illa adhortatio, „ Re-
 „ lege quæso, & fatere, Te mihi
 „ facere injuriam. Gratulabor si fa-
 „ teberis, dolebo tuo nomine, si de-
 „ trectas „ mihi conveniat, an Ti-
 bi? Omnes denique tristes experi-
 mur candorem illum, quem ad nau-
 seam usque in cunctis repetis opellis,
 plus Tibi in ore, quam in corde esse.

Sermonem jam convertis ad Pleuram. *In pleura, inquis, ego potius cum PRÆCEPTORE sentio. Tu discedis. In musculis intercostalibus vir magnus sedem doloris posuit: ii enim inter inspirandum contrahuntur. Tu ais in pleura esse. Qui bis mille cadavera secuit, & ultra JOHANNES LIEUTAUD, ait adeo rarum malum esse pleuritidem, ut bis vel ter omnino viderit. In iis duobus casibus quidni pus, quidni quæcumque irritatio, inflammationis causa, nervos grandes pleuræ impositos potuit sollicitare, quorum ego adprime memini.*

Hic per partes te volo. Primo jactas te cum BOERHAAVIO potius sentire, veluti qui sedem pleuritidis in musculis intercostalibus, qui inter inspirandum contrahantur, posuisset; me ut a Præceptore discedentem accusas, quod in pleura morbum collocem. Adeone licuit contra publi-

ca testimonia veritati contradicere?

Primum vide BOERHAAVE Aph. 877.

„ Nulla est pars integumentorum in-
 „ terni thoracis, quam non aggre-
 „ ditur : TOTA ERGO PLEURA, to-
 „ tumque Mediastinum : hinc ante-
 „ rior, posterior, dextra, sinistra,
 „ superior, inferior, exterior, pro-
 „ fundior pars, æque obsidetur hoc
 „ malo : sed inprimis latera. Ubi
 „ autem ipsa membrana COSTAS IN-
 „ TERNE SUCCINGENS doloris sedes,
 „ aut pars illa muscutorum interco-
 „ stalium internorum, VERA, si au-
 „ tem altius intercostales muscoli, ex-
 „ terni inprimis, vel & his superiora
 „ laborant, SPURIA appellatur. „

Edit. Leyd. 1737. anno ante mortem
 ejus. Tu igitur, Vir Cl. præfracte
 negans doloris in pleura sedem, sen-
 tisne adhuc cum Præceptore?

Verum an ego a Præceptore discessi? DISS. MEÆ PAG. 42. pleuram ut præcipuam sedem consideravi; & pag. 46. cum WILLISIO, RIOLANO, & DIEMERBROECKIO, in pleura illam locavi Pleuritidem, quæ exquisita, simplexque, vocetur. Addidi anatomicum meum experimentum. Idne vocas a Præceptore discedere? An unquam apertius & imprudentius contradixisti veritati? Metuo, HALLERE, ne Eruditi omnino falsum credant, quod tam audacter in PRÆF. EL. PHYS. pag. XI. & XIJ. asseris: „ Quotquot „ enim majoris momenti erant testi- „ monia, quibus constitutis aliquod „ theorema niteretur, & everfis ca- „ deret, ea, dum opus meum emen- „ do, cum libris ipsis contuli, & „ confirmavi. „ Sane in hac Apologia doces, quid de allegatis autorum testimoniis in Operibus tuis co-

gitandum sit. Coactos se videbunt eruditi, ut, tua legentes, ni decipi velint, totam Bibliothecam medicam percurrant, illa cum laudatis collaturi autoribus. Quo in opere duplicem illis molestiam creas: primo perverte citando librum, caput, paginam, ubi textus inveniendus sit; quo vitio negociorum multitudine te laborare, sponte fateris in ELEM. PHYS. PRÆFATIONE: Secundo, ut ubi per horas quærendo textum demum invenerint, contrariam omnino sententiam mirabundi legant, indeque suspicentur, ne ideo forte textus perverte indicentur, ut inventi fraudem non detegant.

Nihil ergo, ne umbra quidem veritatis, inest iis, quæ de te, atque me, respectu BOERHAAVII protulisti; sed æque parum his, quæ ad thesin falsam probandam affers. „ Qui bis
„ mil-

„ mille cadavera fecuit & ultra J.
„ LIEUTAUD, ait adeo rarum malum
„ esse Pleuritidem, ut bis vel ter om-
„ nino viderit. „ Bis mille cada-
vera, & ultra, incidere, omnino mul-
tum est, sed ad rem nihil, nisi pleu-
ritidis examinandæ causa fuerint inci-
sa. Et potuisset sex mille incidere,
ne una quidem inventa pleuritide.
Arguit saltem totum hoc argumen-
tum te parum admodum versatum in
Clinicis esse. Antequam Pleuritidis
concluderes raritatem, cur, observa-
tis propriis destitutus, non consului-
sti HIPPOCRATEM? GALENUM? Uni-
versosque deinceps Medicos autores?
Invenisses esse frequentissimum mor-
bum. Cur non rogasti a communi
amico nostro TYSSOT, Patriæ tuæ
morbos adeo accurate describente?
Respondisset tibi, AVIS AU PEUPLE
SUR LA SANTE', pag. 123. „ Cette

„ maladie est une des PLUS FREQUEN-
 „ TES, & des plus meurtrieres, tant
 „ par elle même, que dans nos cam-
 „ pagnes par le mauvais traitement. „

CUR PETRUM SERVIUM non consului-
 sti? Respondisset tibi TRECENTOS
 PLEURITICOS se post mortem inci-
 disse: nec ignorasse te dicas hunc au-
 torem, quem nobis inter Practicos
 commendasti TOM. 2. PAG. 885.

METH. STUD. B. Cur non cæteros,
 quos in loco, quem impugnas, lau-
 davi Autores? Ergo quod ex LIEU-
 TAUD concludis, falsum est. Et quod
 demum de causis impositos Pleuræ
 grandes nervos afficientibus profers,
 ita quidem habere se potest, verum
 id neque morbi raritatem, nec, quam
 solam ipsi assignas, sedem, demon-
 strat.

Subjungis: *Experimenti quidem pro-*
fers nihil. Pulcre sic! Nam non nisi

experimenta obtuli tibi, tum aliena, tum mea; convincentiora profecto quam tua Brutorum. Deinde nunquam videris attendere velle ad id, quod toties monueram, me semper demonstrata aliorum experimenta, veluti enarrata supponere. Videas ergo apud RADNICZKY septem luculenta experimenta Pleuræ sensibilitatem manifesto demonstrantia.

Et neque de Peritonæo. Et quidem etiam de Peritonæo. Si non sufficiant, vide tria experimenta in Sect. 4. Exp. RADNICZKY.

Neque de ligamentis, quæ tota ante me antiquitas dixit sensu carere. Et ego podagram patior. Memini me experiundi causa, cum sævissime dolerem, nixum edidisse, ut pollicem inflammatum extenderem. Non doluit in nixu, sed tum demum, cum elevatus nunc cutem impelleret, a capsula articulationis remotus.

Nul-

Nullane ego, Vir Cl. de ligamentis experimenta protuli? Triste est, toties dicta repetere debere. WINSLOW & PARÆUS demonstrarunt nervos ligamentorum. Quia nunc ais omnem sentire nervum, ergo & ligamenta sentiunt. Sed deinde experientia PARÆI capta in hominibus, binisque anatomicis exemplis, idem confirmavi. Hoccine igitur vocas non afferre experimenti quidquam?

Sed, ais, totam ante te antiquitatem ligamenta insensibilia pronuntiasse. Rogo primo quid tibi cum antiquitate, quam ignorantia, quam erroris, quam fœcordia, accusas ubique, dum experimenta propria venditas? Deinde an FERNELIUS, RONDELETIUS, FORESTUS, PARÆUS, COURTIAL, CLOPTON HAVERS, BOERHAAVE, VAN ZWIETEN, non scripsere ante te? Tamen omnes hi

li-

ligamenta sensibilissima & dixerunt; & invenerunt. Vid. COMM. ILL. V. ZWIETEN TOM. I. PAG. 605. Novi equidem plures Antiquorum, aut saltem te anteriorum eadem insensibilia credidisse; sed insensibilitas in ligamentis observata aliquoties, ut & in tendinibus, in nervis, in musculis, in cute, ut te, ita hos, deceptit.

Sed quid manifestiorem tuum errorem prodit, quam propria Podagra tua? Podagra, inquam, tua, ita singularis, ut inflammatum pollicem SÆVISSIME DOLENTEM, sine dolore extenderes? Vides, Vir Ill. quam differat idem morbus in te, & in me! sed alia contemplemur. Vidistine unquam Arthriticum non dolentem? Et quidem cum arthritide annosa & nodosa, ita ut Ancylosis in variis digitorum articulis inde nascatur? Vidi talem, cætera sanum, & belli ducis

munere nunc fungentem. Huic porro non modo insensiles articuli, sed & omnes superpositi nervi, & cutis. Consulendo me, metu ne totus obrigesceret, sancte ipse mihi testatus est, quique illi a secretis est, confirmavit, affectas nunquam doluisse partes. Tantæ differentiæ in morbis sæpe animadvertuntur, sed regulam praxis non condunt. Ut notasti egregium LA MOTTE ligamentum tibiæ extensorem insensibile invenisse; sic e contrario videre potes idem valde dolens apud ILL. VAN ZWIETEN COMM. TOM. I. PAG. 952. Sed quod magis paradoxon, vidistine unquam hominem cætera sensibilem, sibi que mente admodum præsentem, sub Lithotomia, crudeli utique operatione, non, aut vix dolentem? Contigit tamen 15. Dec. 1760. in nostro Nosocomio coram plusquam 20. testibus. Vidi-

sti.

stine cum ingenti calculo vesicam indolentem multos per annos, quæ tamen plurimis annis antea enormes ab eodem pateretur cruciatus? Potuisti iteratis experimentis intelligere ex variis locis RAT. MED. maxime ex T.V. Laudavi antea exempla acus levissime extra cutim indolenter eminentis per septennium, vitri fragmentorum sine dolore fere per digitos secus tendines, nervos, cutim, reptantium. Verbo dixerim ab omni ævo potuit, & per omne ævum poterit observari, quam insigniter tum bruta, tum homines in perferendis doloribus differant: quamque in regulas prudentiæ & in bonum judicium offendant, quicumque ex sensibilitate aut insensibilitate aliquoties deprehensa, regulas sensibilitatis, aut insensibilitatis formare tentent.

Ita, inquires Vir Cl., res sæpe se habet, nec aufertur inde incertitudo;

at vero dum experimenta mea numerosissima, dedita opera in denudatis animalium partibus instituta, & mihi, & multis mecum, semper idem clamitent, regulas certas sensibilitatis, insensibilitatisque formare possum.

Plausibiliter argumentaris quidem, sed qui contrariam omnino sententiam sequuntur, eodem argumento propter sua & numerosa, & de industria facta experimenta, semper idem clamantia, utuntur.

Non bene capta Adversariorum experimenta arguis, sed ii de tuis idem affirmabunt.

Imo rem urgere possunt: Si enim attento animo consideres HALLERE, qua cautela ITALORUM multa experimenta instituta sint; quantam cautelam & scrupulosam fere prudentiam doctissimus RADNICZKY in experimentis suis, coram multis testibus, sæ-

pe etiam Cl. Professoribus, edendis adhibuerit; si deinde respicias ad incertitudinem multorum tuorum, qua annuere & negare, prout lubet, possis; facile capis Adversarios tuos argumentum, antea æquis utrinque viribus prolatum, vehementer urgere & roborare posse.

Interim acerrime & indecenter in me inveheris, quod de neglectu te accusaverim. *De ancylosi, ais, criminariis a vulnere articulorum nata. Neglexi in canibus inquirere. Inflammationem, dolorem, gangrænam, ulcera, pericula, ex his articulationum vulneribus sequi, nuperæ scholæ docent, & tu repetis, nostra experimenta ajunt non sequi. Num vitiosa subsequatur cellulosa tela, quæ ad cutem ossa firmet, non curiosus, non quæsiivi. Nihil id ad te & ad me. Ausus es denique subjungere: Etiam hic imploro æquitatem tuam. Relege quæ*

scripsi, & vide quam parum æquus fueris, & dole, si teipsum amas.

Dira exprobratio ! Num eam merui, judicabunt æqui Lectores. Cum pro more invertis, & confundis statum quæstionis, eum verum enarrabo. Scripseras hæc, ut conclusio- nem, ad tua Exp. a 38. ad 57. „ Hac „ occasione notare debeo, omnes ca- „ pras, canes, feles, quibus capsu- „ lam articulationis genu incidi, aut „ perussi, miranda sane felicitate cu- „ ratas fuisse, novamque creaturam „ cellulosam membranas cum ossè de- „ mum coagmentasse. Hæc utique „ experientia mereretur confirmari, „ sed alio intuitu : mihi copia non „ fuit discendi utrum hæc animalia „ citra Ancylosin curata fuerint, aut „ an inde aliquid concludi hominis „ in emolumentum posset : in quo „ Articulorum vulnera vulgo solent „ pe-

„ periculosa, ac curatu difficilia ha-
 „ beri. „ Subjunxi ego pag. 56.
 „ Hic rogare possem a Cl. Viro, cur
 „ curas admirandæ felicitatis adeo
 „ jactitet, si nesciat, an ullum ani-
 „ mal citra Ancylosin curatum fue-
 „ rit? „ Injuriane, an summo ju-
 re, conclusi stupendæ curæ præpro-
 peram jactantiam atque intempesti-
 vam esse, cum Ancylosis ex vulnere
 orta, quæ totum Articuli usum pes-
 sumdet, stupenda dici curatio læsæ
 capsulæ non debeat?

Miror etiam te dicentem. „ Ni-
 „ hil id ad te, & ad me. „ Imo
 „ potius & ad te, & ad me. Ad te
 quod neglexeris id, quod maxime &
 pulcrum, & homini utile, in experi-
 mento examinare. Potueras, ac de-
 bueras, Bruta illa servare apud te, do-
 nec curæ finem vidisses, cujus id,
 quod indagare neglexisti, præcipuum

ornamentum esset. Pertinebat AD ME, integramque familiam Apollineæ gentis, autoritate nullius, ne HALLERI quidem, curam mirandam agnoscere, de cujus præcipuo effectu dubitaretur.

Et ausus fuisti, post hæc omnia ignominiosam hanc exprobrationem in me proferre ! sed nunc, non sane prima vice, technas & artificia detego tua. Jam pluries advertere potuere Lectores hujus Apologiæ tuæ, aliorumque operum tuorum, ibidem acerrimam te mereri correptionem, ubi maxime indignabundus inveheris in Adversarios : ut hi fulminante autoritate perterriti se reos crederent, teque desinerent impetere. Falleris autem si me talem habeas.

Sed quam ingratos HALLERE, quam molestos mihi creas labores ! Cogis me ut totam hanc tuam Brutorum histo-

sto-

istoriam, saltem suspectam esse, demonstrarem. Hoc AD TE, & NON AD ME. Igitur sic se res habet. Ea ipsa fide, qua, VIR CL., articulorum vulnera impune infligi posse demonstraveras, etiam nobis asseris, Exp. pag. 149. „ novam cellulositatem ipsis cutem cum ossibus coag-
 „ mentasse. „ At vero in hac tua ApOL. pag. 20. dicio: „ Num vitiosa subsequatur cellulosa tela, quæ
 „ ad cutem ossa firmet, non curiosus, non quæsi. „ Quid demum vis cogitemus de tuis fere sexcentis experimentis, quæ tanquam verissima universæ Europæ obtrusisti, dum hic proprio ore fateris ejus experimenti partis nec curiosum fuisse te, nec quæsiuisse? Horret mihi animus, dum de his ipsis experimentis sexcentis, de quorum veritate nos dubitare in Apologia hacce jubes, hac

arrogantia dicentem te audio in præfatione Exp. „ Et j'avoueraï, qu'il „ me paroît bien cruel de me refuser „ creance dans les faits, a moi qui „ en ai tant vu &c. Et hiscene experimentis inædificata est, quam æternam volueris, Physiologia!

Sed verbulo adhuc de NUPERIS SCHOLIS. „ Has ais id docere, „ quod ex Articulationum vulnere inflammatio, dolor, gangræna, ulcera, pericula nascantur; quæ ego „ repetam, quæque experimenta tua „ dicant non sequi. „ Quam demum vocas, CL. VIR, NUPERAM SCHOLAM? HOFMANNIANAM crediderim, ac BOERHAAVIANAM, & STAHLIANAM; hæc enim, te incipiente docere, vigeant. Dabo igitur tibi totum hoc decimum octavum sæculum. Ergone nullæ scholæ antiquiores hanc ipsam sententiam tuebantur? Quo igitur

tur tempore floruerunt, quos vera Artis sydera veneramus? FORESTOS ajo, RONDELETIOS, FERNELIOS, GORÆOS, BALLONIOS, FOESIOS, PARÆOS? Alterum sæculum abhinc nonnulli, plures tertium numerant. Ne allatis illorum textibus longus sim, dignentur Lectores illos consulere duntaxat ubi de morbis Articulorum, potissimumque de Arthritide, scripsere. Reperturi sunt omnes hos magnos viros uno fassos ore fuisse Articulorum capsas & ligamenta valde sensibilia esse, eandemque ob causam atrocium dolorum, inflammationumque sedem. Quid quod etiam antiquissima sæcula hanc illorum sensibilitatem agnoverint? Et GALENUS id jam, ut omnibus cognitum, habet in comm. Aphor. Hipp. qui de Podagra, morbisque articularum agunt; & si quis unquam manifesto, ARETÆUS CAPPADOX,

cap. DE PODAG. LIB. 2. DE SIGN. ET CAUS. CHRON. Hæc omnia nosti, & legisti, HALLERE INCLYTE, dum BOERHAAVII spurium tractatum de Methodo studendi commentatus, catalogum & epitomen horum autorum dabas nobis. Quo igitur animo hæc sciens & volens nobis occultare decrevisti, & nuperarum scholarum modo sententiam esse propria autoritate asseveras?

Scilicet juvabat occultare textus autorum, qui si noscerentur, docerent paradoxa tua ridicula esse. Patet fecissent mysterium. Vidissemus veteres ambiguisse aliquando an tendines, & membranæ, & articulorum ligamenta, sentirent, nec ne: cum alio tempore insensibilitatem, alio iterum summam docerent sensibilitatem. Hinc varios in varias abiisse sententias. Nonnullos veram diversi adeo phæ-

nomani causam foli Jovi esse notam
 statuisse; alios inter ligamenta distin-
 xisse, eaque esse insensibilia, quæ ex
 cavo osse; illa vero sensibilia, quæ
 a Periosteio orientur; quæ quidem
 FERNELII, RONDELETII, ac BAL-
 LONII, communis sententia fuerit:
 alios antiquissimos advertisse *νεῦρα, τὰ*
 „ *δεσμά τῶν ἄρθρων*, non dolere sæpe
 „ dum quis ea abscindat, ‘conterat-
 „ ve, *ἔδ’ ἂν τέμνη τις, ἢ θλίβη*, &
 „ interea alio tempore hominem sic
 „ ab illis dolere, ut a nulla re ma-
 „ gis, imo ut non ferramenta ad-
 „ stringentia, non vincula, non vul-
 „ nerans gladius, non exurens ignis,
 „ plus crearent doloris. „ Denique
 alios iterum cadavera aperuisse, & cre-
 ta podagrica ad has partes inventa id
 conclusisse, ac docuisse, quod ut ut
 insensibilia hæc pluries visa forent, ta-

men ut plurimum sensibiliſſima eſſe apparuiſſent.

Hæc omnia , HALLERE, noſti , ſuppreſſiſti ; noluiſti , ut intelligeremus quæſtionem modernam nihil habere novi ; eſſe Arti coævam ; perpetuo ambigua quædam experimenta fuiſſe ; ipſam vero conſtantem experientiam Ligamentorum , Capſularum , Tendonum , & ſenſibilitatem magnam , & terribilia ſymptomata adnotaſſe. Non ultra urgebò. Silebo.

De perioſteo contra te extat in homine Cl. Chirurgi experimentum (Joſephi Veſpa, Quatrieme Lettre de Toſetti, Exp. 6. 7.) . Nihilne aliter novi, quod ad tot a me allata experimenta apponas, quam unicum teſtimonium Rev. Patris TOSETTI, quem virum & bonum, & reverendum, attamen tamquam idoneum in hiſce teſtem VANDELLIUS tibi negaverat, idque ni
fal-

fallor tui ipsius exemplo ? Nolueras enim nisi Anatomicos , eosque egregios , tibi opponi. HAMBERGERUS ergo non immerito id vitii in te taxasse videtur , ut quantumvis difficilis ipse in testibus admittendis , nihilominus si non modo Ecclesiastici , sed etiam Lippi & Tonfores grata tibi narrent, eos soleas magnorum virorum in catalogo recensere.

Sed sit ita , sufficienter , ni fallor , Periostei demonstrata sensibilitas est in præcedentibus. Fuisse aliquando insensibile , & tu vidisti, & ego, & omnes : collecta tamen sincera veterum experimenta , eademque cum RADNICZKIANIS , VANDELLIANIS , ITALORUMQUE pluribus , collata , ejusdem sensibilitatem patefaciunt. Quæstio non est , an unus alterve insensibile invenerit , sed quid in genere de eo statuendum sit ?

De Medulla, pergis, nihil ego pronuntiavi; cur non pronuntiarem, rationem dedi, & cur me refutes, non video, nisi refutandi voluntatem. Dure mecum, HALLERE, agis, sed adhuc durius tecum. De Medulla nunquamne quid pronuntiaveras? Non debueras, non potueras, contrarium sciebas, pronuntiaveras tamen. En propria verba DISS. DE SENS. „ De-
 „ venter, Ambr. Paré, J. du Verney,
 „ & presque tous les Auteurs, s’ac-
 „ cordent a dire, que la moëlle oc-
 „ casione des vives souffrances. En
 sententiam horum virorum, & ut ais,
 fere omnium Autorum propositam?
 Quæritur nunc utrum pronuntiaveris
 tuam sententiam, an vero nihil a par-
 te tua aut affirmaveris, aut negave-
 ris? En quæ respondes: „ Cela pa-
 „ roit sans fondement, puisqu’elle est
 „ (1.) de la nature de la graisse, (2.)
 „ &

„ & qu'elle ne reçoit aucun nerf. „
Hoccine nunc est nihil, aut negando,
aut affirmando, pronunciare? Est sa-
ne absoluta negatio sensibilitatis, tum
quia de natura adipis est, seu mem-
branæ adiposæ, quam absolute insen-
silem pronunciaſti, & quia nervis ca-
ret, adeoque sentire nequit. Hoc-
que de medulla nihil pronunciare ap-
pellas?

Cogis porro iterum me, ut te ti-
bi, qualis sis, exhibeam. DU VERNEY
in Animalis, VAN DEVENTER in Hominis,
de industria experimenta fecere,
curiosi sentiretne medulla, nec ne?
Iteratis experimentis ille in Brutis, hic
in hominibus, deprehendit sensilem.
Quid nunc ad persuadendam nobis
hanc sensibilitatem efficacius? Tu au-
tem nullum de medulla experimentum
habens, „ je n'ai cependant aucun
„ experience là dessus „ statuis ta-
men

men illorum sententiam fundamento carere videri ; tum quod medulla sit de natura adiposæ membranæ, quam falso negas sentire, tum quod careat nervis, adeoque nullatenus sentire possit.

Videsne, Vir egregie, quousque seducere te præoccupata mens potuerit ? Dum optima tibi ratiocinia proponuntur, recusas illa ; vis experimenta sola : si experimenta vera, re-
clamas contra ; quod nec accurate, nec de industria capta : si demum opponuntur tibi experimenta omni dubio majora, quibus obloqui sensatus nemo possit, ne memineris quidem illorum, sed quasi nullum fecissent experimentum, dicis eos unanimiter duntaxat asserere, „ S'accordent à „ dire ; „ deinde factus te omni de-

ten-

tente principium , negas opinionem horum niti fundamento.

Igitur experimenta aliorum, etiam Barbitonorum, recenses, & magnificas, dum faveant tibi: recusas, imo ignorare affectas, luculentissima omni exceptione majora experimenta, quæ falsam opinionem tuam demonstrent. Si sic agere pergis, opus ultra, opinor, non erit, refellere te; fatis tua se scripta refellent.

Cor nunc aggredieris: *Cor dixi obtuse sentire, tu nihil quidquam. Nihil hoc valde ad me. Sed vide ut possis efficere, ut numerosissimi, quos descripsi, nervi insensiles fiant. Me inconstantem esse in obtuso sensu adsignando cordis, miror tunc te scribere, quando mea loca excitas, in quibus constanter obtuse dixi sentire.*

Rationem, cur cordis insensibilitatem statuerim, & propria mea, &
alio-

aliorum experimenta, mihi dictarunt; cur illa, si non valida censes, non refutasti? Cur omnia illa anatomica experimenta, veluti non allata, transis? Ne sis de eo, quæso, inquietus, quo pacto possim cordis nervos insensibiles dicere. Sententia BOERHAAVIANA, imo BOERHAAVIO longe anterior, meris anatomicis & practicis experimentis innixa, plurium nervorum insensibilitatem docuit dudum. Vides igitur quod ex enarratis experimentis nervos ad sensum, nervosque ad motum distinguens, facile me hac difficultate, quam mihi objicis, expediam. Vide tu, an ita facile extrices te. Cor numerosissimos habens nervos, cur obtuse tantum sentiat, tu qui ita sensum a nervis deducis, ut quo plures pars nervos habeat, eo sensibilior illa sit, expedias, quæso, hunc nodum.

Sed

Sed erro ego : cor non habet numerosissimos nervos. Ita ais anno 1757. ELEM. PHYS. Tom. I. p. 489.
„ Ego quidem neque in corde, neque
„ per Intestinatorum membranam, nervos
„ numerosiores reperio, quam
„ quidem ad musculos ire solent, &
„ superat certe nervorum copia lingua,
„ oculus, aliæque carnes pro
„ suæ molis portione. Idem etiam
asseris DISS. DE IRRIT. pag. 76.

Hinc, alio loco dicis cor vix sentire. Sane, inter nos convenit fere. DE IRRIT. pag. 46. „ Cor quod
„ valde admodum irritabile, non nisi
„ parum sensibile : tactumque illud
„ in homine, sibi præsentem, deliquium
„ potius, quam dolorem creat. Viden', HALLERE, quod pro me responderis ante sexennium ad difficultatem, quam nunc mihi facis : „ Sed
„ vide ut possis efficere, ut NUME-
M „ RO-

„ ROSISSIMI, quos descripsi, nervi in-
 „ sensiles fiant; tu dicis ipse cor tam
 parum sentire, ut deliquium potius
 quam dolorem excitet.

Tamen cor est admodum sensile :
 licet enim non plures nervos, imo
 minores habet, quam alii muscoli,
 „ unicum est ut ideo cor magis irri-
 „ tabile sit, quod Nervi cordis fen-
 „ tientes INTIMÆ TUNICÆ CORDIS
 „ VICINI, a sanguine proximo comi-
 „ nus stimulentur, atque adeo vehe-
 „ mentior inde motus sequatur, quam
 „ quidem ab irritatione exterioris
 „ partis alterius musculi.

Ergo non est verum, quod cor sit
 parum sensibile.

Etiam juvat intueri in ELEM. PHYS.
 id de nervis cordis páucioribus quam
 aliorum quorundam musculorum, sed
 sensibilibus, eo quod nudæ intimæ
 cordis tunicæ viciniore sint, quam
 alius

alius musculi nervi, hoc, inquam, nunc pro certo affirmari; in Dissertatione autem DE IRRITABILITATE pro conjectura haberi, asserique, demum id explicari per anatomen non posse.

Sed falsum iterum est, cor non habere plures nervos, quam musculos alios, aut habere minores. In hac Apologia tua habet NUMEROSISSIMOS. Non ultra nobis intelligibilia faris HAL- LERE; saltem hoc tuum dogma, & eo esse sensibiliorem partem, quo plu- ribus nervis gaudeat, ut ubique do- ces, & partem numerosissimis nervis gaudentem vix, & obtuse modo sen- tire, ut hic asseris, nobis, si possis, explices; quod si non poteris, saltem non me ultra crimineris, quod te ho- minum inconstantissimum in docendo pronuntiaverim.

Adjungis: *Nimis es subtilis*, pag. 80., *Vir Ill.* Et in quo? *Actio del-*

toidis musculi voluntaria est, convelle nervum, erit spontanea. Sic in tussi. Voluntaria est : retineri potest. Addam causam convellentem, tussies etiam invitus. Omnino tecum convenio, Vir Cl., si sic scripsisses, nihil opposuisssem. Cum igitur sententiæ tuæ, contra quam scripserim, oblitus videaris, repetam. Relatis experimentis, a N. 558. ad 564., quibus nobis absurdissimum quid demonstrare contendis, nempe Animalibus nullam tussim ab acrioribus tum fumis, tum liquoribus, excitari, subjungis : „ Cum „ irritatio tussim non producat, liquet differentiam dari inter voluntarias actiones ad quas tussis pertinet, & inter spontaneas. Spontanea, qualis est ea cordis, ventriculi, intestinorum, etiam in cadavere generatur, vi stimuli. Verum nulla irritatio cogit animal, „ etiam

„ etiam vivens, ad actiones, quæ a
 „ voluntate dependeant.

Lectores hic facile videbunt 1. non
 nimiam meam subtilitatem, sed cras-
 sum tuum errorem, incusandum esse.

2. Parum fidei omnibus experimen-
 tis tuis habendum esse, quia album
 & nigrum, diem & noctem, frigus
 & calorem, prout vis, proferunt. Pul-
 mones fere insensiles inirritabilesque
 debebas pro systemate roborando ha-
 bere; hinc tot tua, discipulique ex-
 perimenta, demonstrabant tussim esse
 actionem voluntariam, sic quidem,
 ut etiam, quacumque fortiter convel-
 lente causa applicata, animalia illa
 non tussirent; jam vero comparatio-
 ne facta cum irritatione nervi muscu-
 li Deltoidis, fateris illa animalia irri-
 tatis pulmonis nervis tussisse. Et ejus-
 modi fundamentis vento mobilibus
 æternam superstrues Physiologiam!

Tussiunt animalia & non tussiunt pro-
ut vis. Commoda, sed ridicula, ex-
perimenta !

*Enormis tuus lien, pag. 82., urfit
Ventriculum, urfit Diaphragma, urfit in-
testina. In diaphragmate sedes doloris
fuisse videtur. Lien minus tumidus,
inflammationis principio, maxime do-
luit in ARETÆI exemplo, & in meo;
ita ut videretur referre Pleuritidem;
lien suppuratione maxime tumens, pa-
rum doluit. Ergo non a ficta quam-
das causa, sed a nervis suis affectis
primo multum, deinde nervis nimium
pressis, parum doluit. Confirmare ta-
men errorem tuum anniteris exem-
plo practico: *Tamen non dolebat, in-
quis, lien ille, abdomini æqualis Ill. olim
KOENIGII. An non memineras, Vir
egregie, te mox dixisse in casu mei
hominis lienem non doluisse, sed qui
dolor affuisset, compressione tumentis*
lie-*

lienens ad vicinum diaphragma natum esse? Ergo debebat quoque Ill. KOENIGIUS doluisse: sed ais non doluisse. Ergo ille habuit insensilem lienem, insensile diaphragma, insensilia intestina. Est iterum nova observatio tuis de experimentis nata. Dicam tamen quid causa fuerit paucis: ut ARETÆI æger, meusque, tumente parum splene, multum; tumente valdopere, parum doluerunt, ex ratione antea data, ita KOENIGIUS non doluit splene ita omnia viscera nervosque comprimente, ut nervi sensui animæ referendo ultra non fuerint.

Hepar, renes, vulnere, ulcere vidi consumi absque dolore, calculos latere in iis visceribus. Tu, qui multa legis, nosti quam frequentes ejusmodi sint historiae. Et tamen mavis me carpere, mavis renes valde sensiles facere, pag. 84. Vidisti, egregie HALLERE, Hepar, vi-

disti Renes, ulcere, vulnere, calculo affectos non dolere : nihil novi vidiſti : idem alii mecum viderunt. Ergo viscera illa sunt indolentia ? Non ſequitur. Vidit HALLERUS viscera hæc male habere, nec dolere ; & defectu praxeos non vidit doluisse. Utique deficiente occasione multa practica experimenta capiundi, ipsius fuisset alios consulere, qui & plus ægrorum vifitassent, & plura ægrorum suorum denatorum incidissent cadavera. Inevitabilem hanc legem prætervidit ; ſequere proinde & alios decepit. Practici plurimi, tam antiqui, quam recentiores, egoque, vidimus hæc viscera affecta vix doluisse ; ast quoque vidimus doluisse vehementer. Quod autem ipsa hæc viscera doluissent, pus, amurca, calculus, a morte in iisdem deprehensa, a posteriore docuerunt.

Nostra ergo conclusio, melioribus, numerosioribusque observatis suffulta, quam quibus HALLERIANA, hæc est : Ergo quia casus rariores indolentiam horum viscerum, casus infinito plures eorundem sensum demonstrant, erunt hæc viscera sensibilia vocanda.

Liceat ergo rem tibi serio proponere. Vidisti, Vir Ill. insensiles tendines, ligamenta, ossa, periostea, membranas, adipem, viscera; sed ut plurimum in Brutis. Attamen vidisti, plurimæ Vir lectionis, numerosissima testimonia, quæ hasce easdem partes in inflammatione, in vulnere, in ulcere, in operationibus Chirurgicis, & post morbos in cadaveribus, sensibiles demonstraverant. Lubens equidem concedam tibi, experimenti vi multa tui, te hæsitabundum quandoque reddi potuisse, an

omnium ante te autorum observata sufficienter probata forent? Concedo dubium augeri potuisse, quandoque ab iisdem scriptoribus enarrari nonnulla, quorum suspecta fides: concedam etiam ultro insensibilitatis opinionem tibi plausibiliorem adparere potuisse, dum eandem Antiquos recentioresque non latuisse deprehenderes. At vero hisce cunctis, & pluribus, si cupis, concessis, culpa prægrandi in medicam artem minime eximeris. Et nimia erant opposita tibi, & nimia tibi deerant, quam ut paradoxam tuam conclusionem evulgares.

Primo quippe videbas omnes illos, qui ante te insensiles quasdam partes, idque in homine maxime, notarant, easdem ideo universaliter indolentes non statuisse; imo potius ex contrarii experimenti numerosa frequentia, sententiam de sensibilitate communem fuif-

fuisse secutos. Vidisti, sic agentes Viros bene multos, quibus ingenii acumine, & frequenti experientia, & fide, & veri amore, nec tu, HAL- LERE, nec ego, ullo modo nos aude- remus comparare. Hoc saltem a tam præpropera conclusione deterrere te debuisset.

Secundo, ipsa tua in Brutis capta experimenta debuissent prudentiorem te reddere. Enimvero quod PRAGEN- SES, quod ITALORUM plures, imitati experimenta tua, rem toties contra- riam invenerint, abunde evincit idem pluries tibi contigisse. Impossibile quippe, ut id, quod tot alii viderint, etiam tu sæpe non videris. Adeone ergo debuit semicocti systematis amor, vilisque famæ cupido, pellicere te, ut vocem naturæ suffocares, nulla ho- rum in lucem edendo, nisi qui tibi faverent? Quam imprudenter male

acquisitam famam prostituisti? Uti-
que si ob enarratas a me causas, Me-
dicorum in frequenti clinica versan-
tium, si Chirurgorum celebrium, qui
fidi, hic, idoneique testes, si deni-
que Anatomicorum, qui tua in Bru-
tis repeterent, observata multa col-
legisses, collectaque contulisses cum
tuis, cognovisses tum hominum, tum
brutorum experimenta non raro fal-
lere, at vero a majore parte sensibili-
tatem, quam negasti, confessus fuif-
ses. Sed tunc nihil dixisses novi! Fa-
teor, sed vera dicendo non fugacem,
ut nunc; at stabilem tibi condidisses
honorem, tot laboribus confirmando,
& demonstrando, quod omni ab ævo
creditum fuerat. Tandem subjun-
gis: „ Nervi pauci sunt in eo visce-
„ re, liene, obtusus sensus: „ cogi-
ta te mox dixisse: Nervi numerosissi-
mi in corde sunt, obtusus sensus. Con-
fer

fer tua, si potes; transeo interim ad alia.

Dolere panniculum adiposum, ais, pag. 84. doces, pene solus, quem absque ullo dolore suppuratio consumit, & acus & alia corpora sine sensu perambulant. Poterunt nervi, qui ad cutem tendunt, varie lædi, (Elem. Phys. Tom. I. p. 50. 51.) nihil hoc ad adipem, ad cellulofam telam. Doces, id pene solus, ais. Itane? Quid ergo GALENUS? quid BOERHAAVE? quid Ill. v. ZWIETEN? quid tota demum schola BOERHAAVIANA? Sed hoc nihil ad rem. Sim solus. Solus demonstra- bo nulla te principia sequi, & theoria tua ita turbari, ut ignores ultra quid scribas. Panniculus adiposus, & cellulosa membrana, est congeries vaforum minimorum, tam arteriosorum, quam venosorum, tum & cellularum, in quas ab arterioso sanguine oleum

se-

fecernitur. Sæpissime arteriæ hæ inflammantur, & cum sint numerosissimæ, producunt inflammationes latas, ac magnas. Vasa hæc habent ner-

vos, qui in inflammatione multis de causis dolent. 1. a distentis vasis, unde etiam illi distenduntur. 2. a

compressione, quam mutua multorum vasorum distensio facit. 3. a disten-

tis arteriarum fibris minimis MUSCULOSIS. Hæc triplex causa doloris

omnino distinguenda est ab illa causa, quam nervi, per panniculum adiposum, & sub cute, & supra musculos, & ipsa demum in cute, hærentes, componunt. Postrema igitur hac causa

sejuncta ab illa triplici priore, dico ipsum panniculum adiposum dolere oportere in inflammatione, quod in eo per innumera vasa nervi innumeri sint, & quod arteriæ habeant, te docente, fibras musculares; „ ad quas

„ si-

„ fibras carneas omnes, ais, nervos ac-
 „ cedere. Cum nulla absque nervo
 „ fibra muscularis sit, & cum absque
 „ ea vi, quæ per nervos advenit, de-
 „ bilis omnino sit ea potentia, qua eæ
 „ fibræ contrahuntur. ELEM. PHYS.

Tom. I. pag. 70. Imo necessaria
 consequentia tribuis hinc arteriis con-
 tractilitatem & etiam irritabilitatem ;
 „ Si, ais, fibræ carneæ in arteria sint,
 „ irritabilem inesse naturam necesse
 „ est, cum inseparabilia in corpore hu-
 „ mano sunt, musculosum esse, & ir-
 „ ritabile. „ ibid, Equidem causa-
 ris ibidem eorundem nervulorum &
 tenuitatem & paucitatem, respectu re-
 liquæ massæ Arteriæ, hinc exiguam
 esse oportere illam potentiam ; at ve-
 ro non consideras nervos semper mi-
 nimam facere partium massam ; non
 consideras paucos quidem nervos ta-
 men innumeros esse, dum innumeræ

arteriæ in parvo spatio sæpe inflammantur , adeoque innumeros nervos simul pati. Hinc ob innumeros nervulos & fibras musculofas, panniculus adipofus secundum te dolere debet , quemadmodum omnes alii , qui naturam consulunt, illum experiuntur dolentem. Negas sic uno in loco HALLERE , quod in alio adstruis. Quid vis , credamus ?

Negantem tamen sententiam roborare intendis asserendo : „ quod & „ acus, & alia corpora panniculum „ adipofum sine sensu perambulant. „ Hoc tibi jam in Dissertatione mea concesseram , ea lege , ut , si hæc vera forent , simul agnosceres acum in panniculum se penetrando, quoque cutim & subcutaneos nervos transire oportere ; adeoque te probare Tyranno DIONYSIO & cutis & nervorum subcutaneorum insensilitatem adfuisse.

Mirum tibi scribenti talia in oculos non infilire ! Dicamus potius millies in itinere veritatem offendere te oportere, millies repellere eandem, quo gloriosum tuum systema tueare.

Sic simul jam respondisse me arbitror ad sequentia : *Quæ de cutis insensibilitate contra me dicis, Vir Ill. pag. 91. ita miror tibi excidisse ut vix credam oculis. Centies repetii in experimentis meis, & amicorum, doluisse cutem, quando tendines absque sensu incidebantur. Bruta tua, Vir Cl., quo tempore ipsi tendinem vulnerabas, doloris signa aut dederunt, aut non dederunt. Si non dederunt, etiam cute simul percussa non doluerunt; ergo nimium probando nihil probas, cum sic quoque cutis adeo tibi sensilis, adstrueres insensibilitatem : si signa doloris dederunt, quis tu, qui distinguas unde doleant; cutene an tendine? vel ab utroque?*

An ipsa dixerint unde? Sed præterea dum ipsa illa quadrupedia percussio tendine, adeoque & cute, mox currerent saltarentque alacriter, nullo doloris signo observato, concludo, ni fallor, merito tunc cutis insensibilitatem, quam negas, admitti oportere; cum cutis tam graviter vulnerata tum quieto animali, tum maxime aut moto, aut movente se, vehementer dolere debuisset.

Hæc omnia nos docent hic multum nos latere. Dum animal, dum homo, vulnerato tendine, periosteo, membranis, nervis, cute, musculis, panniculo adiposo, vel minus alio, atque alio tempore, dolet, vel nonnunquam minime dolet, & tamen sæpe dolet vividissime, ut certi novimus; agnoscere oportet de œconomia animali nos parum admodum scire: nota quædam nobis principia ejusdem

dem esse, sed plura, eaque præcipua, ignota: proinde adeo hic cæcutientes insigniter nos errare, dum ex paucis notis principiis de natura, & proprietate animalium universa, sententiam ferimus: proinde a nobis requiri duntaxat, ut ex frequentioribus observatis de natura, ac proprietate animalium, hominumque, sententiam modeste feramus; quæ vero rariora, & penitus a communi consuetudine abluunt, nec mente assequimur, inter arcana reponamus illa, quæ in Medicis & Physicis plurima latere nos DEUS voluit. Summus mortalium post ADAMUM Philosophus SALOMON horum nos abunde admonuerat: „ Cuncta fecit DEUS bona in tempore suo, & mundo tradidit disputationi eorum: ut non inveniat homo opus, quod operatus est DEUS, ab initio, usque ad finem. „ Et

„ intellexi, quod omnium operum
„ DEI nullam possit homo invenire
„ rationem eorum, quæ fiunt sub fo-
„ le: & quanto plus laboraverit ad
„ quærendum, tanto minus inveniet:
„ etiam si dixerit Sapiens se nosse,
„ non poterit reperire.

Si hæc ita se habent, quæ demum
dementia est, illa ipsa arcana in leges
formare naturales, & secundum eas
velle infringere, & contorquere com-
munia, frequentia, doctis indoctisque
notissima, observata! Abyssum, HAL-
LERE, fodisti tibi, qua, ni resipiscas,
submergaris oportet. Vidisti per tot
elapsa sæcula systematum conditores
quantumvis gloriosos & laudatos, quan-
tumvis omnibus magnificos & cele-
bratos, tamen instabili & caduca glo-
riola deciduos brevi evanuisse: cadet
& tuum, te forte adhuc vivo, syste-
ma, sive sponte, sive quis alius exfur-
gat,

gat, qui te argutior, novum, idque plausibilius, condant, quod Medicos ab insigni defectu tui nauseantes, systematibus tamen fatiandos, magis, ad tempus saltem, reficiat.

Resumturus quædam de Pleura, ais: *Recte objicis de Pleuræ experimentis pag. 93. vitium inesse, quod ad eam membranam, nisi per aliarum partium vulnera accedi nequeat. Non potest evitari id incommodum (second. Mem. p. 214.), & monui incommodum esse. Cur ergo, Vir Eximie, pleuræ insensilitatem inde conclusisti? Fateris conclusionem vitiosam, at facis tamen: imo tueris eam hac Apologia: Non bene ideo negas, ais, experimenta docere quidquam. Audiamus igitur, quid doceant! Stringe, in eodem vulnere, nervum pleuræ impostum, videbis non quieturum, ubi pleura ambusta quiescit. Bona verba! HAL-
LERE. Quæstio inter nos non fuit, an*

vivus nervus stringendo doleret, nec ne? Utrum pleura, amburendo mortua, adhuc sentiret, an non sentiret? De his binis arbitror nobis tecum convenire. Quid ergo velis? Ante mille & tot centenos annos, videbat ARETÆUS tendinem abscissum non dolere, sed inde ejusdem insensibilitatem tantum aberat, uti concluderet Vir sapiens, ut propter alia numerosioraque observata ejusdem sensibilitatem emphatice describeret: Tu e contrario vitam pleuræ adurendo demens, vis ut eandem quoque, dum integra esset, insensibilem fuisse credamus. Quid intendis, Vir Ill.? quo pervenis tandem?

Fateris tamen, agnosco, experimenti incommodum, & vitium. Patere proinde ejusdem experimenti capturam minime vitiosam, & parum incommodam, indefatigatus RADNICZKY

te doceat, Sect. 4. Exp. 1. Minime ille avarus, ipsum equum veritati extorquendæ immolavit, pedibus illius arbori alligatis; dumque sic denudatam prudentissime, lentissimeque, ne quem deciperet, pleuram examinaret, invenit illam non letifera ambustione, sed unguium scalptu, sensibilem: metuensque demum ne forte erraret in sensibilitatis demonstratione, præ relictis forte hinc inde minimis fibris musculosis, eas nitebatur de pleura cunctas amovere, ut de sola pleura evidens experimentum foret: sed in difficili hoc labore forte contigit ut, vasto se agitante animali, pleura ungue in loco leviter perfoderetur. Consilium ille in arena capiens, oblatamque arreptus fortunam, digito inducto pleuram ab interna parte egregie scalpsit. Tunc horrendum in modum contorquens, concutiensque se Equus, sum-

mum pleuræ sensibilitatem demonst-
 vit. Videbis eadem Sect. 4. idem
 experimentum in canibus, semper eo-
 dem modo, eodemque cum effectu,
 repetitum.

Hinc fere respondi ad ea quæ sub-
 jungis : *Etiam cutis sollicitatio, cum a
 pleura lacerata signa doloris nulla nasce-
 rentur, ejusmodi signa animali expressit.*
 Nihil miramur cutim vivam lacera-
 tam, dum sollicitaretur, doluisse; am-
 bustam pleuram, neutiquam; sed mi-
 ramur cur id, quod nemo negabit,
 tam studiose repetas? Nihil ad rem
 facit. Sed interim nobis suspecta fa-
 cis experimenta, quibus insensibilitatem
 tendinis Achillis demonstrans, simul
 narrares canes ilico cucurisse, saltas-
 se, posticis cruribus ambulasse, sine
 vel minimo doloris signo: cutis ta-
 men lacera erat, cutis in currendo ac
 saltando continuo agitabatur, contre-
 cta-

Et abaturque ; cur jam animal tuum, quando post vulneratam pleuram ipsi cutim modo sollicitares, tanti dedit signa doloris ? Certe aut in prima Dissertatione mea recte videor conjecturasse ; aut demonstrare debes aliam cutis naturam in pectore, aliam in cruribus esse.

Pensum sensilitatis absolvi ; superest illud irritabilitatis, quam a pag. APOL. 23. ad 27. præcipue urges. Antequam vero ad singula respondeam, præfabor quæ pag. 120. jam innui, quando agebas : „ Anne ferio „ credis non esse cor irritabile ? „ Sane in corde, in intestinis, in ventriculo, in pulmonibus, plurimisque aliis corporis partibus, irritabilitatem adesse credo, admitto, video, & ad multa in Pathologicis explicanda pro suggestu adhibeo. Hæc ex editis meis dudum nosse debuisses. Attamen mul-

tum absum, multum abesse debeo, & ni absim, errabo, ut credam partium actiones irritabilitate explicare me posse. Observata mea propria tum vivis capta in hominibus, tum in mortuis; observata omnium Anatomicorum ac Physiologorum, nec non Pathologorum, per omnia Medicinæ sæcula, jubent me, consideratis omnibus Irritabilitatis legibus, aliquid aliud, Irritabilitate longe potentius, in viscerum actione, vitæque, agnoscere; quod non in corde modo, sed in aliis quibuscumque partibus, quid proprie sit, ignoro, æternumque tecum, ut arbitror, ignorabo. Cur autem id ita credam, Pathologicis, atque Anatomicis demonstrationibus, exposui tibi. Has refellere, Vir Celeb., cum debuisses, non refellisti, sed a latere quasi hinc inde quidquam arripuisti, quo cavillare posses:

ad

ad has cavillationes respondere me cogis.

Incipis a venis. *De venarum irritabili natura repetis, me alias concessisse, negasse alias (pag. 98. seqq.) Ampliter hæc, multis paginis, & tamquam protriturus adversarium, quem maluisti habere, cum habuisses amicum.* Hæc inanis declamatio est, & aliud nihil. Amicum habere te, Vir Inclyte, est quod summe gauderem, quod præ multis cæteris ambirem fortunis, sed nunquam dispendio veritatis. Si me amicum nolis, nisi tuos tibi concedam errores, nisi eos ex cathedra laudem, nisi eosdem totius Physiologiæ & Pathologiæ basin ponam, valdopere erras supponendo amicitiam tuam tanti emere me velle. Sola amicitia ea bona est, honesta est, durabilis est, quam unicus veri colligit

git amor. Hanc solam ambio, colo; aliam quamcumque a me repello.

Videamus nunc quid intendas probare: *Lege Vir Ill. & reconciliare mecum. Dixi venas cavas, (Latine pag. 142. Gallice pag. 58. Second Memoire sur les part. irrit. & sens. Sect. 17. in numerosiss. exp. Prim. Lin. Physiol. ann. 1751. pag. 66. n. 13. Elem. Physiol. L. IV. pag. 310. &c. In Experimentis de pullo T. II. pag. 117. Obs. 285. 265. 268. 270.) quæ ad aures conveniunt, musculosas esse & irritabiles. Dixi in aliis venis neutram omnibus vim adparere. Constanter utrumque. Non negavi neque anno 1752. neque anno 1756. neque anno 1757. 1758. aut 1760. eam venæ cavæ ad cor proprietatem. Patere, molliter monebo, & possem asperere. Non oportet, cum ipse erres, me postulare erroris, mibique alienissimos a meis imputare sensus, ut quæ carpas habeas.*

Et

Et tamen eo unico uteris fundamento, ut fidem meis omnibus experimentis neges.

Quæstio tota nostra, quam, tam acriter blandiendo, urges, in eo, ni fallor, versatur, utrum constanter idem, Vir Cl., de venarum irritabilitate docueris, an inconstanter? Deinde, utrum experimenta tua enunciaverint perpetuo idem, an variaverint? Si semper idem & tu, & illa; læsi & tuam & illorum autoritatem: sin contra; & tua & illorum merito suspecta autoritas est. Procedamus igitur ad examen.

Dico ego usque ad annum 1756. doctrinam tuam, tuis experimentis in-nixam, statuisse, quod venarum irri-tabilitas pene nulla sit: „ Je regarde „ l'irritabilité des venes comme NUL- „ LE, ou du moins bien foible. „ Nec nisi PROPE COR aliquam admittis, quam observaveras quidem frequen-
ter,

ter, sed præcipue in animalibus frigidis : & cum facile quis irritabilitatem quandam, & motum in Thorace venarum, falso concluderet a motu, qui venis tum a respirationis opera, tum a circumplectente cavam Diaphragmate, accidit, serio mones, ne inde decipiatur. Hoc nunc totum & integrum est, ipsissimis verbis tuis expressum, nec verbulo plus, quod ad annum 1756. concessisti. Hæc docueras, hæc tua evincebant experimenta.

Opponamus hisce quæ prodierunt anno 1757. cum primo Tomo ELEM. PHYSIOL. In hoc Tomo memineris eorundem experimentorum, quæ prioris 1756. dissertationis basin posueras. Hic nunc doces venæ cavæ partem non modo prope cor, sed ad summum pectoris in cava descendente, atque ad usque Hepar in ascenden-

dente; non in frigidis præsertim animalibus, sed & in calidis, sed & in homine, musculosis fibris confirmari, irritabilemque induere naturam; eamque probe distinguendam ab illo motu, qui aut a respiratione, aut a circumplectente Cavam Diaphragmate, observari detur: ita ut inde nascatur vere pulsus venosus, a claris viris dudum in Tabulas medicas relatûs; cujus pulsus constantia æqua spe cum auricula pugnare possit: vides me propriis verbis tuis sensa referre tua.

Parallela utraque hac doctrina posita, constat usque ad annum 1756.

1. Venis omnem propemodum irritabilitatem negatam fuisse, nisi prope cor. 2. Illam venæ irritabilitatem prope cor observatam quidem sæpius, sed præcipue in frigidis animalibus. 3. Esse in Thoracis venis motum, qui irritabilitati falso tribui possit, sed quæ

ab aliis causis pendeat. Huc usque, & non ultra, docuisti; hoc & nihilo plus experimenta tua clamabant.

At vero ab anno vix unico inde elapso, constat 1. non prope cor modo, sed usque ad summa inferioraque Thoracis venam cavam esse irritabilem. 2. Irritabilitatem hanc non jam in frigidis potissimum animalibus, sed & in calidis, sed & in homine, conspicuam esse. 3. Motum in cavis per Thoracem observatum jam non respirationi, non Diaphragmati, sed musculosis cavæ fibris, irritabilitatis genetricibus, deberi. 4. Hunc motum, quis credere possit? obscurum dubiosumve non esse, sed clarum conspicuumque ita, ut cum auriculæ motu certare possit, utque pulsus vere venosus sit admittendus. Eousque doctrinam hanc anni spatio mutasti. Eousque mutarunt hanc tuam doctrinam

nam

nam ea ipsa experimenta, quæ anno mox præterito adeo arctam eandem, limitatamque, dederant.

Nunc judicent, HALLERE, Lectores æqui, an juste non dixerim & te, in docendo; & experimenta tua, in testando; maximam varietatem, & inconstantiam, testari? Retrahe igitur tuam, quam ais, & blandam monelam, & asperam, ac culpam fate-re. Cavebimus interim nobis ab experimentis tuis. Jam ad alia.

Nuditas nervorum cordis nihil facit ad naturam irritabilem (pag. 106.): Si faceret, eo citius occalesceret. Ita tu quidem. Utique hanc difficultatem tibi proposueram ex eo quod muscoli perpetuo agentes in aliis corporis locis occalescerent; quodque idem cur in corde, & maxime moto, & nudos nervos gerente, non contingeret, ex data tua doctrina percipere non pos-

fem. Tuum nunc est meum argumentum refellere, seu amovere difficultatem. Respondes : *Et tamen nervi intestinorum fere æque nudi sunt, neque occallescent.* Hoc non est respondere, Vir Ill. sed principium petere. Ex antedictis nosti me irritabilitatem multis in partibus agnoscere, verum simul ineptam, quæ omnes partium functiones expleat, earundemque explicet phænomena. Hinc æque parum tibi concedo irritabilitatem tuam, ut sufficientem causam functionis Intestinorum, aliorumque viscerum, quam Cordis. Ergo tu modo difficultatibus difficultates cumulas tibi, & nihil explicas mihi. Ergo non respondisti.

Et tamen certum est, pergis, levissima membrana fibras cordis a sanguine defendi, esseque nudiores, quam usquam in corpore humano sunt. Fibræ autem

ea nervos habent. Tu quæ sensus nos docent, OB CONSEQUENTIAM, quam metuis, non vis vera esse. Irascare, HAL- LERE, tibi, rogo, non mihi. Tu ipse, me prior, hanc ipsam ner- vorum nuditatem in incerto posuisti. Fateris anno 1756. egregium Virum WHYTT conjecturasse esse cordis ner- vos cæteris sensibiliores : Fateris te suspicatum tunc, an id forte, quod essent internæ Cordis superficiei pro- ximiores? sed tantum aberat ut id af- firmares, ut demum subjungeres :
„ Mais il est difficile d'etayer ce SY-
„ STEME, par des faits Anatomici-
„ ques. „ Cum igitur ipse rem du-
biam reliquisti, cum mihi dubium in-
de auxisti, quid jam inveheris in me,
quod rem ita se habere non credam?

Sed o fallor ! Quod incertum tibi anno 1756. id jam in hac Apologia lego „ & certum esse „ & „ sensus

„ nos docere „, nervos in corde esse nudiores, quam usquam in corpore humano. Liceretne rogare quibus experimentis eadem certitudo a te, tuisve capta fuerit? Utique hic non addis ulla, & certi sumus ea anno 1756. nec adfuisse, nec nisi difficilissima captu abs te fuisse reputata.

Sint vero certa, ut nunc vis, quid juvent te? Si Irritabilismus tuus ad cordis negotium explicandum, ineptus est, parum refert num cordis nervi sint nudiores: id autem sequentia docebunt.

Prævidisse videris fore, ut primum responsum tuum ad cordis occalescentiam ab Intestinis petatum, non satisfaceret: hinc alterum excogitas, & tertium. *Crediderim, ais, ipsam humectationem perpetuam, callosam degenerationem cordis impedire: potius PROCRASTINARE, quam IMPEDIRE dixeris.*

Videris idem mecum censere, hinc tertio addis: *Quid si fatear me ignorare, cur non occalescant?* Utinam ad pleraque tua tam modeste saperes! sit itaque sic: ignores: ignoro tecum. Interim difficultas mea haud inanis fuisse adparet.

Resumendo tamen animum, *non tamen efficies*, inquis, *ne nervi hic nudissimi sint omnium.* Maneant nudissimi, nihil inde lucraris. Mox dixi.

DE DEMETRIO (pag. 109. 114.) *acerbo olim ob defensam fidem Christianam meo inimico, deque vi irritabili ab anima non pendente, iterum non-aqua scribis, neque tibi ipsi probata. Ergo nisi dixero animam praesidere plantarum motibus, & gravitati, & elateri, & aliis motuum in mundo nascentium causis, ero ego Atheus? aut favebo Atheis? Adeone aliter oportebit narrare experi-*

menta, ne religioni aliquid decedat, mentiri nempe, ne veritas patiatur?

St! nimis impetuose! Legistine mea, aut non legisti? Nil eorum quæ tam acerbe mihi imputas, scripsi unquam. Honorem saltem tuum factum tectum ab omni suspicione Atheismi servavi. Hæc enim, mota hac difficultate, pag. 109. scripsi:

„ Ad hæc responsurus, primo facile
 „ admitto puram autoris hoc in negotio mentem esse, Religionisque
 „ amantem: „ an hoccine tandem est te aut Atheum vocare, aut Atheis faventem?) „ Sed enim vero si ille
 „ mecum corruptissimum hoc nostrum, Atheumque sæculum, contempletur, nonne fateatur oportet, caute admodum, circumspetissimeque, circa ejusmodi obscuras, & intricatas quæstiones, agendum esse? Impius DE LA METTRIE
 „ non-

„ nonne Irritabilitatis systemate abusus
„ est, ut in suo scelestissimo Tra-
„ ctatu, L'HOMME MACHINE, Ma-
„ terialismum propugnaret? „ Et
addidi pag. 111. „ Equidem fate-
„ ri debeo Celeberrimum HALLERUM
„ omnem movisse lapidem, quo in-
„ decoram hanc suspicionem ab Irri-
„ tabilitate sua removeret. „ Et
pag. 114. „ Igitur æstumatissimus
„ autor per se intelligit non posse un-
„ quam Medicos, quibus Irritabi-
„ lismum unguibus & rostris tueri
„ animus est, sufficienter circumspe-
„ ctos esse, dum de ejusmodi rebus
„ sermo est, eosque evitare oportere,
„ quascumque loquendi formu-
„ las, quæ ipsos possent de Impieta-
„ te, QUAM DETESTANTUR, suspectos
„ reddere.

Judicent nunc Eruditi, adeo impetuofum hoc loco te cernentes, num

1. Atheum te, aut Atheis faventem, dixerim? Et an non potius omnem ejusdem a te removi suspensionem? Imo an potuerim ad hoc significantius loqui? Judicent secundo, num circumspeditione a te in loquendo petita, voluerim te in factis referendis mentiri, ne quid decidat Religioni? Petivi circumspecte loqui, non, mendaciter. Qui sanctissimam nostram Religionem mendacio tuendam arbitraretur, næ ipsam Religionem non intelligere se ostenderet. Judicent tertio quam absona tua illa comparatio sit, inter motus plantarum, gravitatem, elaterem, res inanimatas, & hominem, animo & corpore constantem? Illa, ut suo more vegetent, vivant, agant, anima non egent: homo ut vivat, eget ea. Judicent quarto num is, qui recte sapit, tamen systema suum non debeat circum-

cum-

cum specte proponere, ne qui sint, qui ad perversitatem ejus sententia, autoritateve, abutantur?

Congeris deinde in unum multa meorum, Apol. tuæ pag. 25. *Sed cor non est irritabile, nam in cadaveribus non reperitur vacuum (pag. 119.); nam ad pericardium confricatur (pag. 128.) Non quiesceret irritatum, adesset stimulus.* De corde vacuo, aut non vacuo, mox fermo erit; quæ vero ad Pericardium spectant, ea desumpta sunt verbotenus ex ADDENDIS TUIS AD TOM. I. ELEM. PHYS. pag. 519. ubi pro consuetudine per omnia mutabilis, penitus mutas sententiam tuam, ibidem pag. 269. datam, & tunc demum tanquam ultimam tuam voluntatem sic scribis:

„ Ita hoc circa cor inane spatium in-

„ telligi oportet, ut omnino plenif-

„ sima omnia esse memores simus,

„ atque totam cordis superficiem a
 „ tota Pericardii superficie tegi, nisi
 „ quantum tenuis illa aquula inter-
 „ cedit. Non est mea de Pericar-
 dio, Vir Cl. sed tua ultima opinio,
 ex qua argumentum quoque contra
 Irritabilismum defumferam. Vide-
 ris in responso ad illud dando labora-
 re; recensendo enim non respondes.
 Hinc ego quoque transibo ad sequen-
 tia, paucis testatus, ut hic circa Pe-
 ricardium, ita alibi etiam circa non-
 nulla de corde irritato, non meam,
 sed tuam sententiam me sequi; quia
 refellendus tu, per teipsum, mihi
 es. Ut profecto quicumque alius a
 te, hæc mea vellet ratiocinio Phyfio-
 logico impugnare, ridicule sane cum
 umbra pugnaturus esset.

*Nempe non mori licebit, neque vires
 cordis poterunt fatiscere, donec aliquid
 in ejus cavo est sanguinis, donec aliquid
 erit*

erit irritamenti ? Datne irritatio vires, an unice eas excitat, ut appareant ? (Studiosè distinxit sollicitationem ad contractionem, quæ est stimuli, vimque contractilem, quæ in parte ipsa contractili sedem habet Elem. Physiol. L. IV. p. 505.)

Ad dura iterum proferenda, HALLERE, me cogis : non est in doctrina varianda similis tui. Si a me rogas adeo indignabunde „ datne irritatio vires ; an unice eas excitat, ut appareant ? „ Quando addis te hæc bina studiosè distinxisse ; cur nihilominus idem, quod ego tibi objecit, idem, quod nunc refellere tanto cum impetu conaris, tu totidem verbis scripsisti, dum Autoribus, qui cor inaniri negaverant, respondes ? Idque ipsissimo illo libro quarto, unde meas quæstiones refellere tentas ? Permitte, propria tua verba referam : „ Et primo, si insignior alia „ qua

„ qua sanguinis copia in corde ma-
„ neret, IRRITATIO PERPETUA
„ NASCERETUR, QUÆ CORDIS
„ PERENNES LABORES EXCI-
„ TARET, NEQUE SINNERET EUM
„ MUSCULUM IN LEGITIMAM
„ LAXITATEM SE REMITTERE.
„ Circa tantillum enim aeris cum spu-
„ ma subacti, diutissime se cor ranæ
„ contrahit, & MINIMAM SAN-
„ GUINIS COPIAM AD CORDIS
„ MOTUM CIENDUM SUFFICE-
„ RE, per Apoplecticorum phæno-
„ mena persuasus docuit olim A. PIT-
„ CARNE, CUM QUO VIRO MEA
„ EXPERIMENTA CONSENTIUNT. „
Vides ergo clare, Vir Cl., ex pro-
prio, eoque recentiore, & quod ma-
gnum Opus vocare amas, libro, me
perfectissime eo tempore tecum sen-
sisse, nec culpæ meæ, sed tuæ, im-
putandum esse, quod in APOLOGIA
TUA,

TUA, ab ELEM. TUIS PHYS. recedas.

Quam sollicitè tueris ubique HAL-
 LERE, notissimum tuum inconstan-
 tiæ, sæpe voluntariæ, characterem!
 Scilicet sententia tua, solis innixa ex-
 perimentis, dum me, etiam tecum
 sentientem, invadere tamen gestis,
 ea est, ut sanguis cor irritet quidem,
 vires vero ad agendum inminime det;
 dum vero res tibi cum illis est, qui
 notabiliorem sanguinis copiam in cor-
 de manere experimentis evicerant,
 sententia tua, solis quoque experi-
 mentis innixa, est ea, ut „ si infi-
 „ gnior aliqua sanguinis copia in cor-
 „ de maneret, irritatio perpetua na-
 „ sceretur, QUÆ CORDIS PERENNES
 „ LABORES excitaret, neque fineret
 „ eum musculum IN LEGITIMAM
 „ LAXITATEM se remittere
 „ & MINIMAM SANGUINIS COPIAM

„ AD CORDIS MOTUM CIENDUM
 „ SUFFICERE, tum PITCARNII, tum
 „ tua te docent experimenta. Nam,
 „ subjungis, cum cordis ventriculos
 „ in vivo animali, quantum pote-
 „ ram, premendo evacuassem, TA-
 „ MEN EXIGUA, quæ supererat co-
 „ pia, COR NON SIVIT QUIESCERE. „
 En propria verba tua, quæ docuisti
 pridem, sed quæ, quod iisdem utar
 ego, refutare amas. Sufficiat igitur
 tibi opponenti ex te ponente respon-
 disse. Interim valeant experimenta,
 quæ album & nigrum, prout vis, re-
 ferant ! Valeat systema, quod ejus-
 modi superstructum fundamentis !

Pejus adhuc, quod sequitur, est.
*Et licebit ejusmodi rationes objicere expe-
 rimentis, quæ docent, cor perfecte ex-
 pallefcere in ranis (second Memoire
 exp. 487. 492. 524. 546. 549.)
 in pullo (T. II. pag. 109. T. I. obs.*

56. 59. 63. 68. 71. 74. 78. 79.
 81. 82. 83. 85. 105. 119. 121.
 127. 132. 138. 148.) , atque
*adeo perfecte inaniri. Si autem evacua-
 tur , potuit puto evacuari. Sed neque
 adeo rarum est , in homine inane reperi-
 ri , inque infantibus matrum nefariarum
 manu occisis etiam familiare.*

Primo ex animalibus frigidis , &
 ex pullo nondum naturaliter excluso ,
 argumenta affers , quæ ad animalia
 calida , vitamque perfectam , nullam
 habent relationem. Id ipse olim do-
 cueras , ut jam ante ostendi , PRÆ-
 LECT. IN INSTIT. B. VOL. 2. PAG.
 601. „ Mirabilis aptitudo ad mo-
 „ tum , quæ in quibusdam animalibus
 „ est , in nostro certe corpore
 „ non observatur , neque potest op-
 „ poni experimentis. . . . De
 „ Ranarum & Piscium motibus non
 „ sumus solliciti , quarum vel in plan-

„ tis analogia extat , indicio ALIIS
 „ LEGIBUS EA CORPORA REGI.

Secundo , experimenta tua , dum
 contra me disputas , docent cor om-
 nino inaniri in frigidis animalibus.
 Concesseram ego eo usque inaniri , ut
 per eorum membranacea corda non
 rubeat sanguis , ut ante , sed non ut
 ne guttula quidem supersit : Non ,
 ais , sed perfecte evacuatur : & ta-
 men nihil dixeram , nisi quod tu in
 novo magno opere totidem verbis di-
 xeras , inquiringo : „ Deinde in ani-
 „ malibus quidem frigidi sanguinis
 „ cor in systole expallescit per toties
 „ repetita experimenta (Exp. 517.
 „ 518. 519.) : omnino vero non
 „ non posset pallefcere , nisi sangui-
 „ nem caveis suis contentum HAC-
 „ TENU S expulisset , UT NON EA SU-
 „ PERESSET COPIA , QUÆ PER ALBAM
 „ CARNEM PELLUCERE , ET RUBOREM
 „ DIA-

„ DIASTOLES IN SYSTOLE CONSERVARE
„ POSSET. „ Adeone promptum &
facilem refutandi animum tibi esse oportuit, ut etiamsi propria tua verba, ac proprio tuo sensu, in ore Adversariorum deprehenderis, refutanda tamen censeas ?

Sed tertio, tota nostra quæstio est de calidis animalibus, ac de homine potissimum. Ipse tu in novo opere de animali calido scribis : „ Cor in „ sua contractione omnino non ex- „ pallefcit, ut neque ullus alius musculus ruborem suum, dum contrahitur, unquam deponit.— Mil- „ lies vidi in omni genere animalium „ calidi sanguinis, avium pariter, & „ quadrupedum Hinc perpetuus rubor residet majoribus calidis animalibus, quibus cor crassum est, neque finit ventriculorum sanguinem pellucere.

Jam rogatum te velim, Vir Cl., cur demum velis in tua Apologia concludere cordis humani integram evacuationem, quandoquidem ipse in magno opere doces, nec in frigidis perfecte evacuari, nec in calidis unquam posse demonstrari? Quid hæc verba, repeto, significant: „ Et licebit ejus-
 „ modi rationes objicere experimen-
 „ tis, quæ docent, cor perfecte ex-
 „ pallefcere in ranis, in pullo, atque
 „ adeo PERFECTE inaniri? Lege propria opera tua, invenies meum responsum.

Verum nondum ad omne quæsitum meum respondisti. Cor in homine integre se nunquam evacuare, irrefragabilibus summorum in arte virorum experimentis, pag. 121. DIFF. MEARUM, ostenderam. Quibus demum hæc subjunxeram pag. 123. „ Si hæc, in-
 „ quam, omnia colligamus, dicere-
 „ mus

„ mus evictum esse, quod cor se non
 „ integre evacuet. Sed ipsa fabri-
 „ ca, ut dixi, valvularum, id in-
 „ nuit. Cor dum evacuat se, non
 „ projicit sanguinem in Arteriam;
 „ quippe quæ plena fit, cordisque
 „ sanguini resistat. Vires vero cor-
 „ dis magnæ adplicant, adponunt,
 „ & protrudendo totam massam, si-
 „ ve columnam, locant suum san-
 „ guinem ita, ut unica columna
 „ nunc sit, a parietibus cordis inci-
 „ piens, & per universam pergens
 „ arteriam. Arteriæ, hac vi dila-
 „ tata, sua propria vi se restituunt,
 „ pelluntque & sursum sanguinem,
 „ & deorsum. Ne autem in cor re-
 „ primatur sanguis, Valvulæ obfunt.
 „ Sed hæ tres valvulæ momento an-
 „ tea parietibus arteriæ adplicitæ,
 „ dum deorsum vergunt, columnam
 „ sanguinis oblique secant, & ali-

„ quam ejus copiam necessario sub
 „ se deprimunt versus cor , dum il-
 „ lud elongatur. Impossibile sane
 „ est ex ipsa partium fabrica aliam
 „ habere ideam.

Ad hæc autem , Vir Illustr. , re-
 sponsum debebas , si cor integre eva-
 cuare se crederes , nec respondisti ta-
 men. Crediderim nihilominus clare
 memet enunciaſſe : ſi vero haud ſuffi-
 cienter me intellexeris , pauciſ dicta
 elucidabo.

Si Arteriam penitus vacuum in ab-
 ſtracto conſidero , poſſem communi
 ſcriptorum medicorum more id affir-
 mare , quod cor ſanguinem ſuum PRO-
 JICIAT in arteriam. Sin vero arte-
 riam contemplor pleniffimam eadem
 materia , quam quæ nunc in illam in-
 gredietur , non poſſum voce PROJEC-
 TIONIS , niſi improprie , uti. Cor
 igitur evacuans ſe , invenit quidem
 reſi-

resistentiam plenæ arteriæ , sed viribus valentius , dilatat emissio sanguine suo arteriam , sibi que pro eo locando spatium creat , recedentibus arteriæ parietibus. Hoc momento physico sanguis , corde pulsus , hæret locatus inter basin columnæ sanguinis, qui antea in arteria erat , inter dilatatos arteriæ parietes , erectasque valvulas, & inter fundum contracti cordis ventriculi. Mox altero momento & cor contractum laxari inchoat , & dilatata contrahi arteria. Contrahente se arteria , sanguis premitur tum versus fines arteriarum , tum versus cor. Valvulæ & a retropresso sanguine versus cor , & a fibris tendineis , quibus cum interno corde cohærent , laxante se corde , deprimuntur. Porro hæ , antequam deprimerentur , sanguinem habebant & ante se , & sub se , & supra se. Dum ergo depri-

muntur , debent cadendo secare sanguinis undam , seu columnam , quæ dum stabant apertæ , intererat. Ergo cadendo intercipiunt inter se , interque ventriculos cavos cordis , sanguinem. Ergo neutro in ventriculo cor integre vacuum est unquam. Qui secus statuerit , scilicet sanguinem a valvulis versus cor non intercludi , deberet probare posse , quod cor , evacuans se , & sanguinem suum , quem evacuat , & columnam in arteria præ-existentm , ita elevasset supra valvularum erectarum margines , ut illæ cadentes , jam nullum intercipere sanguinem potuissent. Ergo jam totius protrusæ massæ basis , nunc suspensa , in vacuo hæreret 2. 3. lineas supra oram ventriculi cujusque. Sed jam ingens vacuum conciperetur , inter basin protrusi cruoris , & cavi cordis fundum. In hoc porro vacuum arterio-

teriosus sanguis longe facilius, contrahente se arteria, recideret, quam ut resistentiam ad capillaria superaret, turbaretque circulationem, cordisque actionem, quovis momento.

Si ergo impossibile est hic ejusmodi vacuum fingere, evidens fit, quod valvulæ versus cor retrocedentes, sanguinem, a quo apertæ tenebantur, semper intercipient, & cordi reapplicent.

Dum igitur video primo exempla frigidorum animalium nihil probare, ob naturæ differentiam: secundo, neque in iisdem integram cordis evacuationem probari posse: tertio, in animalibus calidis nihil omnino hic posse demonstrari: quarto, optimorum virorum testimonio, & quotidiana anatome integram cordis evacuationem negari: quinto, physiologicum ratiocinium hoc maxime con-

firmare : sexto , totum hoc inter se connexum argumentum adeo difficile tibi visum esse , ut responsionem ne periclitatus quidem fueris ; condemnare , Vir Ill. , minime me poteris , quod cordis integram evacuationem tibi negem , adeoque palmarium Irritabilitatis tuæ argumentum tibi demam.

Antequam hunc articulum absolvam , observata quædam addere convenit. Dedi Tom. VI. Rat. Med. integrum , idque longius , Caput de Problematibus Medicis , in quibus certe multâ ad rem præsentem. Ac primum quidem & alterum Problema exempla præbent vitæ citra sanguinem fere : tertium exhibet cor tam monstruosæ molis , ut utrumque ferme thoracem expleret ; rigidum adeo in carnosâ sinistri ventriculi parte , ut contrahi nullatenus potuerit ; adeo amplum , ut , capta exacte mensura ,
ul-

ultra duas aquæ libras suis contineret in cavis ; valvulis ratione cordis ita exiguis , ut ingens semper superesset hiatus ; aortæ principium osseum, immobile ; aortæ diametrum sedecim linearum ; præ compressione pulmones minimos , ob eandemque causam ægre transmittentes sanguinem ; attamen vitam cum degeneribus tantopere partibus longiore tempore sic productam , ut organa vitalia ac respiratoria parum admodum affecta esse viderentur , utque mortalium nemo quidpiam tale in anatome expectasset. Quartum Problema refert nobis cor $1\frac{1}{2}$ Libr. aq. suis in cavis comprehendens , officulum 8. linearum prominens in sinistri ventriculi cavum , duras partimque osseas valvulas , aortæ a corde ad usque curvaturam suam diametrum sedecim linearum , spatium inter clausas valvulas vacuum tale , ut

naturalis magnitudinis aortam trans-
mittere possit. Quintum denique
ostendit cor , pericardium , pulmo-
nes , diaphragma , pleuram , veluti
unicum solidum , totum quidem , sed
non partitum mobile , firmissima , in-
dissolubili , partimque carnosa concre-
tione , coagmentatum , &c.

Quid hic , ad vitam intelligendam
cor tuum , Optime HALLERE , ir-
ritabile ? quid tuus irritans sanguis ?
Vitam utique nullam fuisse , si ab his
pendisset causis , intelligas. Veli-
mus , nolimus , fateri cogimur , nec
systemata antiqua , nec recentia , nec
tuum , hic aliquid valere. Novimus
generalia quædam circa functiones vi-
tales , animales , naturales , dum eæ-
dem ad leges mechanicas & hydraulicas
multis in rebus perficiuntur ; at
vero plurima ignoramus , quæ ADO-
RANDUS NOSTRÆ FABRICÆ OPIFEX,
au-

autor , & fons vitæ , in vita humana creanda , perpetuandaque , libera agit voluntate. Secundum propria principia tua , non potui tibi concedere vitam humanam , dum ordinaria lege peragitur , tua irritabilitate dirigi ac perennare ; quanto minus idem tibi concedere poterò , dum leges prorsum ignotas vitæ observat modus ? Efficis profecto ut intelligendo intelligas nihil. Efficis ut pauculum , quod notis in rebus cum voluptate admiraremur , id perdamus omne , dum nos per inania volitare velis. Sinas hic aurea magni ALBINI verba ex Acad. ann. Libr. 2. Cap. 18. adscribam :

„ Quomodo autem fiat , ut (penis)
„ irritamento illi pareat , non magis ,
„ ni fallor , intelligas , quam quomodo volenti musculus obediat , ab
„ ira cor turgeat & pectus , in aspectibus quos amor ciet , oculi , ut
„ Ve-

„ Verulamius ait, subito scintillent.
 „ Quæ qui explicare conetur, vereor
 „ ne aliud quidquam consequatur,
 „ quam ut suæ imbecillitatis argu-
 „ menta præbeat Corpo-
 „ reis causis intenti, PRÆTEREUN-
 „ TESQUE QUAM OPIFICIS PO-
 „ TENTIA INDIDIT VIM CIEN-
 „ TEM, MULTIPOTENTEM, non-
 „ ne fraudamus nos meliore, opibus-
 „ que uberrimis affluentes reddimus
 „ Iro pauperiores ?

Auriculæ sanguine coactæ plenæ (pag. 129.) non pulsant. Responderat Cl. HOUSSETUS, commune id esse ventriculo, vesicæ urinariæ, intestinis. Omnibus suum esse modum, ultra quem distenta resolvantur. Tu expectare nolui- sti, dum legisses. Similia tamen de vesica, de ventriculo, PRÆCEPTOR noster docebat. Non eo minus ea receptacula irritabilia sunt.

Optime feciffes, Vir Cl., fi hanc meam 129. paginam infalutatam tranfiviffes. Cum enim, quæ ibidem dixeram, refutare non poffes, fingis me alia dixiffe, quæ ne cogitare quidem potui, quæque egregie refutas. Sic ViCTOR videris meæ differtationis ignaris, fed ejusdem confciis admendum fufpectus. Igitur fic res fe habet: Ex eo, quod multis experimentis, ibidem laudatis, docuiffes cor, aorta ligata, diftentiſſimum fanguine „ gonflé de fang „ & „ extreme- „ ment rempli „ tamen alterne, integro quadrihorio agere, concluderam ego: „ Si cor in ftatu hoc dia- „ ftolen & fyftolen per 4. horas con- „ tinuat, abſentia fanguinis venofi, „ ut irritantis, non eſt cauſa diaſto- „ les: irritans enim cauſa aderat per- „ petuo, & fiebat tamen diaſtole. „ Tibi nunc incumbemat probare, ni-
hil-

hilominus venosi sanguinis, ut irritantis, absentiam, esse causam distoles. Ast nihil horum : Fingere me audes veluti objicientem tibi rem cuique notam, scilicet partes ultra modum extentas, vires perdere. Fingere me audes veluti inepte tibi objicientem quod Auriculæ sanguine coacto plenæ non pulsent : id quod ex generali corporum post nimiam distensionem paralyticorum lege, pulcre, sed aëra verberando, solvis.

Cor laxatur, etiam absque inanitione (pag. 130.) . Nonne idem prior dixi (Elem. Physiol. L. IV. p. 490.), & ea experimenta protuli, quæ tu, Vir Cl., mihi objicis ? Omnes muscoli alternas habent contractiones, & laxitatis vices. Et tamen, qui cor ranae volet inflare, videbit, circa eum aerem agitari perpetuo, celeriter vero quiescere, (second Memoir. Exper. 512. 513.

514. 515. 518. 519. 520. 521.
 522. *Whytt pag. 351. Caldan. pag.*
 327. 328.) *si aerem expresseris.*
Etiam hanc tuam objectionem multis ex-
perimentis exceperat Caldanus (p. 327.
 328.)

Fateor , scripsi , cor etiam abs-
 que inanitione relaxari ; idque his
 verbis : „ Cor potest habere vio-
 „ lentissimæ contractionis in se cau-
 „ sas , ita ut inde continuo contra-
 „ ctum manere deberet ; attamen
 „ relaxat se. „ Respondes ad hæc : „
 „ Nonne idem prior dixi , & ea ex-
 „ perimenta protuli , quæ tu , Vir Cl.
 „ mihi objicis ? Videamus quæ ego
 experimenta attuli , quæ tu , in binis
 reciprocis citationibus. Ego decem
 exempla attuli hominum , quibus la-
 pides in corde fuerant ; tu nullum.
 Ego quatuor exempla ossium cordis ;
 tu nullum. Ego quinque exempla
 Ver-

Vermium Cordis, aut Pericardii; tu, HALLERE, nullum. Quid igitur jactas te dixisse eadem priorem, protulisse ea experimenta, quæ tibi objeci? Quibus denique artificiis conaris homines non mea, sed tua duntaxat legentes, capere & fascinare! Ergo manent mea argumenta inconcussa, quæque inde deductæ, conclusiones. Nec tu, nec CALDANUS, quæstionem tetigistis.

Sed in corde morbi sunt, non ergo a sanguine irritatur (pag. 136.), maneret enim perpetim contractum. Non sic dixi. Allatis exemplis Calculorum ac Vermium cordis, conclusi irritationem non esse præcipuam agentis cordis causam, irritantis absentiam non esse præcipuam causam cordis laxati; siquidem cum perpetuis, cum fortissimis hisce irritamentis, alterne, licet plus minus vitiose, contractum laxatumque cor fuerit. Videamus quid ad hæc regeras,

Sunt

Sunt & in intestinis, & in utero morbi, & eorum irritabilis natura tamen non obscura est. Novi in Intestinis & utero morbos gigni, sed pluries negavi per irritabilitatem, uteri, intestinorum, & quarumcumque aliarum partium, actiones omnes, & præcipuas, explicari posse. Est iterum principii petitio. Ergo nihil dictum.

Irritatur utique ab his tumoribus musculus summe irritabilis, & male quiescit, & palpitationes patitur. Ita vidi, & tu ex aliis excitas. Si concedas cor, summe irritabilem musculum, ab hisce præternaturalibus in eo rebus irritari, debes concedere cor etiam irritatum contrahi: debes concedere, dum volvatur perpetuo in eo lapis, dum repunt in eo vermes, cor sic contrahi oportere, ut venosum sanguinem non admittat, & ut tota Circulatio sistatur; etenim longe violentior ab istis fit ir-

ritatio, quam a venoso sanguine. Atqui tamen cor non cessavit, licet vitiose, alterne agere. Ergo est aliud quid immensum ab irritatione diversum, quod cordis reciprocā producat actionem & defectum. Memento duntaxat asseruisse te „ quod ab insigniore „ sanguinis, in corde manentis, copia, „ IRRITATIO PERPETUA NASCERETUR : „ memento dixisse te „ quod minima „ sanguinis copia ad cordis motum „ ciendum sufficiat „ : memento te priora confirmasse exemplo cordis in vivo animali a te, quantum possibile, premendo evacuati, „ nec tamen a „ tam exigua copia quæ superesset, a „ motu quiescere valentis.

Deinde hæc vitia sunt fere cellulosa tela, exterius cordi circumjecta : sed interior facies cordis, & intestinorum potissimum irritabilis est. Duo ad hæc respondeo : Calculi in cordis cavo, ibidem-

demque vermes hospitantes ; tumores duri, & officula, in interno cordis cavo conspicua, & eminentia, tu, in orbe solus, vitia externæ cordis telæ vocabis, nos propria appellatione res physicas in cavis cordis existentes. Secundo inconstantia tuæ & doctrinæ, & experimentorum, renovas exemplum. Hic vix considerari vis externi cordis irritabilitatem, sed interiorem ejus faciem potissimum irritabilem vocas ; dum tamen experimentis indiges, quæ aliam ob causam etiam externum cor, licet interno minus, tamen maximo-pere irritabile demonstrant, ilico docent tua plurima experimenta cor externum, quocumque in puncto, quocumque etiam levissimo instrumento, digito, aqua, flatu, tangatur, valde irritabile esse. Commodum systema ! commoda experimenta ! sed quo commodiora, eo despectiora.

De glutine non valde quæro. Non bene mucum vocas. TYSSOTUS sic me docuerat : fit ergo , pro mucositate , gluten. Hypothesis est , causæ viscera non ingreditur. Brevis vitæ spatium non finit in conjecturis tuendis versari : sed respondi dudum ad objectiones tuarum similes. Haud tamen ut meram conjecturam hoc dederas , sub finem DISS. 2. DE IRRIT. : non ut meram sane conjecturam consideraverat egregius in famosa præfatione TYSSOTUS , dum pulcerrimas , ut putabat , certissimasque Diagnoseos , Prognoseos , ac Methodi medendi Regulas , ab hoc glutine , ut irritabilitatis sede , deduceret. Quo systema tuum , Vir Cl. tibi commodius est , eo est Discipulis tuis incommodius. Tu evulgas illud : illi idem amplexi , atque ut basin theoriæ & praxeos medicæ adorantes , Diagnosin & Therapeian illi inædificant. Interim tu ab Adversariis

pref-

pressus, & mutas systema, & experimenta mille modis; imo veluti vagam demum conjecturam dimittis, ut præfenti exemplo constat. Sic quidem expedis te ab adversariorum tuorum aggressu, sed miseros, sed desolatos, sed desperabundos relinquis Discipulos tuos, qui demum vident in fumum & vaporem abire ædificium suum Medicum, quod utique HALLERIANA auctoritate æternum crediderant. Expecto ab ipsis, ut tristi hac experientia moniti, tuas tibi ideas & experimenta tecum deinceps habitare, & commori finant, veramque Praxim HIPPOCRATIS potius, seu Naturæ, legibus metiantur. Inter ea expectabimus Irritabilitatis tuæ novam sedem. Sequitur operis conclusio.

Legi adeo, & cum studio, opus tuum
 ILL. de HAEN, ejusque momenta excerpsti:
 legisti tamen adeo, III. HALLERE, ut,
 quæ te maxime stringerent, quando-

que vix, quandoque ne vix quidem, quandoque etiam maxime mutata, & a mea intentione aliena reddita, & distorta, quo refutandi causam haberes, attigeris. *Nam quæ ad rem irritabilem aut sensibilem, non faciunt, sæpe ideo unice scripta, ut me deprimeres, ego quidem gnarus omitto.* Scilicet, quia & ætas tua, dum Leydam appulisses, & vita Leydenfis, & Scripta tua frigidis adornata manibus, & ætas ALBINI, & Præparata RAVII, & TYSSOTI nimium erga te propensus animus, & quas ex aliorum Scriptis profusas laudes deleveris, aut corripueris; quum, inquam, omnia hæc ad rem irritabilem, & sensibilem, tantopere faciant, ideo plures Apologiæ tuæ paginas illis complevisti. *Video te, voluntatem contra me attulisse summam; sed versaris, patere ut verum occinam, in stadio a vita tua alieno; imo in stadio vitæ meæ inevitabili,*

&

& necessario, ut pluries jam exposui, & in quo erga indecora, inepta, & noxia systemata, me ita gerere, ac versari pergam. *Sit tua laus in curandis carissimis capitibus feliciter laborare, & saluti populi præesse. Sufficiat tibi is honor: Intellexisti ex præcedentibus munus Archiatri me professorio officio integrum fervare; adeoque Pathologiam promovere, & tueri, esse a meo munere inseparabile. Sine nos humili in anatomes studio versari, & credere visis. Sinam; modo nostra simplicitate inde, quod hucusque turpiter fecisti, non abutaris. Utinam brevior nos disjungeret locorum distantia! Rem mihi exoptas fane gratissimam. Non despero, me tuum assensum impetraturum ostensis, quæ meum exegerunt, alia docto, alia persuaso. (Sensiles esse tendines scripseram Comm. ad prælect. BOËRH. T. III. p. 467. duramque matrem T. II. p. 366.)*

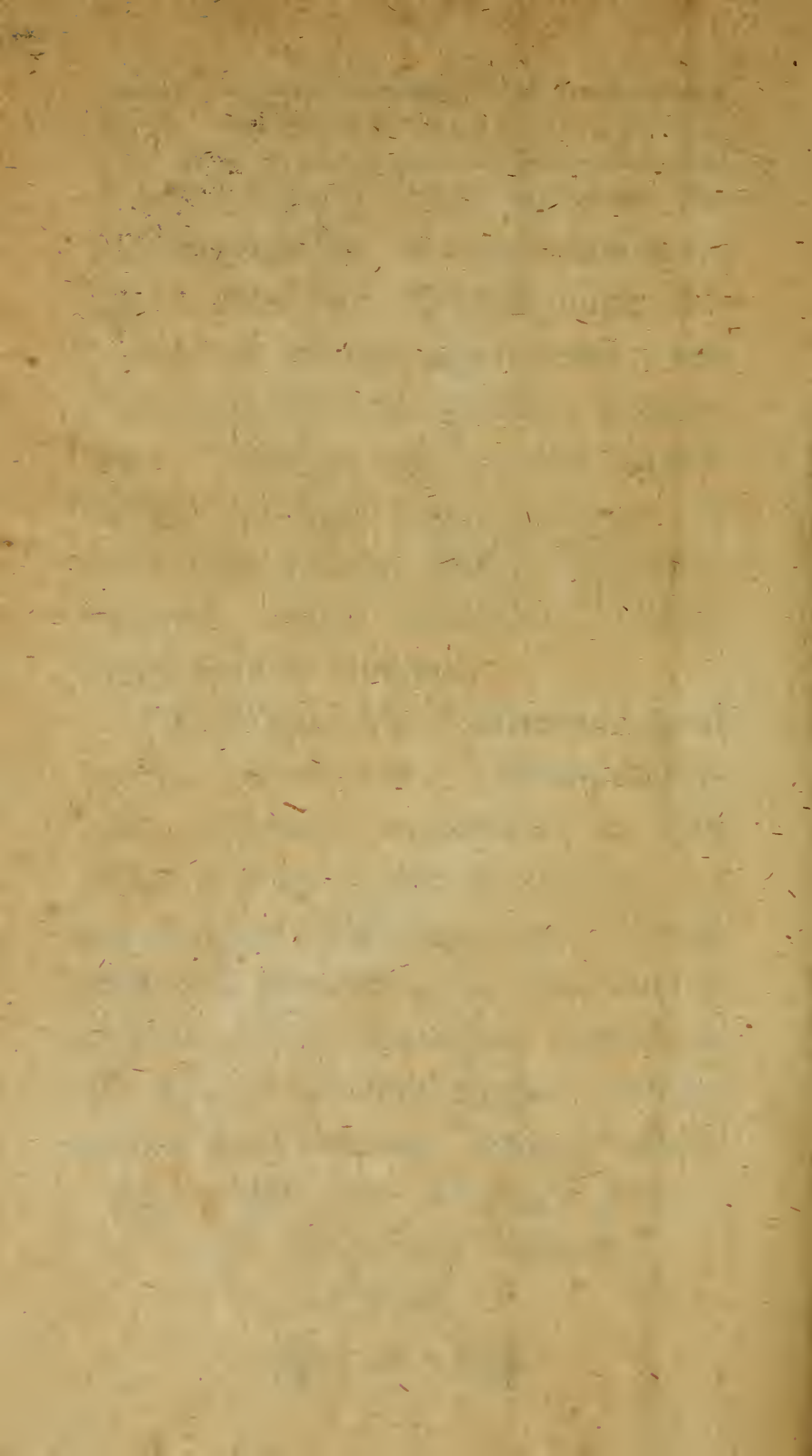
Nam

Nam ea frequens fortuna nostrorum experientorum fuit, ut viros tecum incredulos convincerent. Credere tamen deberes, me ad tua experimenta, nec præoccupatum, nec cæcum, accessurum; adeoque non te, sed experimenta tua mihi loqui oportere, si quid agere mecum velles. Sed proximiores erimus nunquam: remoti longe semper vivemus.

Finem facio, Vir Ill. asserendo quod quævis edenda tua, si sanam doctrinam postliminio contineant, ita mea facturus sim, ut tuo ea nomine lætus evulgem, Pathologicisque inferam meis: sin vero aut edita jam, sed Librariorum socordia adhuc ignota mihi, aut postmodum edenda, fundamento inani nitantur, sanæque adversentur doctrinæ, Studiosos meos voce, Scriptisque, monebo semper.

dup
24 22 + Box
215100

